

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, XXX г.
[...] (2021) XXX draft

SENSITIVE*
UNTIL ADOPTION

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

**Насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на
околната среда и енергетиката за 2022 г.**

* Distribution only on a 'Need to know' basis - Do not read or carry openly in public places. Must be stored securely and encrypted in storage and transmission. Destroy copies by shredding or secure deletion. Full handling instructions <https://europa.eu/db43PX>

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката за 2022 г.

1.	ВЪВЕДЕНИЕ.....	6
2.	ПРИЛОЖНО ПОЛЕ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ.....	8
2.1	Приложно поле.....	8
2.2	Мерки за помощ, които попадат в обхвата на настоящите насоки.....	9
2.3	Структура на насоките	10
2.4	Определения	11
3.	ОЦЕНКА НА СЪВМЕСТИМОСТТА СЪГЛАСНО ЧЛЕН 107, ПАРАГРАФ 3, БУКВА В) ОТ ДОГОВОРА	28
3.1	Положително условие: помощта трябва да улеснява развитието на икономическа дейност.....	29
3.1.1	Определяне на улесняваната с мярката икономическа дейност, на нейните положителни последици за обществото като цяло и, където е уместно, на нейното значение за конкретни политики на Съюза	29
3.1.2	Стимулиращ ефект	29
3.1.3	Ненарушаване на приложими разпоредби на правото на Съюза	31
3.2	Отрицателно условие: мярката за помощ не трябва да влияе неправомерно върху условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес	31
3.2.1	Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията	31
3.2.1.1	Необходимост от помощта	31
3.2.1.2	Целесъобразност.....	33
3.2.1.2.1	Целесъобразност на алтернативни инструменти на политиката	34
3.2.1.2.2	Целесъобразност на различни инструменти за помощ	34
3.2.1.3	Пропорционалност	35
3.2.1.3.1	Кумулация.....	37
3.2.1.4	Прозрачност	38
3.2.2	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията	39
3.3	Съпоставяне на положителните последици от помощта с отрицателните последици за конкуренцията и търговията	41
4.	КАТЕГОРИИ ПОМОЩ	42
4.1	помощ за намаляване и премахване на емисиите на парникови газове, включително чрез подпомагане на енергията от възобновяеми източници;.....	42
4.1.1	Обосновка	42

4.1.2	Обхват и подпомагани дейности	42
4.1.3	Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията	43
4.1.3.1	Необходимост от помощта	43
4.1.3.2	Целесъобразност	44
4.1.3.3	Допустимост	44
4.1.3.4	Обществена консултация	45
4.1.3.5	Пропорционалност	47
4.1.4	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне	49
4.2	Помощ за подобряване на енергийните и екологичните характеристики на сградите	53
4.2.1	Обосновка на помощта	53
4.2.2	Обхват и подпомагани дейности	53
4.2.3	Стимулиращ ефект	54
4.2.4	Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията	55
4.2.4.1	Целесъобразност	55
4.2.4.2	Пропорционалност	55
4.2.5	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне	56
4.3	Помощ за чиста мобилност	57
4.3.1	Помощ за придобиване и лизинг на чисти превозни средства и чисто сервизно оборудване и за преоборудване на превозни средства	57
4.3.1.1	Обосновка на помощта	57
4.3.1.2	Обхват и подкрепяни дейности	58
4.3.1.3	Стимулиращ ефект	58
4.3.1.4	Свеждане на нарушаването на конкуренцията и търговията до минимум	59
4.3.1.4.1	Целесъобразност	59
4.3.1.4.2	Пропорционалност	60
4.3.1.5	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне	61
4.3.2	Помощ за инсталирането на инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво	63
4.3.2.1	Обосновка на помощта	63
4.3.2.2	Обхват и подкрепяни дейности	64
4.3.2.3	Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията	64
4.3.2.3.1	Необходимост от помощта	64
4.3.2.3.2	Целесъобразност	64
4.3.2.3.3	Пропорционалност	65

4.3.2.4	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне	66
4.4	Помощ за ефективно използване на ресурсите и за подпомагане на прехода към кръгова икономика	68
4.4.1	Обосновка на помощта	68
4.4.2	Обхват и подпомагани дейности	69
4.4.3	Стимулиращ ефект	70
4.4.4	Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията	71
4.4.4.1	Необходимост от помощта	71
4.4.4.2	Целесъобразност	71
4.4.4.3	Пропорционалност	72
4.4.5	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията	74
4.5	Помощ за предотвратяване или намаляване на замърсяването от източници, различни от парникови газове	74
4.5.1	Обосновка на помощта	74
4.5.2	Обхват и подкрепяни дейности	75
4.5.3	Стимулиращ ефект	76
4.5.4	Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията	76
4.5.4.1	Необходимост от помощта	76
4.5.4.2	Пропорционалност	77
4.5.5	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията	78
4.6	Помощ за санирането на замърсени терени, за възстановяването на природната среда и екосистемите, за опазване на биологичното разнообразие и за природосъобразни решения	79
4.6.1	Обосновка на помощта	79
4.6.2	Обхват и подкрепяни дейности	80
4.6.3	Стимулиращ ефект	80
4.6.4	Пропорционалност	82
4.7	Помощ под формата на данъчни облекчения или намаляване на парафискални такси	82
4.7.1	Помощ под формата на облекчения за екологичните данъци и парафискални такси	82
4.7.1.1	Обосновка на помощта	82
4.7.1.2	Обхват и подкрепяни дейности	83
4.7.1.3	Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията	83
4.7.1.3.1	Необходимост	83
4.7.1.3.2	Целесъобразност	84
4.7.1.3.3	Пропорционалност	84

4.7.2	Помощ за опазване на околната среда под формата на данъчни облекчения или намаляване на парафискални такси.....	85
4.7.2.1	Обосновка на помощта	85
4.7.2.2	Обхват и подкрепяни дейности	85
4.7.2.3	Стимулиращ ефект	85
4.7.2.4	Пропорционалност	86
4.7.2.5	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията	86
4.8	Помощ за сигурността на електроснабдяването;.....	87
4.8.1	Обосновка на помощта	87
4.8.2	Обхват и подкрепяни дейности	87
4.8.3	Помощта трябва да улеснява развитието на икономическа дейност	87
4.8.3.1	Улесняване на развитието на определени икономически дейности	87
4.8.3.2	Стимулиращ ефект	88
4.8.4	Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията	88
4.8.4.1	Необходимост	88
4.8.4.2	Целесъобразност.....	90
4.8.4.3	Допустимост	90
4.8.4.4	Обществена консултация	91
4.8.4.5	Пропорционалност	92
4.8.5	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне	93
4.9	Помощ за енергийна инфраструктура.....	95
4.9.1	Обосновка на помощта	95
4.9.2	Обхват.....	96
4.9.3	Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията	98
4.9.3.1	Необходимост и целесъобразност	98
4.9.3.2	Пропорционалност на помощта.....	98
4.9.4	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне	98
4.10	Помощ за районни отоплителни и охладителни системи.....	99
4.10.1	Обосновка на помощта	99
4.10.2	Обхват и подкрепяни дейности	99
4.10.3	Необходимост и целесъобразност	100
4.10.4	Пропорционалност на мярката за помощ	100
4.10.5	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне	100
4.11	Помощ под формата на намаляване на таксите за електроенергия за енергоемки потребители	101

4.11.1	Обосновка на помощта	101
4.11.2	Обхват: Такси, за които може да се предоставят облекчения	102
4.11.3	Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията	103
4.11.3.1	Допустимост	103
4.11.3.2	Пропорционалност на мярката за помощ	103
4.11.3.3	Форма на държавната помощ.....	104
4.11.3.4	Енергийни обследвания и системи за управление на енергията	104
4.11.3.5	Преходни разпоредби	105
4.12	Помощ за прекратяване на употребата на въглища, торф и битуминозни шисти.....	105
4.12.1	Помощ за ранно закриване	106
4.12.1.1	Обосновка на помощта	106
4.12.1.2	Обхват и подпомагани дейности	106
4.12.1.3	Стимулиращ ефект	106
4.12.1.4	Необходимост и целесъобразност	107
4.12.1.5	Пропорционалност	107
4.12.1.6	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията	108
4.12.2	Помощ за извънредни разходи.....	108
4.12.2.1	Обосновка на помощта	108
4.12.2.2	Обхват и подпомагани дейности	108
4.12.2.3	Необходимост и целесъобразност	109
4.12.2.4	Стимулиращ ефект и пропорционалност.....	109
4.12.2.5	Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията	110
4.13	Помощ за проучвания или консултантски услуги по въпроси, свързани с опазването на околната среда и енергетиката.....	110
4.13.1	Обхват и подкрепяни дейности	110
4.13.2	Стимулиращ ефект	110
4.13.3	Пропорционалност	111
5.	ОЦЕНКА	111
6.	ДОКЛАДВАНЕ И МОНИТОРИНГ	113
7.	ПРИЛОЖИМОСТ	113
8.	ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ	113

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Комисията изведе Европейския зелен пакт като основен политически приоритет, чиято цел е да превърне Съюза в справедливо и благоденстващо общество с модерна и конкурентоспособна икономика, в която ресурсите се използват ефективно и никой не е изоставен. Със съобщението си „Европейският зелен пакт“ от 2019 г.¹ Комисията повиши своите амбиции в областта на климата, като определи цел за постигане на нулеви нетни емисии на парникови газове до 2050 г. С цел Съюзът да поеме балансиран, реалистичен и разумен курс към постигането на неутралност по отношение на климата до 2050 г. Комисията предложи също до 2030 г. емисиите на парникови газове да бъдат намалени с поне 55 % в сравнение с нивата от 1990 г.² Тези амбициозни цели залегнаха в европейския законодателен акт в областта на климата³.
2. Освен това, след като през декември 2020 г. Европейският съвет утвърди целта за намаляване на емисиите с 55 % до 2030 г.⁴, през [юли] 2021 г. Комисията прие пакет от законодателни предложения, озаглавен „Подготвени за 55“, за да способства за постигането на тази цел⁵ и за да може ЕС да поеме по пътя към постигането на неутралност по отношение на климата до 2050 г.
3. За едновременното осъществяване на целите за неутралност по отношение на климата, адаптиране към изменението на климата, ефективност на ресурсите и особено енергийна ефективност, кръговост, нулево замърсяване и възстановяване на биологичното разнообразие, от една страна, и на прехода към зелена икономика, от друга, ще са необходими значителни усилия и подходяща подкрепа. Постигането на амбицията, залегнала в Европейския зелен пакт, ще изисква значителни инвестиции, включително във възобновяеми енергийни източници. Комисията е изчислила, че за постигането на новите, по-високи цели в областта на климата, енергията и транспорта до 2030 г. ще са необходими допълнителни инвестиции в размер на 350 милиарда евро годишно в сравнение с нивата през периода 2011—2020 г., с допълнителни 130 милиарда евро годишно за осъществяване на останалите, оценени по-рано, цели в областта на околната среда⁶. Мащабът на това инвестиционно предизвикателство изисква мобилизирането както на частни, така и публични средства по икономически ефективен начин. Това ще засегне всички сектори, следователно и икономиката на Съюза като цяло.

¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейският зелен пакт“, COM(2019) 640 final.

² Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Засилване на европейската амбиция в областта на климата за 2030 г. Инвестиция в неутрално по отношение на климата бъдеще в полза на нашите граждани“, COM(2020) 562 final.

³ [Да се добави препратка към този законодателен акт след приемането му от съзаконодателите]

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/47296/1011-12-20-euco-conclusions-en.pdf>

⁵ [Да се добави препратка към пакета от предложения след приемането му от колегиума на членовете на Комисията]

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0098&from=EN>

4. Политиката в областта на конкуренцията, и по-специално правилата за държавна помощ, имат важната функция да подпомагат и подкрепят Съюза при изпълнението на целите на политиката, залегнали в Европейския зелен пакт. В съобщението „Европейският зелен пакт“ специално се посочва, че правилата за държавна помощ ще бъдат преразгледани с цел да се отразят тези цели на политиката, да се подпомогне икономически ефективният преход към неутралност по отношение на климата и да се способства за постепенното преустановяване на употребата на изкопаеми горива, по-специално на тези, които причиняват най-големи замърсявания, като същевременно се гарантират еднакви условия за конкуренция на вътрешния пазар. Настоящите насоки са резултатът от това преразглеждане.
5. За да се предотвратят ситуации, в които държавната помощ нарушава или заплашва да наруши конкуренцията на вътрешния пазар и засяга търговията между държавите членки, в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз се постановява принципът, че държавната помощ е забранена. Въпреки това в определени случаи тази помощ може да бъде съвместима с вътрешния пазар въз основа на член 107, параграф 2 и параграф 3 от Договора.
6. Държавите членки трябва да представят уведомление за държавна помощ съгласно член 108, параграф 3 от Договора, с изключение на мерките, които отговарят на условията, определени в регламент за групово освобождаване, приет от Комисията съгласно член 1 от Регламент (ЕС) 2015/1588 на Съвета⁷.
7. В настоящите насоки се съдържат указания относно начина, по който Комисията ще извършва оценка на съвместимостта на мерките за опазване на околната среда, включително за опазване на климата, и на мерките за подпомагане на енергетиката, които са предмет на задължението за уведомяване съгласно член 107, параграф 3, буква в) от Договора. Всички позовавания в настоящите насоки на „опазване на околната среда“ следва да се разбират като отнасящи се до „опазване на околната среда, включително опазване на климата“.
8. Съгласно член 107, параграф 3, буква в) от Договора дадена мярка за помощ може да бъде обявена за съвместима с вътрешния пазар, ако са изпълнени две условия — положително и отрицателно. Съгласно положителното условие помощта трябва да улеснява развитието на дадена икономическа дейност. Съгласно отрицателното условие помощта не трябва да засяга по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес.
9. Макар че като цяло е прието схващането, че конкурентните пазари обикновено водят до ефективни резултати по отношение на цените, производството и използването на ресурсите, държавната намеса може да бъде необходима за улесняване на развитието на някои икономически дейности, които при липса на помощ изобщо не биха се развивали или не биха се развивали със същото темпо

⁷ Регламент (ЕС) 2015/1588 на Съвета от 13 юли 2015 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към определени категории хоризонтална държавна помощ (ОВ L 248, 24.9.2015 г., стр. 1).

или при същите условия. Следователно намесата допринася за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

10. В контекста на опазването на околната среда, когато вземат решения за потребление, инвестиция или производство, въпреки регулаторната намеса участниците на пазара не отчитат в пълна степен разходите и ползите на дадена икономическа дейност, което се дължи на външни ефекти за околната среда, несъвършенства на информацията и пропуски в координацията. Тази пазарна неефективност, т.е. ситуации, в които пазарите най-вероятно няма да постигнат ефективни резултати без външна намеса, невинаги създава оптимално благосъстояние за потребителите и обществото като цяло, което при липса на държавна подкрепа води до недостатъчно високо равнище на опазване на околната среда по отношение на съответните икономически дейности.

2. ПРИЛОЖНО ПОЛЕ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

2.1 Приложно поле

11. Настоящите насоки се прилагат по отношение на държавната помощ, предоставяна за улесняване на развитието на икономически дейности по начин, подобряващ опазването на околната среда, както и на дейностите в сектора на енергетиката, които са регламентирани от Договора, доколкото мерките за помощ са обхванати от раздел 2.2 от настоящите насоки. Следователно настоящите насоки се прилагат към секторите, които са предмет на специфични правила на Съюза за държавната помощ, освен ако в тези специфични правила на Съюза е посочено друго или ако в тях се съдържат разпоредби относно помощта за опазване на околната среда или помощта в областта на енергетиката, които са приложими към същата мярка, и в този случай предимство имат специфичните правила за сектора. Настоящите насоки имат предимство пред точка 17, буква б) от Насоките за въздухоплаването⁸ по отношение на мерките за помощ за опазване на околната среда в полза на големите летища с пътничкопоток от над 5 милиона пътници годишно, без това да засяга бъдещите изменения на настоящите насоки.
12. Настоящите насоки не се прилагат за:
 - а) проектирането и производството на екологосъобразни продукти, машини или превозни средства, с оглед използване на по-малко природни ресурси, и предприемането на действия в заводи или други производствени единици за подобряване на безопасността или хигиената⁹;

⁸ Съобщение на Комисията — Насоки относно държавните помощи за летища и авиокомпани (ОВ С 99, 4.4.2014 г., стр. 3).

⁹ Помощта за опазване на околната среда като цяло нарушаваща по-малко конкуренцията и е по-ефективна, ако се предоставя на потребителя/ползвателя на екологосъобразни продукти, а не на производителя на такива продукти. Това не засяга възможността държавите членки да предоставят на предприятията помощ за опазване на околната среда за повишаване нивото на опазване на околната среда в техните производствени дейности.

- б) държавните помощи за научни изследвания, развитие и иновации, които са подчинени на правилата, определени в Съобщението на Комисията — Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации¹⁰;
 - в) държавните помощи за подобряване на биологичното разнообразие, които са предмет на други правила за държавна помощ (а именно правилата, отнасящи се до предоставянето на услуги от общ икономически интерес¹¹ и до държавната помощ в секторите на земеделието и горското стопанство¹² или в секторите на рибарството и първичното производство на аквакултури¹³);
 - г) държавните помощи в областта на ядрената енергия.
13. Помощ за опазване на околната среда и за енергетиката не може да се предоставя на предприятия в затруднение по смисъла на Насоките на Комисията за държавна помощ за оздравяване и реструктуриране на нефинансови предприятия в затруднено положение¹⁴.
14. Когато извършва оценка на помощта в полза на предприятие, което е обект на неизпълнено разпореждане за възстановяване, след като с предишно решение на Комисията помощта е била обявена за неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар, Комисията ще вземе под внимание размера на помощта, който все още не е възстановен¹⁵.

2.2 Мерки за помощ, които попадат в обхвата на настоящите насоки

15. Комисията определи редица категории мерки в областта на околната среда и енергетиката, за които предоставянето на държавна помощ при определени условия може да бъде считано за съвместимо с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3, буква в) от Договора:
- а) помощ за намаляване и премахване на емисиите на парникови газове, включително чрез подпомагане на енергията от възобновяеми източници;
 - б) помощ за подобряване на енергийните и екологичните характеристики на сградите;

¹⁰ Съобщение на Комисията — Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации (ОВ С 198 от 27.6.2014 г., стр. 1).

¹¹ Съобщение на Комисията — Рамка на Европейския съюз за държавна помощ под формата на компенсации за обществени услуги (ОВ С 8, 11.1.2012 г., стр. 15).

¹² Насоки на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014—2020 г. (ОВ С 204, 1.7.2014 г., стр. 1).

¹³ Съобщение на Комисията — Насоки за преглед на държавната помощ за рибарството и аквакултурите (ОВ С 217, 2.7.2015 г., стр. 1).

¹⁴ Съобщение на Комисията — Насоки за държавна помощ за оздравяване и реструктуриране на нефинансови предприятия в затруднено положение (ОВ С 249, 31.7.2014 г., стр. 1).

¹⁵ Вж. решение на Първоинстанционния съд от 13 септември 1995 г., *TWD/Комисия*, съединени дела T-244/93 и T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, точка 56. Вж. също Съобщение на Комисията — Известие на Комисията относно събирането на неправомерна и несъвместима държавна помощ, C/2019/5396 (ОВ С 247, 23.7.2019 г., стр. 1).

- в) помощ за придобиване и лизинг на чисти превозни средства (използвани за въздушен, автомобилен, железопътен, вътрешен воден, морски и крайбрежен превоз на пътници и товари), помощ за преоборудване на превозни средства, позволяващо те да бъдат класифицирани като чисти превозни средства, както и помощ за чисто сервизно оборудване;
- г) помощ за инсталирането на инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво на превозни средства с нулеви емисии и на чисти превозни средства;
- д) помощ за ефективно използване на ресурсите и за подпомагане на прехода към кръгова икономика;
- е) помощ за предотвратяване или намаляване на замърсяването от източници, различни от парникови газове;
- ж) помощ за санирането на замърсени терени и рехабилитацията на естествени местообитания и екосистеми, за опазването или възстановяването на биологичното разнообразие и за природосъобразни решения за адаптиране към изменението на климата;
- з) помощ под формата на данъчни облекчения или намаляване на парафискални такси;
- и) помощ за сигурността на доставките на електроенергия;
- й) помощ за енергийна инфраструктура;
- к) помощ за районни отоплителни и охладителни системи;
- л) помощ под формата на намаляване на таксите за електроенергия за енергоемки потребители;
- м) помощ за прекратяване на употребата на въглища, торф и битуминозни шисти;
- н) помощ за проучвания или консултантски услуги по въпроси, свързани с опазването на околната среда и енергетиката.

2.3 Структура на насоките

16. В глава 3 са посочени критериите за съвместимост, които се прилагат по принцип за различните категории помощ, обхванати от настоящите насоки. Раздел 3.2.1.3.1 относно натрупването се прилага към всички категории помощ, обхванати от настоящите насоки. В глава 4 са посочени специфични критерии за съвместимост, които се прилагат към мерките за помощ, обхванати от различните раздели на тази глава. Критериите за съвместимост в глава 3 се прилагат, освен ако в конкретните раздели на глава 4 не са предвидени по-специфични разпоредби.
17. Условиата, определени в настоящите насоки, се прилагат към схеми за помощ и индивидуални помощи, независимо дали тези индивидуални помощи са

предоставени въз основа на схема за помощ или ad hoc, освен ако е предвидено друго.

2.4 Определения

18. За целите на настоящите насоки се прилагат следните определения:

- (1) „помощ ad hoc“ означава помощ, която не е предоставена въз основа на схема за помощ;
- (2) „интензитет на помощта“ означава размерът на помощта, изразен като процент от допустимите разходи. Всички цифри са суми преди приспадане на данъци или други такси. Когато помощта се предоставя под форма, различна от безвъзмездни средства, за размер на помощта се приема brutният еквивалент на безвъзмездна помощ. Помощта, платима на няколко вноски, трябва да бъде изчислена по стойността ѝ към момента на нейното предоставяне. Лихвеният процент, използван за сконтиране и за изчисляване на размера на помощта в случай на кредит при облекчени условия, е равен на референтния лихвен процент, приложим към момента на предоставяне. Интензитетът на помощта се изчислява за всеки бенефициер;
- (3) „подпомагани региони“ означава региони, които към момента на предоставяне на помощта са посочени в одобрена карта на регионалните помощи в изпълнение на член 107, параграф 3, букви а) и в) от Договора;
- (4) „балансиране“ по отношение на електроенергията означава балансиране съгласно определението в член 2, точка 10 от Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета¹⁶;
- (5) „отговарящо за баланса лице“ означава отговарящо за баланса лице съгласно определението в член 2, точка 14 от Регламент (ЕС) 2019/943;
- (6) „биологично разнообразие“ означава биологично разнообразие съгласно определението в член 2, точка 15 от Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета¹⁷;
- (7) „биогорива“ означава биогорива съгласно определението в член 2, точка 33 от Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета¹⁸;
- (8) „биогаз“ означава биогаз съгласно определението в член 2, точка 28 от Директива (ЕС) 2018/2001;

¹⁶ Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно вътрешния пазар на електроенергия (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 54).

¹⁷ Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 година за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (ОВ L 198, 22.6.2020 г., стр. 13).

¹⁸ Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82).

- (9) „течни горива от биомаса“ означава течни горива съгласно определението в член 2, точка 32 от Директива (ЕС) 2018/2001;
- (10) „биомаса“ означава биоразградимата част на продукти, отпадъци и остатъци от биологичен произход съгласно определението в член 2, точка 24 от Директива (ЕС) 2018/2001;
- (11) „газообразни и твърди горива от биомаса“ означава газообразни и твърди горива от биомаса съгласно определението в член 2, точка 27 от Директива (ЕС) 2018/2001;
- (12) „механизъм за осигуряване на капацитет“ означава мярка за сигурност на доставките на електроенергия съгласно определението в Регламент (ЕС) 2019/943;
- (13) „улавяне и съхранение на въглерод“ означава набор от технологии за улавяне на въглеродния диоксид (CO₂), който се отделя от промишлени съоръжения, работещи с изкопаеми горива или биомаса, включително електроцентрали и инсталации за производство на енергия от отпадъци [или за улавяне пряко от атмосферния въздух], пренасянето на CO₂ до подходящо съоръжение за съхранение и инжектирането му в подходящи подземни геоложки формации с цел постоянно съхранение на CO₂;
- (14) „улавяне и използване на въглерод“ означава набор от технологии за улавяне на CO₂, който се отделя от промишлени съоръжения, работещи с изкопаеми горива или биомаса, включително електроцентрали и инсталации за производство на енергия от отпадъци [или за улавяне пряко от атмосферния въздух], и пренасянето на въглеродния диоксид до обект за потребление или оползотворяване на CO₂;
- (15) „CO₂ еквивалент“ е метрична мярка, използвана за сравняване на емисиите от различни парникови газове въз основа на техния потенциал за глобално затопляне¹⁹ чрез превръщане на количествата на други газове в еквивалентно количество въглероден диоксид със същия потенциал за глобално затопляне;
- (16) „поглъщане на CO₂“ означава антропогенни дейности за отстраняване на CO₂ от атмосферата и за трайното му съхраняване в геоложки, сухоземни или океански въглеродни депа или в продукти. Това включва съществуващо и потенциално антропогенно подобряване на биологични или геохимични поглъщатели и пряко улавяне от въздуха и съхранение, но не включва естественото поглъщане на CO₂, което не е пряко причинено от човешки дейности;
- (17) „схема, основана на сертификати“ или „схема, основана на задължения на доставчика“ означава схема, в която се създава стойност за предоставянето на стоки или услуги посредством сертифициране на тези стоки или услуги и

¹⁹ Съгласно определението в последния доклад за оценка на Междуправителствения комитет по изменение на климата.

налагането на задължение на доставчиците или потребителите да закупуват сертификати;

- (18) „чисто наземно оборудване“ означава оборудване, използвано в обслужващи дейности, свързани с въздушния транспорт, което има нулеви преки емисии на CO₂ (от отработени газове);
- (19) „чисто терминално оборудване“ означава оборудване, използвано за товарене, разтоварване и трансбордиране на стоки и интермодални товарни единици и преместване на товари в зоната на терминала, което има нулеви преки емисии на CO₂ (от отработени газове);
- (20) „чисто превозно средство“ означава:
- а) пътно превозно средство от категории M1, M2 или N1, отговарящо на определението за „чисто превозно средство“, дадено в член 4, точка 4, буква а) от Директива (ЕС) 2019/1161 на Европейския парламент и на Съвета²⁰;
 - б) пътно превозно средство от категории M3, N2 или N3, отговарящо на следните определения:
 - до 31 декември 2025 г. за превозни средства в приложното поле на Регламент (ЕС) 2019/1242 на Европейския парламент и на Съвета²¹: определението за „тежкотоварно превозно средство с ниски емисии“, дадено в член 3, точка 12 от посочения регламент;
 - до 31 декември 2025 г. за превозни средства извън приложното поле на Регламент (ЕС) 2019/1242: определението за „чисто превозно средство“, дадено в член 4, точка 4, буква б) от Директива (ЕС) 2019/1161;
 - от 1 януари 2026 г.: определението за „тежкотоварно превозно средство с нулеви емисии“, дадено в член 4, точка 5 от Директива (ЕС) 2019/1161;
 - в) превозно средство от категория L (дву-, три- или четириколесни превозни средства) с емисии на CO₂ от отработени газове равни на 0 g CO₂e/km, изчислени в съответствие с процедурата за изпитване на

²⁰ Директива (ЕС) 2019/1161 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за изменение на Директива 2009/33/ЕО за насърчаването на чисти и енергийно ефективни пътни превозни средства (ОВ L 188, 12.7.2019 г., стр. 116).

²¹ Регламент (ЕС) 2019/1242 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за определяне на стандарти за емисиите на CO₂ от нови тежкотоварни превозни средства и за изменение на регламенти (ЕО) № 595/2009 и (ЕС) 2018/956 и на Директива 96/53/ЕО на Съвета (ОВ L 198, 25.7.2019 г., стр. 202).

емисии, определена в член 4 от Регламент (ЕС) № 168/2013 на Европейския парламент и на Съвета²²;

- г) плавателен съд за превоз на пътници или товари по вътрешни водни пътища с нулеви преки емисии на CO₂ (от отработени газове); или до 31 декември 2025 г.:
 - (i) плавателен съд за превоз на товари по вътрешни водни пътища, който има преки емисии на CO₂ (от отработени газове) на тонкилометър (gCO₂/tkm), изчислени (или приблизително оценени, когато става въпрос за нови плавателни съдове) чрез работния показател за енергийна ефективност²³, които са с 50 % по-ниски от средната референтна стойност за емисии на CO₂, определена за тежкотоварни превозни средства (подгрупа превозни средства 5–LN) в съответствие с член 11 от Регламент (ЕС) 2019/1242;
 - (ii) плавателен съд за превоз на пътници по вътрешни водни пътища, който има хибриден двигател или двигател, работещ с два вида гориво, който при нормална експлоатация получава най-малко 50 % от енергията си от гориво с нулеви преки емисии на CO₂ (от отработени газове) или електричество от зареждане;
- д) плавателен съд за морски и крайбрежен превоз на пътници или товари, плавателен съд за пристанищни операции или за спомагателни дейности, който има нулеви преки емисии на CO₂ (от отработени газове); или до 31 декември 2025 г.:
 - (i) има хибриден двигател или двигател, работещ с два вида гориво, който при нормална експлоатация в открито море или на пристанище получава най-малко 25 % от енергията си от гориво с нулеви преки емисии на CO₂ (от отработени газове) или електричество от зареждане;
 - (ii) има стойност на конструктивния индекс за енергийна ефективност (EEDI) с 10 % под изискванията за този индекс, приложими към 1 април 2022 г.²⁴, и може да работи с горива с нулеви преки емисии

²² Регламент (ЕС) № 168/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 15 януари 2013 година относно одобряването и надзора на пазара на дву-, три- и четириколесни превозни средства (ОВ L 60, 2.3.2013 г., стр. 52).

²³ Работният показател за енергийна ефективност се определя като съотношението на масата на емисиите на CO₂ на единица транспортна работа. Той е представителна стойност на енергийната ефективност при експлоатацията на кораба в рамките на непрекъснат период, отразяващ общия модел на търговска експлоатация на плавателния съд. Указания за изчисляване на този показател са дадени в документа MEPC.1/Circ. 684 на Международната морска организация.

²⁴ Изискванията за EEDI, договорени от Комитета по опазване на морската среда на Международната морска организация на неговата седемдесет и пета сесия. Плавателните съдове, които отговарят на видовете плавателни съдове, посочени в правило 2 от приложение VI към Международната конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби (MARPOL), но не се считат за нови кораби съгласно това правило, могат да представят достигната стойност на EEDI, изчислена на доброволен принцип в съответствие с глава 4 от приложение VI към MARPOL, и да осигурят проверка на направените изчисления съобразно глава 2 от приложение VI към MARPOL.

на CO₂ (от отработени газове) или с горива от възобновяеми източници;

- е) плавателен съд за морски и крайбрежен превоз на товари, който се използва изключително за предоставяне на услуги за крайбрежен и морски превоз на къси разстояния с цел да се създадат условия за преминаването към други видове транспорт на товари, които понастоящем се превозват до морето по суша, и който има преки емисии на CO₂ (от отработени газове), изчислени чрез конструктивния индекс за енергийна ефективност (EEDI) на Международната морска организация (ИМО)²⁵, с 50 % по-ниски от средната референтна стойност за емисиите на CO₂, определена за тежкотоварните превозни средства (подгрупа превозни средства 5–LH) в съответствие с член 11 от Регламент (ЕС) 2019/1242;
 - ж) подвижен състав с нулеви преки емисии на CO₂ (от отработени газове); или подвижен състав с нулеви преки емисии на CO₂ от отработени газове, когато се движи по релси с необходимата инфраструктура и използва конвенционални двигатели, ако липсва такава инфраструктура (двумодален режим);
 - з) въздухоплавателно средство със сертифицирана метрична стойност, която надвишава с най-малко 10 % най-новите изисквания за опазване на околната среда, които се съдържат в приложение 16 към Чикагската конвенция²⁶, включително метричните стойности на CO₂ за нови типове въздухоплавателни средства, както е посочено в член 9, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1139²⁷; или, ако то заменя въздухоплавателно средство, чиито показатели вече надвишават най-новите изисквания на ИКАО за опазване на околната среда от шум и емисии, приложими за въздухоплавателни средства от „Нов тип“ съгласно приложение 16 към Чикагската конвенция и член 9, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1139 — въздухоплавателно средство, което осигурява равнище на опазване на околната среда, по-високо с най-малко 10 % от това на заменяното въздухоплавателно средство;
- (21) „чисто сервизно оборудване“ означава чисто терминално оборудване и чисто наземно оборудване;

²⁵ Конструктивен индекс за енергийна ефективност:
<http://www.imo.org/fr/MediaCentre/HotTopics/GHG/Pages/EEDI.aspx>).

²⁶ Конвенция за международно гражданско въздухоплаване, подписана в Чикаго на 7 декември 1944 г.

²⁷ Регламент (ЕС) 2018/1139 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2018 година относно общи правила в областта на гражданското въздухоплаване и за създаването на Агенция за авиационна безопасност на Европейския съюз и за изменение на регламенти (ЕО) № 2111/2005, (ЕО) № 1008/2008, (ЕС) № 996/2010, (ЕС) № 376/2014 и на директиви 2014/30/ЕС и 2014/53/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на регламенти (ЕО) № 552/2004 и (ЕО) № 216/2008 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕИО) № 3922/91 на Съвета.

- (22) „когенерация“ или „комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия“ означава комбинирано производство на енергия съгласно определението в член 2, точка 30 от Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета²⁸;
- (23) „замърсен терен“ означава терен, където има потвърдено причинено от човека наличие на материали или вещества в степен, в която те излагат човешкото здраве или околната среда на значителен риск, като се имат предвид настоящото и съгласуваното бъдещо използване на земята;
- (24) „демонстрационен проект“ означава проект, който доказва наличието на технология, която е първа по рода си в Съюза и представлява значително нововъведение, което далеч надхвърля съвременното ниво на технологиите с търговско приложение;
- (25) „цифровизация“ означава приемането на технологии, които се извършват чрез електронни устройства и/или системи, които дават възможност да се увеличат функционалните възможности на продуктите, да се развият онлайн услуги, да се модернизират процесите или да се премине към бизнес модели, които се основават на премахването на посредничеството при производството на стоки и предоставянето на услуги, като в крайна сметка се генерира преобразяващо въздействие;
- (26) „обезвреждане“ означава обезвреждане съгласно определението в член 3, точка 19 от Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета²⁹;
- (27) „оператор на разпределителна система“ означава оператор на разпределителна система съгласно определението в член 2, точка 29 от Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета;
- (28) „централно отопление“ или „централно охлаждане“ означава централно отопление или централно охлаждане съгласно определението в член 2, точка 19 от Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета;
- (29) „районни топлофикационни и охладителни системи“ са системи, които се състоят от мощности за производство на топлинна енергия (централи за производство на енергия за отопление/охлаждане) и мрежа за съхраняване и разпределение на енергията за отопление/охлаждане (както „първична“ или преносна, така и „вторична“ мрежа от тръбопроводи за доставяне на топлинна енергия до потребители). Понятието „централно отопление“ следва да се тълкува като „районни топлофикационни и/или охладителни системи“ в зависимост от това дали мрежите доставят енергията за отопление и охлаждане заедно или поотделно;

²⁸ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 1), изменена с Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година.

²⁹ Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви (ОВ L 312, 22.11.2008 г., стр. 3).

- (30) „екоиновация“ означава всички форми на иновационни дейности, включително нови производствени процеси, нови продукти или услуги и нови методи за управление и развиване на стопанска дейност, чийто резултат или цел е значително подобряване на опазването на околната среда и значително намаляване на въздействието на замърсяването върху околната среда. За целите на това определение за иновации не се считат:
- а) дейности, които водят до несъществена промяна или подобрене по отношение на опазването на околната среда;
 - б) увеличаване на производствения или обслужващия капацитет чрез добавяне на производствени или логистични системи, които са много сходни с вече използваните;
 - в) промени в търговската практика, организацията на работното място или външните отношения, които се основават на вече използвани в предприятието организационни методи;
 - г) промени в управленската стратегия;
 - д) сливания и придобивания;
 - е) преустановяване на използването на даден процес;
 - ж) обикновена подмяна или разширяване на капитала;
 - з) промени, произтичащи единствено от изменение във факторните цени, персонализирано производство, редовни сезонни и други циклични промени;
 - и) търговия с нови или значително подобрени продукти;
- (31) „екосистема“ означава екосистема съгласно определението в член 2, точка 13 от Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета;
- (32) „енергийна ефективност“ означава съотношението на изходното количество производителност, услуга, стока или енергия спрямо вложеното количество енергия;
- (33) „енергийно ефективни районни отоплителни и охладителни системи“ означава районни отоплителни и охладителни системи съгласно определението в член 2, точка 41 от Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, посочено в член 2, параграф 20 от Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета³⁰;

³⁰ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 1), изменена с Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година.

- (34) „енергия от възобновяеми източници“ означава енергията, произведена от съоръжения, които използват единствено възобновяеми енергийни източници съгласно определението в член 2, точка 1 от Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета³¹, както и съответният дял, измерен в топлинна стойност, на енергията, произведена от възобновяеми енергийни източници в хибридни съоръжения, които използват и традиционни енергийни източници, като тази енергия включва електроенергията от възобновяеми източници, използвана за зареждане на системи за съхраняване, присъединени след измервателното устройство (инсталирани заедно с инсталацията за производство на енергия от възобновяеми източници или като допълнение към нея), но изключва електроенергията, произведена като резултат от използването на системи за съхраняване;
- (35) „енергийна инфраструктура“ означава всяко материално оборудване или съоръжение, които са разположени в Съюза или свързват Съюза с една или повече трети държави и които попадат в една от следните категории:
- а) относно електроенергията:
- (i) системи за пренос и разпределение, като „пренос“ означава транспортирането на електроенергия по свързана мрежа на свръхвисоко и високо напрежение с цел нейната доставка до крайни потребители или разпределители, но без да се включва пласмент, а „разпределение“ означава транспортирането на електроенергия по разпределителни мрежи на високо, средно и ниско напрежение, с цел доставката ѝ до потребители, но без да се включва пласмент;
 - (ii) всяко оборудване или инсталация, които са от основно значение за безопасната, сигурна и ефективна работа на системите, посочени в точка i), включително системите за защита, слеждане и управление при всички нива на напрежение и във всички подстанции;
 - (iii) „напълно интегрирани мрежови компоненти“ означава напълно интегрирани мрежови компоненти съгласно определението в член 2, точка 51 от Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета³²;
 - (iv) „интелигентни електроенергийни мрежи“ означава системи и компоненти, в които са интегрирани информационни и комуникационни технологии посредством оперативни цифрови платформи, системи за управление и сензорни технологии на нивото на преносните мрежи и на разпределителните мрежи с цел

³¹ Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82).

³² Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 125).

изграждане на по-ефективни и интелигентни преносни и разпределителни мрежи, увеличаване на способността за интегриране на нови форми за производство, съхраняване и потребление на енергия и улесняване на нови бизнес модели и пазарни структури;

- (v) електроенергийни мрежи в морето, а именно всяко оборудване или съоръжение от инфраструктура за пренос или разпределение на електроенергия съгласно определението в точка i) по-горе, което притежава двойна функционалност: междусистемна свързаност и пренос или разпределение на електроенергия от възобновяеми източници в морето от обекти за производство, разположени в морето, до две или повече държави. Това включва също всякакви съседни съоръжения или инсталации, които са разположени в морето и имат основно значение за безопасната, сигурна и ефективна експлоатация, включително системи за защита, следене и управление, и необходимите подстанции, ако те също гарантират оперативна съвместимост и, наред с другото, съвместимост на интерфейсите между различни технологии.

б) относно газа:

- (i) преносни и разпределителни газопроводи за транспортиране на природен газ и биогаз или възобновяеми газообразни горива от небиологичен произход, които са част от мрежа, с изключение на газопроводите с високо налягане, използвани за разпределение на природен газ в сборната част от мрежата;
- (ii) подземни хранилища, свързани с газопроводите за високо налягане, посочени в точка i);
- (iii) съоръжения за приемане, съхраняване и регазификация или понижаване на налягането на втечнен природен газ (ВПГ) или съгъстен природен газ (СПГ);
- (iv) всяко оборудване или инсталация, които са от основно значение за безопасната, сигурна и ефективна работа на системата или за осигуряване на двупосочен капацитет, включително компресорни станции;
- (v) интелигентни газопреносни мрежи, а именно всяко от следните съоръжения или инсталации, предназначени за създаване на възможности или за улесняване на интегрирането в мрежата на възобновяеми и нисковъглеродни газове (включително биометан или водород): цифрови системи и компоненти, в които са интегрирани информационни и комуникационни технологии, системи за управление и сензорни технологии с цел осигуряване на възможност за интерактивно и интелигентно следене, измерване, контрол на качеството и управление на производството, транспортирането, разпределението и потреблението на газ в

газопреносната мрежа. Освен това интелигентните енергийни мрежи могат също да включват съоръжения, които създават възможност за реверсивно подаване на газ от разпределителното към преносното ниво и съответните необходими модернизации на съществуващата мрежа.

в) относно водорода:

- (i) преносни тръбопроводи за транспортиране на водород под високо налягане, както и разпределителни тръбопроводи за локално разпределение на водород, които предоставят достъп на множество ползватели на мрежата въз основа на прозрачни и недискриминационни условия;
- (ii) подземни хранилища, свързани с посочените в точка i) тръбопроводи за пренос или разпределение на водород под високо налягане;
- (iii) съоръжения за диспечирание, приемане, съхранение, регазификация или понижаване на налягането на водород или на водород, вграден в други химични вещества, с цел подаването му в мрежата;
- (iv) всяко оборудване или инсталация, които са от основно значение за безопасната, сигурна и ефективна работа на системата за водород или за осигуряване на двупосочен капацитет, включително компресорни станции.

Всеки един от активите, изброени в точки i), ii), iii) и iv), може да е създаден чрез ново строителство или чрез преобразуване на съоръжения за природен газ в съоръжения за водород („преоборудване“), или чрез комбинация от двата способа.

Активите, изброени в точки i), ii), iii) и iv), които подлежат на достъп на трети страни, се класифицират като енергийна инфраструктура.

г) относно въглеродния диоксид:

- (i) газопроводи, различни от тези на добивната газопроводна мрежа, използвани за транспортиране на въглероден диоксид, получен от повече от един източник, т.е. промишлени инсталации (включително електроцентрали), които генерират въглероден диоксид чрез изгаряне или други химични реакции, включващи изкопаеми и неизкопаеми въглеродосъдържащи съединения, с цел постоянно геоложко съхраняване на въглероден диоксид в съответствие с член 3 от Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета³³ или с цел използване на въглеродния

³³ Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година относно съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации и за изменение на Директива 85/337/ЕИО на Съвета, директиви 2000/60/ЕО, 2001/80/ЕО, 2004/35/ЕО, 2006/12/ЕО и

диоксид като изходна суровина или за повишаване на добивите от биологични процеси;

- (ii) съоръжения за втечняване и междинно съхраняване на въглероден двуокис с оглед на последващото му транспортиране;
- (iii) инфраструктура в рамките на геоложка формация, използвана за постоянно геоложко съхраняване на въглероден двуокис съгласно член 3 от Директива 2009/31/ЕО и съответните наземни съоръжения и съоръжения за инжектиране;
- (iv) всяко оборудване или инсталация, които са от основно значение за правилната, сигурна и ефективна работа на въпросната система, включително системи за защита, следене и управление.

Активите, изброени в точки i), ii), iii) и iv), които подлежат на достъп на трети страни, се класифицират като енергийна инфраструктура.

- д) инфраструктура, използвана за пренос или разпределение на топлинна енергия/пара/охладителна енергия от множество производители/потребители, в чиято основа е използването на безвъглеродна/нисковъглеродна топлинна енергия/пара или на отпадна топлина от промишлени приложения;
- е) проекти от общ интерес или проекти от взаимен интерес съгласно определението в член 2 от Регламент (ЕС) № 347/2013 на Европейския парламент и на Съвета и в член 170 от Договора за функционирането на Европейския съюз³⁴;
- ж) други категории инфраструктура, свързани със съоръжения, създаващи възможност за физическа или безжична връзка между производители и потребители на безвъглеродна/нисковъглеродна енергия посредством множество точки за достъп и изход, достъпът до които е отворен за трети страни извън състава на предприятията — собственици или управители на инфраструктурата;

Активите, изброени в точки а) — ж), които са изградени за един предварително определен потребител или за малка група предварително определени потребители и са съобразени с техните нужди („специална инфраструктура“), не се класифицират като енергийна инфраструктура;

³⁴ 2008/1/ЕО, и Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 114).
Регламент (ЕС) № 347/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2013 година относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура и за отмяна на Решение № 1364/2006/ЕО, както и за изменение на регламенти (ЕО) № 713/2009, (ЕО) № 714/2009 и (ЕО) № 715/2009 (ОВ L 115, 25.4.2013 г., стр. 39).

- (36) „енергийни характеристики“ означава енергийни характеристики на сграда съгласно определението в член 2, точка 4 от Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета³⁵;
- (37) „икономии на енергия“ означава икономии на енергия съгласно определението в член 2, точка 5 от Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета³⁶;
- (38) „опазване на околната среда“ означава всяко действие, предприето с цел да се премахне или предотврати замърсяване или друга вреда на заобикалящата физическа среда, екосистемите или природните ресурси чрез дейността на човека, включително да се смекчат последиците от изменението на климата, да се намали рискът от такава вреда, да се опази или възстанови биологичното разнообразие, или да се постигне по-ефективно използване на природните ресурси, включително мерките за икономия на енергия и използването на възобновяеми източници на енергия и на други техники за намаляване на емисиите на парникови газове и на други замърсители, както и да се премине към модели на кръговата икономика с цел да се намали употребата на суровини и да се увеличи ефективността. Това обхваща действия, с които се укрепва капацитетът за адаптиране и се свежда до минимум уязвимостта към климатичните въздействия;
- (39) „екологичен данък“ означава данък със специална данъчна основа, която има ясно неблагоприятно въздействие върху околната среда, или с който се облагат определени дейности, стоки или услуги, така че разходите за опазване на околната среда да бъдат включени в тяхната цена или производителите и потребителите да се насочат към дейности, които опазват по-добре околната среда;
- (40) „адекватност на ресурсите“ означава ниво на мощностите за производство на електроенергия, което се счита за адекватно за задоволяване на равнищата на търсене в държавата членка в даден период, въз основа на конвенционален статистически показател, използван от организациите, за които институциите на ЕС признават, че изпълняват решаваща роля в изграждането на единен пазар на електроенергия, например Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ENTSO-E);
- (41) „производител“ означава предприятие, което произвежда електроенергия за търговски цели;
- (42) „високоэффективно комбинирано производство на енергия“ означава високоэффективно комбинирано производство на енергия съгласно определението в член 2, точка 34 от Директива 2012/27/ЕС;

³⁵ Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година относно енергийните характеристики на сградите (ОВ L 153, 18.6.2010 г., стр. 13).

³⁶ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 1).

- (43) „дисбаланси“ означава отклонения при производството, потреблението и сделките на пазара на дадено отговарящо за баланса лице в рамките на определен период за отстраняване на дисбаланс;
- (44) „отстраняване на дисбаланс“ означава механизъм за финансово уреждане, насочен към възстановяване на разходите от балансиране, приложими по отношение на дисбаланс на отговарящите за баланса лица;
- (45) „период за уреждане на дисбаланса“ означава период за уреждане на дисбаланса съгласно определението в член 15, точка 2 от Регламент (ЕС) 2019/943;
- (46) „индивидуална помощ“ означава помощ ad hoc и предоставяне на помощ на базата на схема за помощ, която подлежи на уведомяване;
- (47) „схема, основана на възможност за прекъсване“ означава мярка за сигурност на доставките на електроенергия, която е предназначена да гарантира стабилна честота на електроенергийната система или да способства за преодоляването на краткотрайни проблеми със сигурността на снабдяването, включително чрез прекъсване на товара;
- (48) „природосъобразно решение“ означава действие за опазване, устойчиво управление и възстановяване на естествените или модифицираните екосистеми, което допринася за ефективното и адаптивно справяне с предизвикателствата пред обществото, като същевременно осигурява ползи за благосъстоянието на хората и за биологичното разнообразие;
- (49) „мрежов резерв“ означава мярка за сигурност на електроснабдяването, която е предназначена да компенсира систематична и дългосрочна недостатъчност в електропреносната или електроразпределителната мрежа;
- (50) „замърсител“ означава замърсител съгласно определението в член 2, точка 10 от Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета;
- (51) „замърсяващ“ означава някой, който пряко или непряко уврежда околната среда или който създава условия, водещи до такова увреждане³⁷;
- (52) „замърсяване“ означава замърсяване съгласно определението в член 3, параграф 2 от Директива 2010/75/ЕС³⁸;
- (53) „принцип „замърсителят плаща““ означава, че разходите за мерки за отстраняване на замърсяването трябва да бъдат поети от този, който ги е причинил;

³⁷ Препоръка на Съвета от 3 март 1975 г. относно разпределението на разходите и действията на държавните власти в областта на екологията (ОВ L 194, 25.7.1975 г., стр. 1).

³⁸ Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17).

- (54) „подготовка за повторна употреба“ означава подготовка за повторна употреба съгласно определението в член 3, точка 16 от Директива 2008/98/ЕО;
- (55) „инфраструктура за зареждане с електроенергия“ означава фиксирана или мобилна инфраструктура за снабдяване на превозни средства или на чисто сервизно оборудване с електрическа енергия;
- (56) „оползотворяване“ означава оползотворяване съгласно определението в член 3, точка 15 от Директива 2008/98/ЕО;
- (57) „рециклиране“ означава рециклиране съгласно определението в член 3, точка 17 от Директива 2008/98/ЕО;
- (58) „референтен проект“ означава примерен проект, който е представителен за средния проект за категория бенефициери, допустими за дадена схема за помощ;
- (59) „инфраструктура за зареждане с гориво“ означава фиксирана или мобилна инфраструктура, която дава възможност да се презареждат превозни средства или чисто сервизно оборудване с алтернативните горива, упоменати в членове 5 и 6 от Директива 2014/94/ЕС;
- (60) „реhabилитация“ означава действия за управление, насочени към възстановяване до определено ниво на функциониране на екосистема, намираща се на места с влошено състояние, като целта е отново да започнат да се предоставят и трайно да се осигуряват екосистемни услуги, а не да се достигнат биологичното разнообразие и целостта на определена естествена или полуестествена референтна екосистема;
- (61) „саниране“ означава дейност за управление, като например отстраняване или детоксикация на замърсители или излишни хранителни вещества от почвата и водата, която има за цел да се премахнат причините за влошаване на състоянието;
- (62) „енергия от възобновяеми източници“ означава енергия от възобновяеми източници или „възобновяема енергия“ съгласно определението в член 2, точка 1 от Директива (ЕС) 2018/2001;
- (63) „възобновяеми газообразни транспортни горива от небиологичен произход“ означава възобновяеми газообразни транспортни горива от небиологичен произход съгласно определението в член 2, точка 36 от Директива (ЕС) 2018/2001;
- (64) „ефективно използване на ресурсите“ означава намаляване на количествата материали, необходими за производството на единица продукция или заместване на първични материали с вторични материали;
- (65) „възстановяване“ означава процеса на подпомагане на възстановяването на дадена екосистема като средство за опазване на биологичното разнообразие и устойчивостта ѝ. Възстановяването на екосистемите включва мерки,

предприети с цел да се подобри състоянието на екосистемата и да се създаде или изгради отново екосистемата, когато състоянието ѝ е непоправимо увредено;

- (66) „повторна употреба“ означава повторна употреба съгласно определението в член 3, точка 13 от Директива 2008/98/ЕО;
- (67) „малко и средно предприятие“ (МСП) означава предприятие, което отговаря на условията, определени в препоръката на Комисията относно определението за микро-, малки и средни предприятия³⁹;
- (68) „малко дружество със средна капитализация“ означава предприятие, което не е МСП, с не повече от 499 служители, изчислени в съответствие с членове 3—6 от приложение I на Регламент на Комисията (ЕС) № 651/2014⁴⁰, чийто годишен оборот не надвишава 100 милиона евро или чийто годишен баланс не надвишава 86 милиона евро. Няколко субекта могат да бъдат разглеждани като едно предприятие, ако е изпълнено някое от условията, изброени в член 3, параграф 3 от приложение I към Регламент на Комисията (ЕС) № 651/2014;
- (69) „подготвеност за интелигентно управление“ означава способността на сградите или на обособените части от сгради да адаптират своето функциониране към потребностите на обитателя, включително да оптимизират своята енергийна ефективност и цялостни експлоатационни характеристики, и да се адаптират към сигналите от електроенергийната мрежа;
- (70) „стандартни отговорности за балансиране“ означава недискриминационни отговорности за балансиране за всички технологии, при които никой производител не се освобождава от отговорност, както е предвидено в член 5 от Регламент (ЕС) 2019/943;
- (71) „започване на работа“ означава първият неотменим ангажимент (например за поръчване на оборудване или за започване на строителство), с който дадена инвестиция става необратима. Закупуването на земя и подготвителните работи, като например получаване на разрешителни и провеждане на предварителни проучвания за осъществимост, не се считат за започване на работа. При поглъщания на предприятия „започване на работа“ е моментът на придобиване на активите, пряко свързани с придобитото предприятие;
- (72) „стратегически резерв“ означава мярка за сигурност на доставките на електроенергия, при която определени електроенергийни мощности, като например за производство, съхраняване или оптимизация на

³⁹ Препоръка на Комисията от 6 май 2003 г. относно определението за микро-, малки и средни предприятия (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).

⁴⁰ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 година за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1).

енергопотреблението, се държат извън пазара на електроенергия и се диспечират само при специфични обстоятелства;

- (73) „общи разходи за собственост“ означава общите разходи за придобиване и притежаване на превозно средство през целия му жизнен цикъл, включително разходите за придобиване или лизинг на превозното средство, разходите за гориво, разходите за техническо обслужване и ремонт, застрахователните, финансовите и данъчните разходи;
- (74) „оператор на преносна система“ означава оператор на преносна система съгласно определението в член 2, точка 35 от Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета;
- (75) „превозно средство“ означава всяко от следните:
- а) пътно превозно средство от категории M1, M2, N1, M3, N2, N3 или L;
 - б) плавателен съд за морски, крайбрежен или вътрешен воден превоз на пътници или товари;
 - в) подвижен железопътен състав; или
 - г) въздухоплавателно средство;
- (76) „третиране“ означава третиране съгласно определението в член 3, точка 14 от Директива 2008/98/ЕО;
- (77) „минимално данъчно ниво за Съюза“ означава минималното ниво на данъчно облагане, предвидено в правото на Съюза. За енергийните продукти и електроенергията това означава минималното ниво на данъчно облагане, предвидено в приложение I към Директива 2003/96/ЕО на Съвета⁴¹;
- (78) „стандарт на Съюза“ означава:
- а) задължителен стандарт на Съюза, въз основа на който се определят равнищата, които отделните предприятия трябва да постигнат в екологично отношение, с изключение на стандартите или целите, определени на равнището на Съюза, които са задължителни за държавите членки, но не и за отделните предприятия;
 - б) задължението съгласно Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁴² да се използват най-добрите налични техники („НДНТ“) и да се гарантира, че равнищата на емисиите на замърсителите не са по-високи отколкото биха били, когато се

⁴¹ Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 година относно преструктурирането на правната рамка на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията (ОВ L 283, 31.10.2003 г., стр. 51).

⁴² Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17).

прилагат НДНТ; за случаите, в които равнищата на емисиите при използване на НДНТ са определени в актовете за изпълнение, приети по Директива 2010/75/ЕС, тези равнища ще бъдат приложими за целите на настоящите насоки; когато тези равнища са изразени като диапазон, ще се прилага лимитът, постигнат за първи път с НДНТ;

(79) „отпадък“ означава отпадък съгласно определението в член 3, точка 1 от Директива 2008/98/ЕО;

(80) „превозно средство с нулеви емисии“ означава:

- а) превозно средство от категории M1, M2 или N1 с нулеви емисии на отработили газове, определени в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1151⁴³;
- б) пътно превозно средство от категории M3, N2 или N3, отговарящо на определението за „тежкотоварно превозно средство с нулеви емисии“, дадено в Регламент (ЕС) 2019/1242 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁴;
- в) превозно средство от категория L съгласно определението в член 4 от Регламент (ЕС) № 168/2013, което обхваща дву-, три- или четириколесни превозни средства с емисии на CO₂ от отработени газове равни на 0 g CO₂e/km, изчислени в съответствие с процедурата за изпитване на емисии, определена в посочения регламент;
- г) плавателен съд за морски, крайбрежен или вътрешен воден превоз на пътници или товари с нулеви преки емисии на CO₂ (от отработени газове);
- д) подвижен състав с нулеви преки емисии на CO₂ (от отработени газове);
- е) въздухоплавателно средство с нулеви преки емисии на CO₂ (от отработени газове).

⁴³ Регламент (ЕС) 2017/1151 на Комисията от 1 юни 2017 година за допълване на Регламент (ЕО) № 715/2007 на Европейския парламент и на Съвета за типово одобрение на моторни превозни средства по отношение на емисиите от леки превозни средства за превоз на пътници и товари (Евро 5 и Евро 6) и за достъпа до информация за ремонт и техническо обслужване на превозни средства, за изменение на Директива (ЕО) 2007/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, Регламент (ЕО) № 692/2008, Регламент (ЕС) № 1230/2012 и за отмяна на Регламент (ЕО) № 692/2008 на Комисията (ОВ L 175, 7.7.2017 г., стр. 1).

⁴⁴ Регламент (ЕС) 2019/1242 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за определяне на стандарти за емисиите на CO₂ от нови тежкотоварни превозни средства и за изменение на регламенти (ЕО) № 595/2009 и (ЕС) 2018/956 на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 96/53/ЕО на Съвета (ОВ L 198, 25.7.2019 г., стр. 202).

3. ОЦЕНКА НА СЪВМЕСТИМОСТТА СЪГЛАСНО ЧЛЕН 107, ПАРАГРАФ 3, БУКВА В) ОТ ДОГОВОРА

19. В настоящите насоки се определят критериите за съвместимост на мерките за помощ, предоставени за цели, свързани с опазването на климата и околната среда или с енергетиката съгласно член 107, параграф 3, буква в) от Договора, които са обхванати от изискването за уведомяване съгласно член 108, параграф 3 от Договора.
20. Въз основа на член 107, параграф 3, буква в) от Договора за ЕО Комисията може да счете за съвместима с вътрешния пазар държавна помощ за улесняване развитието на някои икономически дейности в Съюза (положително условие), доколкото тази помощ не засяга по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес (отрицателно условие).
21. За помощта, посочена в точка 20, Комисията ще преценява дали тя може да се разглежда като съвместима с вътрешния пазар, като анализира следните аспекти:
 - а) по отношение на първото (положително) условие — **дали помощта за опазване на околната среда или за енергетиката улеснява развитието на дадена икономическа дейност:**
 - (i) определяне на улесняваната с мярката икономическа дейност, на нейните положителни последици за обществото като цяло и, където е уместно, на нейното значение за конкретни политики на Съюза (вж. раздел 3.1.1);
 - (ii) стимулиращ ефект на помощта (вж. раздел 3.1.2); както и
 - (iii) ненарушаване на приложими разпоредби на правото на Съюза (вж. раздел 3.1.3);
 - б) по отношение на второто (отрицателно) условие — **дали помощта за опазване на околната среда или за енергетиката не влияе неправомерно върху условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес:**
 - (i) необходимост от държавна намеса (вж. раздел 3.2.1.1);
 - (ii) целесъобразност на помощта (вж. раздел 3.2.1.2);
 - (iii) пропорционалност на помощта (ограничаване на помощта до минимума, необходим за постигането на нейната цел (вж. раздел 3.2.1.3);
 - (iv) прозрачност на помощта (вж. раздел 3.2.1.4);
 - (v) избягване на неоправдани отрицателни последици от помощта за конкуренцията и търговията (вж. раздел 3.2.2); както и

- (vi) съпоставка на положителните и отрицателните последици от помощта (вж. раздел 3.3)

3.1 Положително условие: помощта трябва да улеснява развитието на икономическа дейност

3.1.1 Определяне на улесняваната с мярката икономическа дейност, на нейните положителни последици за обществото като цяло и, където е уместно, на нейното значение за конкретни политики на Съюза

22. В своите уведомления за помощта държавите членки трябва да посочат икономическите дейности, които ще бъдат улеснени в резултат на помощта, и начина, по който се подпомага развитието на тези дейности.
23. Помощ за предотвратяване или намаляване на отрицателните последици от дадени икономически дейности за климата или околната среда може да улеснява развитието на икономически дейности посредством увеличаване на устойчивостта на съответната икономическа дейност. С помощта може също да се гарантира, че тази дейност може да продължи в бъдеще, без да предизвиква неприемливи екологични щети, както и чрез подпомагане на създаването на нови икономически дейности и услуги (подпомагане на развитието на т.нар. „зелена икономика“).
24. Държавите членки трябва също да опишат дали и по какъв начин помощта ще допринесе за постигането на целите на политиките на Съюза в областта на климата, околната среда и енергетиката, и по-специално очакваните ползи от помощта по отношение на нейния съществен принос за опазването на околната среда, включително за смекчаването на последиците от изменението на климата, или за ефективното функциониране на вътрешния енергиен пазар.

3.1.2 Стимулиращ ефект

25. Помощта може да се смята за улесняваща дадена икономическа дейност само ако има стимулиращ ефект. Стимулиращ ефект възниква, когато помощта насърчава бенефициера да промени своето поведение, да участва в допълнителна или в по-екологосъобразна икономическа дейност, която без помощта той не би извършвал или би извършвал по ограничен или различен начин.
26. С помощта не трябва да се подпомагат разходи за дейност, които даден бенефициер така или иначе би поел, и не трябва да компенсира обичайния търговски риск за дадена икономическа дейност⁴⁵.
27. Доказването на стимулиращ ефект означава да бъдат посочени както фактическият сценарий, така и вероятният съпоставителен сценарий при липса на помощ. Комисията ще разглежда това въз основа на количествената оценка, упомената в раздел 3.2.1.3.

⁴⁵ Вж. решение на Съда от 13 юни 2013 г., *HGA и други/Комисия*, С-630/11 Р до С-633/11 Р, ECLI:EU:C:2013:387, т. 104.

28. Комисията счита, че помощта няма стимулиращ ефект за бенефициера във всички случаи, в които започването на работата по проекта или дейността е настъпило преди бенефициерът да кандидатства за помощ пред националните органи. В случай че бенефициерът започне да изпълнява проект преди да кандидатства за помощ, евентуално предоставената помощ във връзка с този проект по принцип ще бъде счетена за несъвместима с вътрешния пазар.
29. Заявлението за помощ може да приема различни форми, включително например подаването на предложение в конкурентна тръжна процедура. Всяко заявление следва да включва поне наименованието на кандидата, описание на проекта или дейността, включително мястото, на което се осъществява, и размера на помощта, необходим за осъществяването на проекта или дейността.
30. В някои изключителни случаи помощта може да има стимулиращ ефект дори за проекти, които са започнали преди подаването на заявлението за помощ. По-специално се приема, че помощта има стимулиращ ефект в следните случаи:
- а) помощта се предоставя автоматично в съответствие с обективни и недискриминационни критерии и без допълнително упражняване на преценка от страна на държавата членка и мярката е приета и влязла в сила преди започването на работа по подпомагания проект или подпомаганата дейност, с изключение на последващите фискални схеми, при които дейността вече е била обхваната от предишни схеми под формата на данъчни предимства;
 - б) преди започването на работа националните органи са публикували известие за намерението си да въведат предложената мярка за помощ, при условие че Комисията одобри мярката, както се изисква съгласно член 108, параграф 3 от Договора. Това известие трябва да е обнародвано на публичен уебсайт или в друго публично достъпно средство за масова информация със сравнително широк и лесен достъп и в него трябва да са посочени ясно типът проекти, които държавата членка предлага да бъдат допустими, и моментът, от който държавата членка възнамерява да разглежда тези проекти като допустими. Предложената допустимост не трябва да е неоправдано ограничена. Преди започването на работа бенефициерът трябва да е уведомил предоставящия помощта орган, че предложената мярка за помощ е била разглеждана като условие за взетите инвестиционни решения. Когато държавата членка се позовава на посоченото известие, за да докаже наличието на стимулиращ ефект, заедно със своето уведомление за държавната помощ тя трябва да предостави копие от известието и линк към уебсайта, където то е било публикувано, или съответните доказателства, че известието е било достъпно за обществеността;
 - в) оперативна помощ, предоставяна за екологосъобразно производство със съществуващи инсталации, когато няма „започване на работа“ поради липса на значителни нови инвестиции. В тези случаи доказателство за стимулиращия ефект може да е промяната на експлоатацията на инсталация по екологосъобразен начин, а не въвеждането на алтернативен, по-евтин режим на експлоатация, който е по-малко екологосъобразен.

31. Комисията счита, че помощ, която се предоставя само с цел покриване на разходите за адаптиране към стандарти на Съюза, по принцип няма стимулиращ ефект. Като общо правило, стимулиращ ефект може да има само помощта за постигане на показатели, които са по-добри от предвидените в стандартите на Съюза. Ако обаче съответният стандарт на Съюза вече е приет, но още не е влязъл в сила, помощта може да има стимулиращ ефект, ако стимулира осъществяването на инвестицията значително преди влизането на стандарта в сила (вж. раздели 4.2.3 и 4.5.3).

3.1.3 *Ненарушаване на приложими разпоредби на правото на Съюза*

32. Ако подпомаганата дейност или мярката за помощ, или свързаните с нея условия, включително методът за финансиране, когато той представлява неразделна част от мярката, водят до нарушение на приложимото право на Съюза, помощта не може да бъде определена като съвместима с вътрешния пазар. Например такъв може да е случаят с помощ, която е обвързана с клаузи, поставящи я в пряка или непряка зависимост от произхода на дадени продукти или оборудване, като изисквания за това бенефициерът да закупува продукти местно производство.

3.2 **Отрицателно условие: мярката за помощ не трябва да влияе неправомерно върху условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес**

3.2.1 *Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията*

3.2.1.1 *Необходимост от помощта*

33. Предложената мярка за държавна помощ трябва да се предоставя в случаи, в които тя може да доведе до съществено развитие, което пазарът не може да постигне без външна намеса, например чрез преодоляване на пазарна неефективност по отношение на проектите или дейностите, за които се предоставя помощта. Макар да е общоприето схващането, че конкурентните пазари обикновено водят до ефективни резултати по отношение на развитието на икономически дейности, на цените, производството и използването на ресурси, при наличието на пазарна неефективност с публична интервенция под формата на държавна помощ може да се подобри ефективното функциониране на пазарите и по този начин да се допринесе за развитието на дадена икономическа дейност, доколкото пазарът не успява да постигне ефективен резултат без външна намеса. Държавите членки следва да установяват случаите на пазарна неефективност, при които се възпрепятства постигането на достатъчно високо равнище на опазване на околната среда или на ефективен вътрешен енергиен пазар. Основните случаи на пазарна неефективност, свързани с околната среда и енергетиката, които може да възпрепятстват постигането на оптимални резултати и да доведат до неефективни резултати, са следните:

- а) отрицателни външни ефекти: те се срещат най-често за мерки за опазване на околната среда и възникват, когато замърсяването не е адекватно оценено, т.е. съответното предприятие не е изправено пред пълните разходи за замърсяването. В този случай предприятията, които действат в свой интерес, невинаги разполагат с достатъчно стимули да поемат разходите за тези

отрицателни външни ефекти, възникващи в резултат на тяхната икономическа дейност, когато вземат решение за конкретна технология или за обема на производството. С други думи разходите, които поема предприятието, не отразяват напълно разходите, понасяни от потребителите и обществото като цяло. Поради това предприятията обикновено не са стимулирани в достатъчна степен да намалят обема на замърсяването, което генерират, или да предприемат индивидуални мерки за опазване на околната среда;

- б) положителни външни ефекти: фактът, че част от ползата от дадена инвестиция ще достигне и до пазарни участници, различни от инвеститора, може да накара предприятията да инвестират по-малко средства от необходимото. Положителни външни ефекти могат да възникнат например при инвестиции в екоиновации, стабилност на системата, нови и иновационни технологии за възобновяема енергия и иновационни мерки за оптимизация на енергопотреблението или при енергийни инфраструктури или мерки за гарантиране на сигурността на доставките на електроенергия, които са от полза за множество държави членки или за по-голям брой потребители;
- в) асиметрична информация: тя обикновено възниква на пазари, където съществува несъответствие между информацията, достъпна за едната страна на пазара, и информацията, достъпна за другата страна на пазара. Такъв може да е случаят например, когато външни финансови инвеститори не разполагат с информация относно вероятната възвръщаемост и рисковете от даден проект. Освен това такава ситуация може да възникне при трансгранично инфраструктурно сътрудничество, при което единият партньор е поставен в неблагоприятно положение от информационна гледна точка в сравнение с другия партньор. Макар че рискът или несигурността сами по себе си не водят до неефективност на пазара, проблемът с асиметричната информация е свързан със степента на този риск и несигурност. Като цяло те са по-високи при инвестициите в областта на околната среда, които обикновено са с по-дълъг амортизационен срок, а това води до съсредоточаване на вниманието върху краткосрочните резултати, които могат да бъдат влошени от условията на финансиране на такива инвестиции, особено за МСП;
- г) неефективност на координацията: тя може да попречи на изпълнението на проекта или на ефективното му структуриране поради противоречащите интереси и стимули на отделните инвеститори, т.нар. „разделени стимули“, разходите за наемане на изпълнители или договореностите относно застраховката за професионална отговорност, несигурност относно резултата от сътрудничеството и мрежовите ефекти, например непрекъснатост на доставките на електроенергия. Подобна неефективност на координацията може да възникне например в отношенията между собственик на сграда и наемател във връзка с прилагането на решения за енергийна ефективност. Неефективността на координацията може да бъде влошена допълнително поради проблеми с достъпа до информация, по-специално във връзка с асиметрична информация. Тя може да произтича също от необходимостта да се достигне до определена критична маса, преди

започването на даден проект да стане привлекателно от търговска гледна точка, което може да бъде особено значим аспект при (трансгранични) инфраструктурни проекти.

34. Наличието на неефективност на пазара в определен контекст само по себе си обаче не е достатъчно, за да се докаже необходимостта от държавната помощ. Възможно е вече да са били предприети други политики и мерки за преодоляване на част от установената пазарна неефективност. Примери за това са регулирането на даден сектор, задължителните стандарти на Съюза във връзка със замърсяването, задълженията за снабдяване, механизми за ценообразуване като системата на Съюза за търговия с емисии (СТЕ) и данъците върху въглеродните емисии. Към допълнителни мерки, включително предоставянето на държавна помощ, може да се прибегва, само за да се преодолее остатъчната пазарна неефективност, т.е. която не е обхваната от други подобни политики и мерки. Освен това е важно да се демонстрира по какъв начин държавната помощ способства за укрепването на други въведени политики и мерки, чиято цел е да се преодолее същата пазарна неефективност. Затова е по-трудно да се обоснове необходимостта от държавна помощ, ако тя противоречи на други политики, предназначени за преодоляване на същата пазарна неефективност. Ето защо държавата членка следва също да идентифицира всички съществуващи политики и мерки, които вече са насочени към преодоляване на установените регулаторни пропуски и пазарна неефективност.
35. Комисията ще счита, че помощта е необходима, ако държавата членка докаже, че въпросната помощ е насочена към ефективното преодоляване на остатъчната пазарна неефективност, като се вземат предвид и всички други вече въведени политики и мерки за частично преодоляване на установената пазарна неефективност.
36. Когато държавната помощ се предоставя за проекти или дейности, които по отношение на своето технологично съдържание, ниво на риска и размер са подобни на тези, които вече са били реализирани в рамките на Съюза при пазарни условия, Комисията по принцип ще счита, че не е налице пазарна неефективност, и ще поиска допълнителни доказателства и обосновка за необходимостта от държавна помощ.
37. За да обоснове необходимостта от помощта, държавата членка трябва да докаже, че осъществяването на проекта или на референтния проект, когато става дума за схеми, не би било възможно без тази помощ. Комисията ще оценява това въз основа на количествената оценка съгласно раздел 3.2.1.3 или на обосноваване с доказателства специфичен анализ, представен от държавата членка за обосноваване на необходимостта от помощта.

3.2.1.2 Целесъобразност

38. Предложената мярка за помощ трябва да бъде подходящ инструмент на политиката за постигане на желаната цел на помощта, т.е. не трябва да има инструмент на политиката за помощ, който да нарушава конкуренцията в по-малка степен, и който да е в състояние да постигне същите резултати.

3.2.1.2.1 Целесъобразност на алтернативни инструменти на политиката

39. Държавната помощ не е единственият инструмент на политиката, с който държавите членки разполагат за насърчаване на по-високи равнища на опазване на околната среда или за гарантиране на ефективен вътрешен енергиен пазар. Възможно е да съществуват други, по-подходящи инструменти като пазарни инструменти или мерки за оптимизиране на потреблението, включващи регулиране, възлагане на обществени поръчки или стандартизация, както и възможности за увеличаване на финансирането на публична инфраструктура и за въвеждане на общи фискални мерки. Инструментите с незадължителен характер, като например доброволната употреба на екомаркировки и разпространението на екологосъобразни технологии, също могат да играят важна роля за постигането на по-високо равнище на опазване на околната среда⁴⁶.
40. Възможно е отделните мерки за преодоляване на дадена пазарна неефективност да си противоречат. Това се наблюдава, когато се въвежда ефективен пазарен механизъм конкретно с цел да се противодейства на проблема с външните ефекти, като например СТЕ на Съюза. Допълнителна мярка за помощ, насочена към преодоляването на същата пазарна неефективност, би довела до риск от подкопаване на ефективността на пазарния механизъм. Поради това схема за помощ, която е насочена към преодоляването на остатъчната пазарна неефективност, следва да бъде структурирана така, че да не се подкопава ефективността на пазарния механизъм.
41. Спазването на принципа „замърсителят плаща“ чрез законодателни актове в областта на околната среда има за цел да се гарантира, че пазарната неефективност, свързана с отрицателни външни ефекти, ще бъде коригирана. Поради това държавната помощ не е подходящ инструмент и не може да се предоставя, ако на бенефициера на помощта може да бъде вменена отговорност за замърсяването съгласно съществуващото право на Съюза или националното законодателство.

3.2.1.2.2 Целесъобразност на различни инструменти за помощ

42. Държавна помощ за опазване на околната среда и за енергетика може да бъде предоставяна под различни форми. Държавата членка следва обаче да гарантира,

⁴⁶ Използването на екологични маркировки/етикети и твърдения за екологосъобразност на продуктите може да бъде друго средство, с което да се даде възможност на потребителите/ползвателите да вземат информирани решения за покупка, и с което да се повиши търсенето на екологосъобразни продукти. Когато са добре изготвени, и когато потребителите ги разпознават, разбират, доверяват им се и ги считат за подходящи, стабилните екологични маркировки/етикети и правдивите твърдения за екологосъобразност могат да се превърнат в мощен инструмент за направляване и оформяне на (потребителското) поведение към по-екологични избори. Използването на реномирано етикетирание/схема за сертифициране с ясни критерии и предмет на външна (гражданска) проверка ще бъде един от най-ефективните начини за предприятията да докажат на потребителите и на заинтересованите страни, че отговарят на високи екологични стандарти. В тази връзка Комисията не включва в приложното поле на настоящите насоки специфични правила за помощ за проектиране и производство на екологосъобразни продукти.

че помощта е отпусната под форма, която вероятно ще наруши в най-малка степен търговията и конкуренцията.

43. В тази връзка държавата членка трябва да докаже защо не е толкова подходящо да бъдат предоставени други форми на помощ, които евентуално биха нарушили конкуренцията в по-малка степен, като например: възстановяеми аванси вместо преки безвъзмездни средства; данъчни кредити вместо данъчни облекчения; или форми на помощ, основани на финансови инструменти, например дългови вместо капиталови инструменти, в това число нисколихвени заеми или лихвени отстъпки, държавни гаранции или алтернативно предоставяне на финансиране при благоприятни условия.
44. Изборът на инструмент за помощ следва да съответства на пазарната неефективност, която мярката за помощ има за цел да отстрани. Възстановяемият аванс може да е най-подходящият инструмент, когато съществува несигурност по отношение на действителните приходи, например в случай на мерки за икономии на енергия.
45. Държавата членка трябва да докаже, че помощта и нейните условия са подходящи за постигането на целта на мярката, към която е насочена помощта.

3.2.1.3 Пропорционалност

46. Помощта се счита за пропорционална, когато сумата на помощта, предоставена на всеки отделен получател, е ограничена до минимума, необходим за осъществяването на подпомаганата дейност или проект.
47. Като общ принцип помощта ще се счита за ограничена до необходимия минимум за осъществяване на дейността или на проекта, за които се предоставя, ако отговаря на нетните допълнителни разходи (недостиг на финансиране), необходими за постигане на целта на мярката за помощ, в сравнение със съпоставителния сценарий при липса на помощ. Нетните допълнителни разходи се определят от разликата между икономическите приходи и разходи (включително инвестиционни и оперативни разходи) на подпомагания проект и тези на алтернативния проект, който бенефициерът на помощта най-вероятно би осъществил при липса на помощ.
48. Подробна оценка на нетните допълнителни разходи няма да се изисква, когато размерът на помощта се определя посредством конкурентна тръжна процедура, защото такава процедура предоставя надеждна оценка на необходимия минимум на помощта, искана от потенциалните бенефициери. Поради това Комисията счита, че пропорционалността на помощта е гарантирана, когато са изпълнени следните критерии:
 - а) тръжната процедура е конкурентна, а именно: тя е открита, ясна, прозрачна и недискриминационна, основана е на обективни критерии, които са определени предварително в съответствие с целта на помощта и свеждат до минимум риска от стратегическо оферирание;

- б) критериите са публикувани достатъчно време преди крайния срок за подаване на заявления, за да се създадат условия за ефективна конкуренция⁴⁷;
 - в) бюджетът или обемът, свързан с тръжната процедура, е обвързващо ограничение, т.е. може да се очаква, че не всички кандидати ще получат помощ;
 - г) очакваният брой кандидати е достатъчен, за да се гарантира ефективна конкуренция; през периода на прилагане на схемата условията на тръжните процедури, привлекли недостатъчно кандидати, се коригират с цел ефективната конкуренция да бъде възстановена при следващите тръжни процедури или възможно най-рано;
 - д) не се допускат последващи корекции на резултатите от тръжната процедура (като например последващи преговори по резултатите от кандидатстването или въвеждане на квоти), защото тези корекции могат да подкопаят ефективността на резултата от процедурата.
49. Като общо правило, в конкурентната тръжна процедура следва да се прилагат критерии за подбор, които да се основат на искания от кандидата размер на помощта, поставен в пряка или непряка зависимост от приноса за постигането на целта на мярката (например на единица опазване на околната среда или единица енергия). В ограничени изключителни случаи може да е уместно да бъдат включени други критерии за подбор, които не се основават на цената (например екологични, технологични или социални критерии). В такива случаи тези други критерии трябва да представляват не повече от 25 % от тежестта на всички критерии за подбор. Държавата членка трябва да представи обосновка на предложения подход и да гарантира, че той е подходящ за поставената цел.
50. Когато помощта не се предоставя въз основа на конкурентна тръжна процедура, нетните допълнителни разходи се определят чрез сравняване на рентабилността при фактическия и съпоставителния сценарий. За определянето на недостига на финансиране в тези случаи държавата членка трябва да представи — за фактическия сценарий и за правдоподобен съпоставителен сценарий — количествена оценка на всички основни разходи и приходи, оценената средна претеглена цена на капитала на бенефициерите с цел дисконтиране на бъдещите парични потоци, както и нетната настояща стойност (ННС) при фактическия и при съпоставителния сценарий, за жизнения цикъл на проекта. Държавата членка трябва да представи обосновка на предположенията, използвани за всеки аспект от количествената оценка, и да обясни и обоснове всички приложени методики. Типичните нетни допълнителни разходи могат да бъдат изчислени като разлика между ННС при фактическия сценарий и при съпоставителния сценарий за жизнения цикъл на референтния проект. За индивидуалната помощ тези изчисления следва да бъдат представени на нивото на подробния бизнес план на

⁴⁷

Шест седмици по принцип са достатъчни. По-дълъг срок може да е необходим за особено сложни или нови процедури. В обосновани случаи може да са подходящи по-кратки срокове, например за опростени или редовни/повторяеми процедури.

проекта, а за схемите за помощ — въз основа на един или повече референтни проекти.

51. В някои случаи съпоставителният сценарий може да настъпи, ако бенефициерът не осъществи дадена дейност или инвестиция или продължи стопанската си дейност без промени. Когато има доказателства, че това е най-вероятният съпоставителен сценарий, приблизителният размер на нетните допълнителни разходи може да бъде получен въз основа на отрицателната ННС на проекта при фактическия сценарий без помощ за жизнения цикъл на проекта (т.е. като се допуска по подразбиране, че ННС на съпоставителния сценарий е нула). Такъв може да е случаят по-специално при инфраструктурните проекти.
52. При определени обстоятелства е възможно да има трудности при определянето на всички ползи и разходи на бенефициера и съответно при количествената оценка на ННС при фактическия и съпоставителния сценарий. В тези случаи могат да бъдат прилагани алтернативни подходи, както е описано подробно в глава 4 за специфичните видове помощ, например като се разреши отпускането на помощ само за ограничена част от допустимите разходи, т.е. като се регулира интензитетът на помощта.
53. Когато не се използва конкурентна тръжна процедура и бъдещите изменения на разходите и приходите са свързани с висока степен на несигурност и когато съществува значителна асиметрия на информацията, от държавата членка може да бъде изискано да въведе модели за компенсиране, които не са изцяло предварителни. В такъв случай тези модели може да съчетават предварителен и последващ подход или да бъдат въведени механизми за последващо възстановяване на предоставени средства или мониторинг на разходите, като едновременно се запазят стимулите за бенефициерите да свеждат своите разходи до минимум и да развиват своята стопанска дейност по ефективен начин във времето.

3.2.1.3.1 Кумулация

54. Помощ за едни и същи допустими разходи може да бъде предоставена едновременно по няколко схеми или да се натрупва с помощ *ad hoc* или помощ *de minimis*, при условие че общият размер на помощта за даден проект или дейност не води до свръхкомпенсация или не превишава максималния разрешен размер на помощта в съответствие с настоящите насоки. Ако държавата членка позволи помощта по една мярка да бъде кумулирана с помощ по други мерки, за всяка една от тези мерки трябва да бъде посочен методът, който е използван, за да се гарантира спазването на условията, определени в настоящата точка.
55. Финансиране от Съюза, което се управлява централизирано и не е под пряк или косвен контрол на държавата членка, не представлява държавна помощ. Когато това финансиране от Съюза се съчетава с държавна помощ, трябва да се гарантира, че общият размер на публичното финансиране, предоставено във връзка със същите допустими разходи, не води до свръхкомпенсация.

3.2.1.4 Прозрачност

56. С цел да намали отрицателните последици, като осигури достъпа на конкуренти до информация от значение за подпомаганите дейности, съответната държава членка трябва да гарантира, че следната информация е публикувана в базата данни на Комисията за прозрачност на държавните помощи⁴⁸ или на подробен уебсайт за държавна помощ на национално или регионално ниво:
- а) пълният текст на решението за предоставяне на одобрената схема за помощ или индивидуалната помощ или електронна препратка към него;
 - б) информация за всяка индивидуална помощ, която е предоставена *ad hoc* или по схема за помощ, одобрена съгласно настоящите насоки, чийто размер надхвърля 100 000 евро.
57. Държавите членки трябва да организират подробни уебсайтове за държавна помощ, на които се публикува информацията, изисквана съгласно настоящия раздел, така че достъпът до тази информация да е лесен. Информацията се публикува във вид на електронна таблица в отворен машинночетим формат, който позволява данните да бъдат ефективно търсени, извличани, сваляни и лесно публикувани в интернет, например във формат CSV или XML. Уебсайтът трябва да е достъпен за широката общественост без ограничения. За достъп до уебсайта не трябва да се изисква предварителна регистрация като потребител.
58. За схеми под формата на данъчни или парафискални предимства условията, посочени в точка 56б), се считат за изпълнени, ако държавите членки публикуват необходимата информация за индивидуалните помощи в следните диапазони (в милиони евро):
- 0,1—0,5;
 - 0,5—1;
 - 1—2;
 - 2—5;
 - 5—10;
 - 10—30;
 - 30—60;
 - 60—100;
 - 100—250;
 - 250 и повече.
59. Информацията в точка 56б) трябва да бъде публикувана в срок от 6 месеца от датата на предоставяне на помощта или, за помощ под формата на данъчно предимство — в срок от 1 година от датата, на която се изисква данъчната

⁴⁸ Страницата за публично търсене в базата данни за прозрачност на държавните помощи е достъпна на адрес: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=bg>

декларация⁴⁹. В случай на неправомерна, но съвместима помощ от държавите членки ще се изисква впоследствие да публикуват тази информация в срок от 6 месеца, считано от датата на решението на Комисията, с което помощта се обявява за съвместима с вътрешния пазар. За да има възможност за прилагането на правилата за държавните помощи съгласно Договора, информацията трябва да е на разположение най-малко 10 години от датата на предоставяне на помощта.

60. Комисията ще публикува на своя уебсайт електронните препратки към уебсайтовете за държавна помощ, посочени в точка 57.

3.2.2 *Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията*

61. Съгласно член 107, параграф 3, буква в) от Договора Комисията има право да обявява за съвместими помощите, които имат за цел да улеснят развитието на някои икономически дейности или на някои икономически региони, но само „доколкото тези помощи не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес“.
62. За прилагането на това отрицателно условие е необходимо на първо място да се извърши оценка на нарушаващия ефект на въпросната помощ върху условията на търговия. По своята същност всяка мярка за помощ предизвиква нарушаване на конкуренцията и има последици за търговията между държавите членки, тъй като увеличава конкурентоспособността на бенефициерите дори когато мярката е необходима, целесъобразна, пропорционална и прозрачна.
63. Помощта за екологични цели по своята същност в повечето случаи благоприятства екологосъобразни продукти и технологии за сметка на други, които са по-замърсяващи, и този ефект на помощта по принцип няма да се възприема като неоправдано нарушаване на конкуренцията, тъй като допринася за преодоляване на пазарна неефективност, която налага необходимост от помощта. Освен това подкрепата за щадящи климата продукти и технологии благоприятства постигането на целите на европейския законодателен акт в областта на климата за 2030 и 2050 г. Ето защо по отношение на мерките за опазване на околната среда Комисията ще разглежда нарушаващите търговията ефекти за конкурентите, които също осъществяват дейност по екологосъобразен начин, но без помощ.
64. Комисията счита, че нарушаващият ефект върху конкуренцията на схемите, отворени за по-широк кръг потенциални бенефициери, е по-ограничен от този на подкрепата, насочена само към ограничен брой конкретни бенефициери, по-специално когато обхватът на мярката за помощ включва всички конкуренти, желаещи да предоставят една и съща услуга, продукт или придобивка.
65. Възможно е държавната помощ за цели в областта на околната среда и енергетиката да има непреднамерен ефект, изразяващ се в това, че тя ограничава степента, в която пазарът възнаграждава най-ефективните и иновативни

⁴⁹ Когато няма официално изискване за годишна декларация, за дата на предоставяне на помощта за целите на въвеждането ще се счита 31 декември от годината, за която е предоставена помощта.

производители и стимулира най-неефективните да въвеждат подобрения, да се реструктурират или да напуснат пазара. Това може също да създаде поражащи неефективност бариери пред навлизането на потенциални конкуренти, които са по-ефикасни или иновативни. В дългосрочен план подобно нарушаване може да задуши иновациите, ефективността и въвеждането на по-чисти технологии. Тези нарушаващи търговията ефекти могат да придобият особено значение, когато помощта се предоставя на проекти, които създават ограничени, преходни ползи, но блокират навлизането на по-чисти технологии за по-продължителен период, включително такива, необходими за постигане на средносрочните и дългосрочните цели в областта на климата, залегнали в европейския законодателен акт в тази област. Такъв може да е случаят например с подкрепата за определени дейности, свързани с използването на изкопаеми горива, които осигуряват незабавно намаляване на емисиите на парникови газове, но забавят темпа на намаляване на тези емисии в дългосрочен план. При равни други условия колкото по-близо е подпомаганата инвестиция във времето до съответната целева дата, толкова по-голяма е вероятността преходните ползи от нея да са по-малко от възможните възпиращи фактори за развитието на по-чисти технологии. Ето защо в оценката си Комисията ще вземе предвид тези възможни краткосрочни и дългосрочни последици за конкуренцията и търговията.

66. Помощта може също да нарушава конкуренцията, като води до увеличаване или запазване на значителна пазарна мощ на бенефициера. Дори когато помощта не укрепва пряко значителната пазарна мощ, това може да стане косвено, като възпре разрастването на съществуващи конкуренти, като ги накара да напуснат пазара или възпре навлизането на нови конкуренти. Това трябва да се има предвид по-специално в случаите, когато мярката за помощ е насочена към ограничен брой конкретни бенефициери или когато завареният оператор е придобил пазарна мощ преди либерализацията на пазара, както например се получава понякога на енергийните пазари. Това има отношение също и към конкурентните тръжни процедури, провеждани на пазари, намиращи се в началните етапи на своето развитие, където съществува риск участник със силна позиция на пазара да печели повечето процедури и да възпира в значителна степен навлизането на нови участници.
67. Освен че може да доведе до нарушаване на продуктивния пазар, помощта може също да повлияе на търговията и избора на местоположението на дейността. Тези нарушения могат да се проявят между държавите членки, когато предприятията се конкурират в трансграничен план или когато проучват различни места за осъществяване на инвестиции. Помощ, насочена към запазване на икономическа дейност в даден регион или привличането ѝ в този регион за сметка на други региони в рамките на вътрешния пазар, може да доведе до прехвърлянето на дейности или инвестиции от един регион в друг без никакво нетно въздействие върху опазването на околната среда. Комисията ще проверява дали помощта не поражда явни отрицателни последици за конкуренцията и търговията. Например помощ за цели в областта на околната среда и енергетиката, която води единствено до промяна на местоположението на икономическата дейност без да подобрява съществуващото равнище на опазване на околната среда в държавите членки, ще се счита за несъвместима с вътрешния пазар.

3.3 Съпоставяне на положителните последици от помощта с отрицателните последици за конкуренцията и търговията

68. Накрая Комисията ще съпоставя установените отрицателни последици от мярката за помощ за конкуренцията и условията на търговия с положителните последици от планираната помощ върху подкрепяните стопански дейности, включително нейния принос за опазването на околната среда и осъществяването на целите на енергийна политика и по-специално за прехода към екологично устойчиви дейности и за постигането на правно обвързващите цели съгласно европейския законодателен акт в областта на климата.
69. При това съпоставяне Комисията ще обръща специално внимание на член 3 от Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета⁵⁰, включително на принципа за ненанасяне на значителни вреди или на други съпоставими методики. Освен това като част от оценката на отрицателните последици за конкуренцията и търговията Комисията може да вземе предвид, когато е целесъобразно, отрицателните външни ефекти от подпомаганата дейност, ако те засягат по неблагоприятен начин условията на търговия между държавите членки до степен, която противоречи на общия интерес или води до задълбочаване на пазарната неефективност, и особено външните ефекти, които могат да възпрепятстват постигането на целите в областта на климата, залегнали в правото на ЕС⁵¹.
70. Комисията ще счита дадена мярка за помощ за съвместима с вътрешния пазар само ако положителните последици надвишават отрицателните. В случаите, когато предложената мярка за помощ не е насочена към преодоляването на ясно установена пазарна неефективност по подходящ и пропорционален начин, например поради преходния характер на ползата и предизвикваното от нея дълготрайно нарушаване съгласно точка 65, отрицателните нарушаващи конкуренцията последици обикновено ще надвишават положителните последици от мярката. При това положение Комисията вероятно ще направи извод, че предложената мярка за помощ е несъвместима.
71. Мерки, с които пряко или непряко се подпомагат изкопаеми горива, особено най-замърсяващите изкопаеми горива, е малко вероятно да доведат до положително въздействие върху околната среда и често имат съществени отрицателни последици, защото могат да увеличат отрицателните външни ефекти за околната среда на пазара. Същото се отнася за мерките, които включват нови инвестиции в природен газ, освен ако се докаже отсъствието на ефект на технологично закрепостяване. В такъв случай по принцип е малко вероятно резултатът от съпоставянето на мерките да бъде положителен, както е обяснено по-подробно в глава 4.

⁵⁰ Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 година за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (ОВ L 198, 22.6.2020 г., стр. 13).

⁵¹ Това може също да се отнася за случаите, когато помощта нарушава функционирането на икономически инструменти, въведени с цел да се обхванат подобни отрицателни външни ефекти (например като засяга ценовите сигнали, подавани от схемата на Съюза за търговия с емисии или от подобен инструмент).

72. Други фактори, които трябва да се вземат предвид при цялостното съпоставяне на определени категории схеми за помощ в някои случаи, са:
- а) изискването за последваща оценка, както е описано в глава 5; в такива случаи Комисията може да ограничи продължителността на схемите (обикновено до период от четири години или по-малко) с възможност впоследствие да се отправи повторно уведомление за тяхното удължаване;
 - б) изискването — при липса на конкурентна тръжна процедура — да се изпращат индивидуални уведомления за подпомагането на проекти с определен размер или с определени характеристики;
 - в) изискването мерките за помощ да са ограничени във времето.

4. КАТЕГОРИИ ПОМОЩ

4.1 помощ за намаляване и премахване на емисиите на парникови газове, включително чрез подпомагане на енергията от възобновяеми източници;

4.1.1 Обосновка

73. В правото на Съюза са залегнали обвързващи и амбициозни цели по отношение на намаляването на емисиите на парникови газове до 2030 и до 2050 г. [препратка към европейския законодателен акт в областта на климата след приемането му]. Държавната помощ може да е необходима, за да се допринесе за постигането на тези цели на Съюза и на свързаните с тях национални цели.

4.1.2 Обхват и подпомагани дейности

74. В настоящия раздел са установени правилата за съвместимост на мерките за помощ, насочени основно към намаляването на емисиите на парникови газове, включително помощта за производство на енергия от възобновяеми източници и от източници с ниски въглеродни емисии, помощта за енергийна ефективност, включително за високоефективно комбинирано производство на енергия, помощта за улавяне, съхраняване и употреба на въглерод и помощта за намаляване или предотвратяване на емисии, отделяни от промишлени процеси. Това обхваща също подкрепата за отстраняване на парникови газове от околната среда. Този раздел не се отнася за мерки, чиято основна цел не е намаляването или отстраняването на емисиите на парникови газове. Когато дадена мярка допринася както за намаляване на емисиите на парникови газове, така и за предотвратяване или намаляване на замърсяване, различно от причиненото от парникови газове, съвместимостта на тази мярка ще се оценява въз основа на настоящия раздел или на раздел 4.5 в зависимост от това коя от двете цели има превес.
75. Настоящият раздел обхваща също специализираните инфраструктурни проекти (включително за водород и за други нисковъглеродни газове и за улавяне и съхранение или улавяне и използване на въглерод), които не са обхванати от определението за енергийна инфраструктура.

76. Подкрепа за биогорива, течни горива от биомаса, биогаз и газообразни и твърди горива от биомаса може да бъде одобрена само доколкото подпомаганите горива съответстват на критериите за устойчивост и за намаление на емисиите на парникови газове съгласно Директива (ЕС) 2018/2001 и съгласно актовете за изпълнение или делегираните актове, приети въз основа на тази директива.
77. Непреки промени в земеползването са налице, когато отглеждането на култури за биогорива, течни горива от биомаса и газообразни и твърди горива от биомаса измества производството на култури, предназначени за храни и фуражи. Това допълнително потребление може да увеличи натиска върху земята и може да доведе до разширяване на обработваемите земи, така че да се обхванат райони с високи въглеродни запаси като гори, влажни зони и торфища, което да доведе до допълнителни емисии на парникови газове. Ето защо в Директива (ЕС) 2018/2001 са предвидени ограничения за биогоривата, течните горива от биомаса и газообразните и твърдите горива от биомаса, които се произвеждат от хранителни и фуражни култури. Комисията счита, че определени мерки за помощ могат да доведат до задълбочаване на непреките отрицателни външни ефекти. Поради това Комисията по принцип ще счита, че подкрепата за биогорива, течни горива от биомаса и газообразни и твърди горива от биомаса, надвишаваща горните граници, въз основа на които се определя тяхната допустимост за целите на изчисляването на брутно крайно енергопотребление от възобновяеми източници в съответната държава членка съгласно член 26 от посочената директива, не поражда положителни последици, които да надхвърлят отрицателните последици от мярката. Освен това Комисията ще провери дали при разработването на своите механизми за подкрепа държавите членки са взели предвид необходимостта да се избягват нарушения на пазарите на суровини поради подкрепата, предоставяна за биомаса, по-специално за горска биомаса.

4.1.3 Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията

4.1.3.1 Необходимост от помощта

78. Точки 33, 34, 35 и 36 не се прилагат за мерки за намаляване на емисиите на парникови газове. Държавата членка трябва да посочи вече въведените мерки на политиката за намаляване на емисиите на парникови газове. Въпреки че в СТЕ на Съюза и в съответните политики и мерки са обхванати някои от разходите за емисии на парникови газове, тези разходи все още не са включени напълно.
79. Държавите членки следва да докажат, че помощта е необходима за предложените дейности, както се изисква в точка 37, като вземат предвид съответните разходи и приходи, включително тези във връзка със СТЕ и със свързаните политики и мерки, посочени в точка 78. Когато държавата членка докаже, че помощта е необходима, Комисията приема, че продължава да съществува остатъчна пазарна неефективност, която може да бъде преодоляна чрез помощ за декарбонизация, освен ако няма доказателства за противното.
80. Държавите членки следва да гарантират, че помощта все още е необходима през целия срок на действие на схемите, които се прилагат повече от една година, като актуализират ежегодно своя анализ на съответните разходи и приходи, а за схемите, по които по-рядко се отпускат средства — преди предоставянето на

помощта, за да се гарантира, че помощта все още е необходима за всяка допустима категория бенефициери. Когато помощта вече не е необходима за дадена категория бенефициери, тази категория следва да бъде премахната, за да не се отпуска повече помощ за нея⁵².

4.1.3.2 Целесъобразност

81. Раздел 3.2.1.2 не се прилага за мерки за намаляване на емисиите на парникови газове. Комисията приема, че държавната помощ по принцип може да е подходяща мярка за постигането на целите за декарбонизация, като се има предвид, че други инструменти на политиката обикновено не са достатъчни за постигането на тези цели, и при условие че са изпълнени всички останали условия за съвместимост. Предвид мащаба на предизвикателството, свързано с декарбонизацията, и неговия неотложен характер могат да се използват разнообразни инструменти, включително пряко предоставяне на безвъзмездни средства.

4.1.3.3 Допустимост

82. Може да се очаква, че мерките за декарбонизация, насочени към конкретни дейности, които се конкурират с несубсидирани дейности, ще доведат до по-голямо нарушаване на конкуренцията в сравнение с мерките, които са достъпни за всички конкуриращи се дейности. Поради това държавите членки следва да обосноват мерките, които не обхващат всички конкуриращи се технологии и проекти — например всички проекти, функциониращи на пазара за електроенергия, или всички предприятия, които произвеждат заменяеми продукти и имат техническа възможност да допринесат ефективно за намаляването на емисиите на парникови газове⁵³. Тази обосновка следва да се основава на обективни съображения, свързани например с ефективността, разходите или други важни обстоятелства. Когато е уместно, за тези обосновки могат да се използват доказателства, събрани чрез обществената консултация съгласно раздел 4.1.3.4.
83. Комисията ще оцени тази обосновка и може да прецени например, че по-ограничената допустимост не води до неоправдано нарушаване на конкуренцията в следните случаи:
- а) мярката е насочена към специфична секторна цел или цел в областта на технологиите, залегнала в правото на Съюза, като например схема за енергия от възобновяеми източници или за енергийна ефективност⁵⁴;

⁵² Това не би се отразило на правото на получаване на вече отпусната помощ (например по 10-годишен договор).

⁵³ Комисията по принцип няма да изисква мерките да са отворени през границите, въпреки че това може да способства за облекчаването на проблемите, свързани с конкуренцията.

⁵⁴ В тези случаи допустимостта следва да бъде ограничавана само в съответствие с приложимите определения, когато такива определения са дадени в секторното законодателство. Например схемите, насочени конкретно към възобновяеми енергийни източници, следва да бъдат достъпни за всички технологии, които отговарят на определението за „възобновяеми енергийни източници“

- б) мярката е насочена конкретно към подпомагането на демонстрационни проекти;
 - в) мярката е насочена не само към декарбонизацията, но и към проблеми, свързани с качеството на въздуха, или други видове замърсяване;
 - г) държавата членка представи доказателства, че допустимите сектори или иновативни технологии имат потенциал да допринесат съществено за опазването на околната среда и за дълбока декарбонизация в по-дългосрочен план, особено по отношение на ефективността на разходите;
 - д) мярката е необходима за постигането на нужната диверсификация с цел да се предотврати задълбочаването на проблеми, свързани със стабилността на мрежата⁵⁵;
 - е) по-селективен подход може да се очаква да доведе до по-ниски разходи за опазване на околната среда (например чрез по-ниски разходи за интегриране в мрежата) и/или до по-малко нарушаване на конкуренцията.
84. Държавите членки следва да извършват редовни прегледи на правилата за допустимост и на свързаните с тях правила, за да гарантират, че основанията, представени за да се обоснове по-ограничената допустимост, остават приложими през жизнения цикъл на всяка схема, т.е. да гарантират, че всички ограничения на допустимостта могат да бъдат обосновани дори след разработването на нови технологии или подходи или след появата на повече данни⁵⁶.

4.1.3.4 Обществена консултация

85. Освен при надлежно обосновани извънредни обстоятелства, преди да уведомят за помощта, държавите членки трябва да проведат обществена консултация относно мерките, за които се изпраща уведомление съгласно настоящия раздел. Това задължение не се прилага по отношение на изменения на вече одобрени мерки, които не променят техния обхват или допустимост, както и в случаите, посочени в точка 86. За да се определи дали дадена мярка е оправдана, като се имат предвид критериите, изложени в настоящите насоки, е необходимо да бъдат проведени следните обществени консултации:

⁵⁵ в Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 8).
В тези случаи държавата членка следва да докаже, че преди това са били предприети подходящи мерки посредством структуриране на пазара и спомагателните услуги с цел инвеститорите да са изложени на рисковете, свързани с ограничаване на производството и да се възнаграждава избора на местоположение и технологии, които способстват за устойчивостта на електрическата мрежа. Ако държавата членка установи траен проблем със сигурността на доставките на електроенергия на местно равнище, който не може да бъде решен в средносрочен план посредством подобряване на структурата на пазара или достатъчно укрепване на мрежата, за преодоляването на този проблем следва да бъде проектирана и оценена мярка съгласно раздел 4.8.

⁵⁶ Тази точка не засяга прилагането на член 4 от Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията от 21 април 2004 година за прилагането на Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 140, 30.4.2004 г., стр. 1).

- а) за мерки, при които очакваната средна годишна помощ, която трябва да бъде отпусната, е ≥ 150 милиона евро на година — обществена консултация, която продължава най-малко осем седмици и обхваща следните аспекти:
- (i) допустимост;
 - (ii) метод и очакван размер на субсидията за тон CO₂ еквивалент на избегнати емисии (за всеки референтен проект);
 - (iii) предложено използване на конкурентни тръжни процедури, техният обхват и предложени изключения, ако има такива;
 - (iv) основни параметри на процедурата за разпределение на помощта⁵⁷, включително относно осигуряването на възможност за конкуренция между различни видове бенефициери⁵⁸;
 - (v) основни предположения във връзка с количествената оценка, използвана за доказване на стимулиращия ефект, необходимостта и пропорционалността;
 - (vi) когато се подпомагат нови инвестиции в производство на електроенергия или в промишлено производство на основата на природен газ, предложени гаранции за осигуряване на съгласуваност с целите на Съюза в областта на климата (вж. точка 110);
- б) за мерки, при които очакваната средна годишна помощ, която трябва да бъде отпусната, е < 150 милиона евро на година — обществена консултация, която продължава най-малко четири седмици и обхваща следните аспекти:
- (i) допустимост;
 - (ii) предложено използване на конкурентни тръжни процедури, техният обхват и предложени изключения, ако има такива;
 - (iii) когато се подпомагат нови инвестиции в производство на електроенергия или в промишлено производство на основата на природен газ, предложени гаранции за осигуряване на съгласуваност с целите на Съюза в областта на климата (вж. точка 110);
86. Не се изисква обществена консултация за мерки, попадащи в обхвата на буква 85б), когато се използват конкурентни тръжни процедури и мярката не подпомага инвестиции в производство на енергия или промишлено производство на основата на изкопаеми горива.

⁵⁷ Например процедурното време между конкурентната процедура и срока на доставка, правила за офертите/предложенията, правила за ценообразуване.

⁵⁸ Например, ако има различна продължителност на договорите, различни методи за изчисляване на размера на допустимия капацитет/отдадената мощност при различните технологии, различни методи за изчисляване или изплащане на субсидии.

87. Въпросниците за консултацията трябва да се публикуват на публичен уебсайт. Държавите членки трябва да публикуват отговор на консултацията, в който се обобщават и разглеждат получените становища. В отговора следва да бъдат включени разяснения по какъв начин възможните отрицателни последици за конкуренцията са сведени до минимум чрез обхвата или допустимостта на предложената мярка. Държавите членки трябва да предоставят електронна препратка към своя отговор на консултацията като част от уведомлението за мерките за помощ съгласно настоящия раздел.
88. В изключителни и надлежно обосновани случаи Комисията може да разгледа алтернативни методи за консултация, при условие че мненията на заинтересованите страни се вземат предвид при (продължаващото) прилагане на помощта. В такива случаи може да се наложи консултацията да се съчетае с коригиращи действия за свеждане до минимум на нарушаващия конкуренцията ефект на мярката.

4.1.3.5 Пропорционалност

89. Помощ за намаляване на емисиите на парникови газове по принцип следва да се предоставя чрез конкурентна тръжна процедура, както е описано в точки 48 и 49.
90. Тръжната процедура следва по принцип да е отворена за всички допустими бенефициери, за да се създадат условия за икономически ефективно разпределение на помощта и да се намали нарушаването на конкуренцията. Тръжната процедура обаче може да бъде ограничена до една или повече конкретни категории бенефициери, когато се предоставят доказателства, включително събрани чрез обществената консултация, например за следното:
- а) една-единствена процедура, отворена за всички допустими бенефициери, не би дала оптимални резултати или не би позволила да се постигнат целите на мярката; за тази обосновка може да се използват критериите в точка 83;
 - б) нивото на подкрепа, което се очаква да поискат различните категории бенефициери, се различава значително⁵⁹; в такъв случай може да се използват отделни конкурентни тръжни процедури, за да може да се конкурират помежду си категории бенефициери с подобни разходи.
91. Когато в една и съща конкурентна тръжна процедура са поставени няколко категории бенефициери, които се очаква да поискат ниво на подкрепа, което се различава значително, държавите членки следва да обмислят възможността за свръхкомпенсация на по-евтините технологии. Това ще бъде взето предвид и в оценката на Комисията. Когато е уместно, може да е необходимо да се ограничи максималният размер на предложенията на отделните оференти за определени технологии. Евентуално ограничение на размера на предложенията следва да бъде обосновано въз основа на количествената оценка за референтни проекти съгласно точки 50 и 51.

⁵⁹ Такъв е обикновено случаят, когато разликата между разходите е над 15 %.

92. Изключения от изискването отпускането на помощ и определянето на нейния размер да става чрез конкурентна тръжна процедура може да са оправдани, когато се представят доказателства, включително събрани чрез обществената консултация, че е изпълнено едно от следните условия:
- а) потенциалното предлагане е недостатъчно, за да гарантира конкуренция; в такъв случай държавата членка трябва да докаже, че не е възможно конкуренцията да бъде увеличена чрез намаляване на бюджета или разширяване на допустимостта за схемата;
 - б) бенефициерите са малки проекти, както е определено по-долу:
 - (i) за проекти за производство или съхраняване на електроенергия — проекти под прага, предвиден в член 5 от Регламент (ЕС) 2019/943;
 - (ii) за потребление на електроенергия — проекти с максимална консумация под 400 kW;
 - (iii) за технологии за производство на топлинна енергия и газ — проекти с инсталирана мощност под 400 kW.
93. За индивидуална помощ, която не се предоставя чрез конкурентна тръжна процедура, държавите членки трябва да обосноват предложения размер на помощта въз основа на индивидуалния бизнес план за конкретния проект, който ще бъде подпомогнат, като включат всички елементи, изброени в точки 50 и 51.
94. За установяването на размера на помощта и за разпределянето на помощта държавите членки може също да използват конкурентни схеми въз основа на сертификати или задължения на доставчици, при условие че:
- а) търсенето в схемата е определено на по-ниско ниво от потенциалното предлагане;
 - б) цената на изкупуване или санкцията, приложима за потребител или доставчик, който не е закупил необходимия брой сертификати (т.е. цената, представляваща максималната сума на подкрепата, която може да бъде отпусната), е в достатъчно голям размер, за да се стимулира изпълнението на задължението. Размерът на санкцията обаче следва да се основава на количествената оценка съгласно точки 50 и 51, за да не се допусне прекалено големият размер да доведе до свръхкомпенсация.
95. Държавите членки могат също да проектират схеми за подпомагане, насочени към декарбонизация, под формата на данъчни облекчения или намаления на парафискални такси. За тези схеми не е задължително да се прилага конкурентна тръжна процедура. Подобна помощ обаче трябва да се предоставя по еднакъв начин за всички отговарящи на условията предприятия от един и същ сектор на икономическа дейност, които са в еднакво или сходно фактическо положение по отношение на целите или задачите на мярката за помощ. Уведомяващата държава членка трябва да въведе механизъм за ежегоден мониторинг, чрез който да проверява дали мярката е все още необходима.

96. Когато помощта се предоставя под формата на оперативна помощ или намалена данъчна ставка с цел подпомагане на биогорива, течни горива от биомаса и газообразни и твърди горива от биомаса и има предвидена квота или задължение за доставка, с което на практика се определя отделна пазарна цена на биогоривата, размерът на помощта не трябва да превишава разликата между техните производствени разходи и тази пазарна цена. Производствените разходи могат да включват разумна печалба.

4.1.4 *Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне*

97. Раздели 3.2.2 и 3.3 не се прилагат за мерки за намаляване на емисиите на парникови газове.

98. Субсидията за тон CO₂ еквивалент на избегнати емисии трябва да бъде оценена за всеки бенефициер или референтен проект и да се представят предположенията и методиката за нейното изчисляване. Доколкото е възможно, трябва да се положат усилия за определянето на нетното намаляване на емисиите от дейността, като се вземат предвид създадените или намалените емисии в рамките на жизнения цикъл. За да е възможно сравняването на разходите за различните мерки за опазване на околната среда, тази методика по принцип трябва да бъде подобна за всички мерки, насърчавани от държавата членка⁶⁰.

99. За да се постигне положително въздействие върху околната среда във връзка с декарбонизацията, помощта не трябва да води просто до прехвърляне на емисиите от един сектор към друг, а да осигурява цялостно намаляване на емисиите на парникови газове. Следва да бъдат разгледани краткосрочните и дългосрочните взаимодействия с всички други политики и мерки от значение, включително СТЕ на Съюза.

100. С цел да се избегне рискът от двойно субсидиране и да се гарантира контролът на намалените емисии на парникови газове, помощта за декарбонизация на дадена промишлена дейност трябва да води до намаляване на емисиите, отделяни пряко от тази промишлена дейност. Помощта за повишаване на енергийната ефективност на промишлени дейности трябва да води до повишаване на енергийната ефективност на дейностите на бенефициера.

101. За да не се допусне отпускането на средства за проекти, които не се осъществяват, което може да доведе до блокиране на навлизането на нови участници на пазара, държавите членки следва да докажат, че ще бъдат предприети разумни мерки с цел да се гарантира, че проектите, на които е предоставена помощ, действително ще бъдат развити, например като се определят ясни срокове за изпълнението на проекта, като се провери осъществимостта на проекта в рамките на предварителната проверка на съответствието с условията за получаване на

⁶⁰ Принципите за изчисляване на намаляването на емисиите на парникови газове, използвани за иновационния фонд на ЕС, са полезна отправна точка и могат да бъдат намерени на адрес: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/innovfund/wp-call/call-annex_c_innovfund-lsc-2020-two-stage_en.pdf.

помощта, като се изисква внасянето на гаранция от участниците или се наблюдава развитието и строителството на проекта.

102. Бенефициерите на мярката следва да бъдат изложени на рискове, за чието управление могат да допринесат, например рискове, свързани с ограничаване на производството на възобновяема енергия през периоди на свръхпроизводство или поради недостиг на преносен капацитет.
103. Помощта за декарбонизация може да приема различни форми, включително авансово предоставяне на безвъзмездни средства и договори за текущи отпускания на помощ, например договори за разлики⁶¹. Помощ, която покрива разходи предимно от оперативен вместо инвестиционен характер, може да се използва само когато държавата членка докаже недвусмислено, че тази помощ води до вземането на по-екологосъобразни решения.
104. Помощта трябва да е проектирана така, че да предотвратява всяко неоправдано нарушаване на ефективното функциониране на пазарите и по-специално да запазва ефективните оперативни стимули и ценови сигнали. Например бенефициерите следва да продължат да бъдат изложени на риск от колебания в цената и на пазарен риск, освен ако това възпрепятства постигането на целта на помощта. По-специално бенефициерите не следва да бъдат стимулирани да предлагат своята продукция на стойност под пределните си разходи и не трябва да получават помощ през периоди, когато пазарната стойност на това производство е отрицателна величина⁶².
105. Комисията ще оценява индивидуално мерките, които включват проекти за специализирана инфраструктура. В своята оценка Комисията ще разглежда, наред с другото, съотношението между размера на инфраструктурата и съответния пазар, въздействието върху вероятността за привличане на допълнителни инвестиции на пазарен принцип, степента, в която инфраструктурата е първоначално предвидена за отделен потребител или група потребители, и наличието на надежден план или неотменим ангажимент за присъединяване към по-широка мрежа, продължителността на евентуални дерогации или изключения от законодателството за вътрешния пазар, структурата на съответния пазар и позицията на бенефициерите на този пазар.

⁶¹ Договорът за разлика дава право на бенефициера да получи сума, равна на разликата между фиксирана „цена на упражняване“ и референтна цена, например пазарна цена, за единица продукция. Този вид договори се използват за мерки за производство на електроенергия през последните години, но могат да включват и референтна цена, свързана със СТЕ — т.е. да са договори за разлика във въглеродните емисии. Договорите за разлика могат също да предвиждат възстановяване на средства от бенефициерите на данъкоплатците или потребителите за периоди, в които референтната цена надвишава цената на упражняване.

⁶² Малките инсталации за електроенергия от възобновяеми източници могат да се възползват от пряко ценово подпомагане, което покрива пълните разходи за експлоатация, и за чието получаване не се изисква инсталациите да продават произведената от тях електроенергия на пазара, в съответствие с освобождаването, предвидено в член 4, параграф 3 от Директива (ЕС) 2018/2001. Инсталациите се считат за малки, ако мощността им е под приложимия праг, определен в член 5 от Регламент (ЕС) 2019/943.

106. Когато например инфраструктурата свързва първоначално само ограничен брой потребители, нарушаващият ефект може да бъде смекчен, ако тя е част от план за развитие на по-широка мрежа на Съюза въз основа на следните критерии:
- а) счетоводството на инфраструктурата следва да се води отделно от всички останали дейности и да е осигурена прозрачност на разходите за достъп и ползване;
 - б) условие за помощта следва да е отварянето на инфраструктурата към трети страни при справедливи, разумни и недискриминационни условия (включително публични покани за представяне на искания при еквивалентни условия), освен ако това възпрепятства постигането на целта на помощта;
 - в) в някои случаи е необходимо предимствата, получавани от бенефициерите до реализацията на това по-широко развитие, да бъдат компенсирани, например чрез допринасяне за по-нататъшното разширяване на мрежата;
 - г) в някои случаи е необходимо предимствата, получавани от потребителите, за които първоначално е предвидена инфраструктурата, да бъдат ограничавани и/или споделяни с други участници.
107. За да не се възпрепятства постигането на целта на мярката или на други цели на Съюза в областта на опазването на околната среда, не трябва да се предоставят стимули за производството на енергия, която би изместила по-малко замърсяващи видове енергия. Ако например обект на помощта е комбинирано производство на енергия от невъзобновяеми източници или биомаса, тази помощ не трябва да включва стимули за производство на електрическа или топлинна енергия през периоди, когато това би довело до ограничаването на възобновяеми енергийни източници с нулево замърсяване на въздуха.
108. Помощта за декарбонизация може да доведе до неоправдано нарушаване на конкуренцията, когато измества инвестиции във вече съществуващи на пазара по-екологосъобразни алтернативи или когато създава зависимост от определени технологии, спъвайки по-широкото развитие на пазара за по-чисти решения и тяхното използване. Поради това Комисията ще проверява дали мярката за помощ не стимулира или не удължава във времето потреблението на горива и енергия, основани на изкопаеми суровини⁶³, с което спъва развитието на по-чисти алтернативи и ограничава в значителна степен цялостната полза на инвестицията за околната среда. Държавите членки следва да обяснят как възнамеряват да избегнат този риск, например чрез обвързващи ангажменти за използване предимно на възобновяеми или нисковъглеродни горива или за постепенно прекратяване на употребата на източници на изкопаеми горива.
109. Комисията счита, че определени мерки за помощ имат отрицателни последици за конкуренцията и за търговията, които е малко вероятно да бъдат компенсирани. По-специално определени мерки за помощ може да утежнят пазарната

⁶³ Включително енергоносители, които не отделят отработени газове, но процесът на производството им е с висок въглероден интензитет.

неефективност, създавайки неефективност в ущърб на потребителите и на социалната система. Например мерки, които стимулират нови инвестиции в енергийни или промишлени производства на основата на най-замърсяващите изкопаеми горива като въглища, дизелово гориво, лигнит, нефт, торф и битуминозни шисти, увеличават отрицателните външни ефекти за околната среда на пазара. Предвид несъвместимостта на тези горива с целите на Съюза в областта на климата, те няма да се счита, че имат каквито и да било положителни последици за околната среда.

110. Също така мерките, които стимулират нови инвестиции в енергийни или промишлени производства на основата на природен газ, може в краткосрочен план да доведат до намаляване на емисиите на парникови газове и на други замърсители, но в дългосрочен план влошават отрицателните външни ефекти за околната среда в сравнение с алтернативните инвестиции. За да се приеме, че такива инвестиции в природен газ имат положителни последици за околната среда, държавите членки трябва да обяснят по какъв начин ще гарантират, че инвестицията допринася за постигането на целта на Съюза в областта на климата до 2030 г. и на целта за неутралност по отношение на климата до 2050 г. По-специално държавите членки следва да обяснят по какъв начин ще се избегне създаването на зависимост от производството на енергия от природен газ или от оборудването за такова производство. Това може да включва например задължителен ангажимент на бенефициера да приложи технологии за декарбонизация, например за улавяне и съхранение или улавяне и използване на въглерод, или да замени природния газ с нисковъглероден газ, или да закрие инсталацията в срок, съвместим с целите на Съюза в областта на климата⁶⁴.
111. Когато са установени рискове от допълнително нарушаване на конкуренцията или мерките са особено нови или сложни, Комисията може да наложи условията, описани в точка 72.
112. За мерки за индивидуална помощ или за схеми в полза на особено ограничен брой бенефициери или на заварен бенефициер, държавите членки следва да докажат също, че предложената мярка за помощ няма да доведе до увеличаване на пазарната мощ.
113. При условие че са изпълнени всички останали условия за съвместимост, в общия случай Комисията ще счита, че балансът по отношение на мерките за декарбонизация е положителен (т.е. положителните последици надвишават нарушаването на вътрешния пазар) предвид техния принос за смекчаване на последиците от изменението на климата, което е определено като цел в областта

⁶⁴ Освен това, когато даден проект включва инвестиция в производство на електроенергия от природен газ или инсталация за промишлено производство, разходите за тази инсталация обикновено не биха отговаряли на условията за държавна помощ по този раздел, тъй като това обикновено би се считало за инвестиция съгласно съпоставителния сценарий, който би се реализирал при липса на помощ. По-скоро допълнителните елементи, които осигуряват намаляване на емисиите, като улавяне и съхранение на въглерод, или допълнителни разходи, свързани с комбинираното производство на енергия, биха отговаряли на условията за помощ.

на околната среда в Регламент (ЕС) 2020/852, стига да няма очевидни признаци за несъответствие с принципа за ненанасяне на значителни вреди.

4.2 Помощ за подобряване на енергийните и екологичните характеристики на сградите

4.2.1 Обосновка на помощта

114. Мерките за подобряване на енергийните и екологичните характеристики на сградите са насочени към преодоляването на отрицателни външни ефекти чрез създаване на индивидуални стимули за постигане на целите за икономии на енергия и намаляване на емисиите на парникови газове и на замърсители на въздуха. В допълнение към общите видове пазарна неефективност, посочени в глава 3, по отношение на енергийните и екологичните характеристики на сградите, може да възникне специфична пазарна неефективност. Когато например се планира обновяване на сгради, ползите от мерките, насочени към енергийните и екологичните характеристики, обикновено облагодетелстват не само собственика на сградата, който обичайно поема разходите за обновяването, но и наемателя. Поради това Комисията счита, че държавната помощ може да е необходима за насърчаването на инвестиции, насочени към подобряване на енергийните и екологичните характеристики на сградите.

4.2.2 Обхват и подпомагани дейности

115. Помощ може да бъде предоставяна за подобряване на енергийната ефективност на сградите.

116. Тази помощ може да бъде съчетана с помощ за всяка от следните мерки, поотделно или заедно:

- а) инсталиране на интегрирани локални инсталации за производство на електроенергия, топлинна енергия или енергия за охлаждане от възобновяеми източници;
- б) инсталиране на оборудване за съхраняване на енергията, произведена от изградените локални инсталации за енергия от възобновяеми източници;
- в) изграждане и инсталиране на инфраструктура за зареждане с електроенергия, която да се ползва от обитателите на сградата, и на свързаната с нея инфраструктура като окабеляване, когато паркингът се намира вътре в сградата или е долепен до нея;
- г) инсталиране на оборудване за локална цифровизация на сградата, по-специално за увеличаване на нейната технологична готовност. Допустимите инвестиции могат да включват интервенции, ограничени до пасивно вътрешно окабеляване или структурирано окабеляване за мрежи за данни и, ако е необходимо, допълнителната част от пасивната мрежа в частния имот извън сградата. Изключва се окабеляването за мрежи за данни извън частния имот;

- д) други инвестиции, които водят до подобряване на енергийните или екологичните характеристики на сградата, включително инвестиции в „зелени“ покриви и в оборудване за оползотворяване на дъждовна вода.
117. Помощ може да бъде предоставяна също за подобряване на енергийната ефективност на оборудването за отопление или охлаждане, монтирано в сградата. Помощта за подобряване на енергийната ефективност на производствените процеси и за енергопроизводственото оборудване за захранване на машини не е обхваната в настоящия раздел, но може да е обхваната в раздел 4.1. Помощта за оборудване за отопление или охлаждане, свързано с районни отоплителни системи, е обхваната в раздел 4.10.
118. Помощта трябва да стимулира:
- а) за обновяването на съществуващи сгради — подобряване на енергийните характеристики, водещо до намаляване на потреблението на първична енергия най-малко с 20 % в сравнение с потреблението преди инвестицията; По изключение, когато подобрението е част от поэтапно обновяване, цялостното обновяване трябва да доведе до общо намаляване на потреблението на първична енергия най-малко с 30% в сравнение с потреблението преди инвестицията, в рамките на 3 години;
 - б) за нови сгради — подобряване на енергийните характеристики, водещо най-малко до 10 % икономии на енергия спрямо прага, определен за изискванията за сгради с близко до нулево нетно потребление на енергия съгласно националните мерки за изпълнение на Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁶⁵.
119. Помощ за подобряване на енергийните характеристики на сградите може също да бъде предоставяна на МСП и малки дружества със средна капитализация, които са доставчици на мерки, насочени към енергийните характеристики, с цел да се улесни прилагането на договори за енергоспестяване с гарантиран резултат по смисъла на член 2, параграф 27 от Директива 2012/27/ЕС.

4.2.3 *Стимулиращ ефект*

120. Изискванията, определени в точки 121 и 122, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.1.2.
121. Комисията счита, че помощта за проекти със срок на изплащане на инвестицията под пет години по принцип няма стимулиращ ефект. Държавите членки обаче могат да представят доказателства, че помощта е необходима с цел да се предизвика промяна на поведението дори при проекти с по-кратък срок на изплащане на инвестицията.

⁶⁵ Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година относно енергийните характеристики на сградите (ОВ L 153, 18.6.2010 г., стр. 13).

122. Помощ за покриване на разходите за адаптиране към стандарти на Съюза, които са приети, но все още не са влезли в сила, ще се разглежда като имаща стимулиращ ефект, ако инвестицията е изпълнена и завършена най-малко 18 месеца преди стандартите на Съюза да влязат в сила.

4.2.4 *Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията*

4.2.4.1 Целесъобразност

123. Изискванията, определени в точка 124, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.1.2.
124. Помощта за улесняване на прилагането на договори за енергоспестяване с гарантиран резултат може да е под формата на заем или гаранция в полза на доставчика на мерки за подобряване на енергийните характеристики по договор за енергоспестяване с гарантиран резултат или да се състои от финансов продукт, предназначен за рефинансиране на съответния доставчик (например факторинг или форфетиране).

4.2.4.2 Пропорционалност

125. Допустимите разходи съответстват единствено на инвестиционните разходи, които са пряко свързани с постигането на по-добри енергийни или екологични характеристики.
126. Основният интензитет на помощта не трябва да надвишава 30 % от допустимите разходи.
127. Интензитетът на помощта, предоставена за подобряване на енергийната ефективност на съществуващи сгради, може да бъде увеличен с 15 процентни пункта, ако подобрението на енергийните характеристики води до намаляване на потреблението на първична енергия най-малко с 40 %.
128. Интензитетът на помощта може да бъде увеличен с 20 процентни пункта за помощи, предоставени на малки предприятия, или с 10 процентни пункта за помощи, предоставени на средни предприятия.
129. Интензитетът на помощта може да се увеличи с 15 процентни пункта за инвестиции в подпомагани региони, които отговарят на условията по член 107, параграф 3, буква а) от Договора, или с 5 процентни пункта за инвестиции в подпомагани региони, които отговарят на условията по член 107, параграф 3, буква в) от Договора.
130. По изключение, в зависимост от специфичните характеристики на мярката, държавата членка може да докаже, въз основа на анализ на недостига на финансиране, както е посочено в точки 47, 50 и 51, че е необходим по-голям размер на помощта. Сумата на помощта не трябва да надвишава недостига на финансиране, определен съгласно точки 50 и 51.

131. Когато помощта се предоставя след конкурентна тръжна процедура, проведена в съответствие с критериите, посочени в точки 48 и 49, размерът на помощта се счита за пропорционален.
132. Максималните интензитети на помощта, посочени в точки 126—130, не се прилагат за помощ, която се предоставя под формата на финансови инструменти. Когато помощта се предоставя под формата на гаранция, тя не следва да надвишава 80 % от базисния заем. Размерът на погасяването от страна на собствениците на сградата към фонда за енергийна ефективност или за енергия от възобновяеми източници или към друг финансов посредник трябва да е поне равен на номиналния размер на заема.
- 4.2.5 *Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне*
133. Изискванията, определени в точки 134—136, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.2.
134. Мерките, които насърчават нови инвестиции в оборудване, работещо с природен газ, насочени към повишаване на енергийната ефективност на сградите, може да доведат до намаляване на потреблението на енергия в краткосрочен план, но в дългосрочен план да влошат отрицателните външни ефекти за околната среда в сравнение с алтернативните инвестиции. Освен това помощта за инсталиране на оборудване, работещо с природен газ, може да доведе до неоправдано нарушаване на конкуренцията, когато измества инвестициите в по-екологосъобразни алтернативи, вече съществуващи на пазара, или когато създава зависимост от определени технологии, спъвайки по-широкото развитие на пазара за по-чисти технологии и тяхното използване. Комисията счита, че положителните последици от мерки, които създават такава зависимост, е малко вероятно да надвишават техните отрицателни последици. В рамките на своята оценка Комисията ще вземе под внимание дали оборудването, работещо с природен газ, замества оборудване за производство на енергия от най-замърсяващите изкопаеми горива като нефт и въглища.
135. На пазара вече се предлагат алтернативи на оборудването за производство на енергия от най-замърсяващите изкопаеми горива (като нефт и въглища). В този контекст се счита, че помощта за инсталиране на енергийнонеэффективно оборудване за производство на енергия от такива горива не създава същите положителни последици, които създава помощта за инсталиране на оборудване за производство на по-чиста енергия. Първо, слабото подобрене чрез намаляване на потреблението на енергия се неутрализира от продължаващото отделяне на въглеродни емисии, свързано с употребата на изкопаеми горива. Второ, предоставянето на помощ за инсталиране на оборудване за производство на енергия от нефт или въглища е свързано със значителен риск от създаване на зависимост от технологии, основани на изкопаеми горива, и от изместване на инвестициите в по-екологосъобразни и иновативни алтернативи, налични на пазара, чрез намаляване на търсенето на такива алтернативи. Това също така би възпрепятствало по-нататъшното развитие на пазара за чисти, ориентирани към бъдещето технологии, които не се основават на изкопаеми горива. По тези причини Комисията счита, че отрицателните последици от помощта за

оборудване за производство на енергия от нефт или въглища за конкуренцията е малко вероятно да бъдат компенсирани.

136. Когато помощта се предоставя на фонд за енергийна ефективност или за енергия от възобновяеми източници или на друг финансов посредник под формата на обезпечение, капитал, гаранция или заем, Комисията ще проверява дали са налице условия, които гарантират, че фондът за енергийна ефективност или за енергия от възобновяеми източници или другият финансов посредник не получава неправомерно предимство и прилага стабилна от търговска гледна точка инвестиционна стратегия за изпълнение на мярката, насочена към енергийните характеристики. По-специално трябва да са изпълнени следните условия:

- а) изборът на финансови посредници или управители на фондове трябва да се осъществява чрез отворена, прозрачна и недискриминационна процедура, изготвена в съответствие с приложимото законодателство на Съюза и на държавата членка;
- б) трябва да са въведени условия, които гарантират, че финансовите посредници, включително фондовете за енергийна ефективност или за енергия от възобновяеми източници, се управляват въз основа на търговски принципи и техните решения за финансиране са насочени към реализирането на печалба;
- в) управителите на фонда за енергийна ефективност или за енергия от възобновяеми източници или други финансови посредници прехвърлят предимството във възможно най-висока степен на крайните бенефициери (собствениците или наемателите на сгради) под формата на по-висок размер на финансирането, по-облекчени изисквания за обезпечение, по-ниски премии по гаранциите или по-ниски лихвени ставки.

4.3 Помощ за чиста мобилност

137. В раздели 4.3.1 и 4.3.2 са определени условията, при които държавната помощ за чиста мобилност в сектора на въздушния, пътния, железопътния, морския, крайбрежния и вътрешния воден транспорт на пътници и товари може да улеснява екологосъобразното развитие на дадена икономическа дейност, без засяга по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес на Съюза.

4.3.1 Помощ за придобиване и лизинг на чисти превозни средства и чисто сервизно оборудване и за преоборудване на превозни средства

4.3.1.1 Обосновка на помощта

138. С оглед постигането на целта на Съюза за неутралност по отношение на климата до 2050 г. в Европейския зелен пакт е поставена цел за намаляване на емисиите от транспорта с най-малко 90 % до 2050 г. в сравнение с нивата от 1990 г. В своето

съобщение относно стратегията за устойчива и интелигентна мобилност⁶⁶ Комисията потвърждава амбицията, залегнала в Европейския зелен пакт, и определя различни междинни цели, за да набележи пътя за постигането на тази цел в различните сектори чрез декарбонизация както на отделните видове транспорт, така и на цялата транспортна верига⁶⁷.

139. Макар съществуващите политики да предоставят стимули за навлизането на чисти превозни средства, като се поставят обвързващи цели по отношение на емисиите на CO₂ за производителите на парка от нови пътни превозни средства⁶⁸, като се включват в разчетите външни ефекти за климата и околната среда⁶⁹ или като се увеличава търсенето на превозни средства посредством възлагане на обществени поръчки⁷⁰, тези стимули невинаги са достатъчни, за да се преодолее в пълна степен пазарната неефективност в съответния сектор. Въпреки съществуващите политики някои пазарни пречки и случаи на пазарна неефективност може да не бъдат преодолені, включително финансовата достъпност на чистите превозни средства в сравнение с конвенционалните, ограничената наличност на инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво и наличието на външни ефекти за околната среда. По тези причини държавите членки може да предоставят помощ за справяне с тази остатъчна пазарна неефективност и за подпомагане на развитието на сектора на чистата мобилност.

4.3.1.2 Обхват и подкрепяни дейности

140. Може да се предоставя помощ за придобиване или лизинг на нови или употребявани чисти превозни средства за въздушен, пътен, железопътен, морски, крайбрежен и вътрешен воден транспорт на пътници и товари, както и за придобиване и лизинг на чисто наземно оборудване и чисто терминално оборудване.
141. Може също да се предоставя помощ за преоборудване на превозни средства, което позволява класифицирането им като чисти превозни средства.

4.3.1.3 Стимулиращ ефект

142. Условиата, определени в точки 143—147, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.1.2.

⁶⁶ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Стратегия за устойчива и интелигентна мобилност — подготвяне на европейския транспорт за бъдещето“, COM(2020) 789 final.

⁶⁷ Те включват наред с другото амбицията до 2030 г. по пътищата да бъдат в движение най-малко 30 милиона леки автомобили и 80 000 камиона с нулеви емисии, а до 2050 г. почти всички леки автомобили, лекотоварни автомобили и автобуси, както и новите тежкотоварни автомобили да са с нулеви емисии.

⁶⁸ Регламент (ЕС) 2019/631 и Регламент (ЕС) 2019/1242.

⁶⁹ Например чрез Директива 1999/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 1999 година относно заплащането на такси от тежкотоварни автомобили за използване на определени инфраструктури (ОВ L 187, 20.7.1999 г., стр. 42) и СТЕ на Съюза.

⁷⁰ Например чрез Директива (ЕС) 2019/1161.

143. Държавата членка трябва да представи правдоподобен съпоставителен сценарий при липса на помощ. Съпоставителният сценарий съответства на инвестиция със същия размер, жизнен цикъл, и когато е уместно, други важни технически характеристики като на екологосъобразната инвестиция. Когато инвестицията се отнася до придобиването или лизинга на чисти превозни средства, съпоставителният сценарий в общия случай обхваща придобиването или лизинга на превозни средства от същата категория и със същия капацитет, съответстващи най-малко на стандартите на Съюза, които биха били придобити или взети на лизинг без помощта.
144. Друг съпоставителен сценарий може да се изразява в поддържане на съществуващо превозно средство в експлоатация за период, съответстващ на жизнения цикъл на екологосъобразната инвестиция. В такъв случай следва да се вземат предвид дисконтираните разходи за поддръжка, ремонт и модернизация за същия период.
145. В определени случаи съпоставителният сценарий може да се изразява в подмяна на транспортното превозно средство на по-късен етап и тогава следва да се вземе предвид дисконтираната стойност на транспортното превозно средство, а разликата в съответния икономически жизнен цикъл на оборудването следва да бъде изравнена. Този подход може да е особено уместен за превозни средства с по-дълъг икономически жизнен цикъл като плавателни съдове, влакове и въздухоплавателни средства.
146. При превозни средства, които са обект на споразумение за лизинг, дисконтираната стойност на лизинга на екологосъобразното оборудване следва да се сравни с дисконтираната стойност на лизинга на по-неблагоприятното за околната среда транспортно превозно средство, което би било използвано при липса на помощ.
147. В ограничен брой случаи екологосъобразната инвестиция може да представлява оборудване, което се добавя към съществуващо превозно средство (например преоборудване на системите за контрол на замърсяването). В такъв случай всички инвестиционни разходи ще бъдат допустими.

4.3.1.4 Свеждане на нарушаването на конкуренцията и търговията до минимум

4.3.1.4.1 Целесъобразност

148. Изискванията, определени в точки 149 и 150, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.1.2.
149. При проверката на целесъобразността на алтернативни инструменти на политиката следва да се отчита възможността за други видове интервенции за насърчаване на развитието на пазара за чиста мобилност, различни от държавна помощ, както и тяхното очаквано въздействие в сравнение с въздействието на предложената мярка. Освен това при оценката на целесъобразността на помощта следва да се вземе предвид въздействието на алтернативни мерки, насочени към постигането на същата цел, като например въздействието на СТЕ или на регулаторни задължения (включително наличието в съответната държава членка

на зони с ниски равнища на емисиите), както и на правила за обществените поръчки като тези, установени в Директива (ЕС) 2019/1161.

150. Помощта за придобиване и лизинг на чисти превозни средства и за преоборудване на превозни средства, което дава възможност те да бъдат квалифицирани като чисти превозни средства, може да бъде предоставяна във всякаква форма, включително безвъзмездни средства, заеми и гаранции. Държавата членка трябва да обоснове избора си на инструмент за помощ и да обясни защо инструменти за помощ, които по-малко нарушават конкуренцията, не биха дали толкова ефективни резултати.

4.3.1.4.2 Пропорционалност

151. Помощта не трябва надвишава разходите, необходими за улесняване на развитието на съответната икономическа дейност по начин, който води до по-високо равнище на опазване на околната среда (т.е. чрез преминаване от конвенционални към чисти превозни средства) в сравнение със съпоставителния сценарий при липса на помощ. Помощта може да се счита за пропорционална, когато са изпълнени условията, изложени в точки 152—159.
152. Нетните допълнителни разходи (допустими разходи) съответстват на разликата между общите разходи за собственост на чистите превозни средства, които се предвижда да бъдат придобити или взети на лизинг с държавната помощ, и общите разходи за собственост при съпоставителния сценарий.
153. Разходите, които не са пряко свързани с постигането на по-високо равнище на опазване на околната среда, не са допустими за подпомагане.
154. Що се отнася до преоборудването на превозни средства, което дава възможност те да бъдат квалифицирани като чисти превозни средства, в съответствие с точка 146 допустимите разходи съответстват на общите разходи за преоборудване, като се приема, че при съпоставителния сценарий икономическият жизнен цикъл на превозните средства без преоборудване остава същият.
155. Помощта трябва да бъде предоставена след конкурентна тръжна процедура, проведена в съответствие с критериите, определени в точки 48 и 49.
156. Точка 49 се прилага при сложни конкурентни тръжни процедури, в които са включени критерии, различни от размера на исканата от кандидата помощ. Критериите за подбор може например да са свързани с очакваните екологични ползи от инвестицията по отношение на намаляването на емисиите на CO₂ еквивалент и на други замърсители през целия жизнен цикъл на тази инвестиция. С цел в тези случаи да се улесни определянето на екологичните ползи държавата членка може да поиска кандидатите да посочат в своите предложения очакваното от инвестицията ниво на намаляване на емисиите в сравнение с нивото на емисии на съпоставимо превозно средство, съответстващо на стандартите на Съюза, когато е приложимо. Екологичните критерии, използвани в конкурентната тръжна процедура, може да включват съображения, отнасящи се до целия жизнен

цикъл, като въздействието върху околната среда на управлението на продукта при излизането му от употреба.

157. Конкурентната тръжна процедура трябва да е структурирана така, че да се гарантира, че ще останат достатъчно стимули за участниците да кандидатстват за проекти, свързани с придобиването на превозни средства с нулеви емисии, доколкото такива съществуват за съответния вид транспорт, които по принцип са по-скъпи от по-неблагоприятните за околната среда алтернативи. Това включва да се гарантира, че при прилагането на критериите тези проекти няма да бъдат поставени в неизгодна позиция спрямо други чисти превозни средства, които не са квалифицирани като превозни средства с нулеви емисии. Екологичните критерии може например да бъдат разработени като премии, които дават възможност да се присъждат повече точки на проекти, носещи повече екологични ползи от тези, които произтичат от изискванията за допустимост или от основната цел на мярката.
158. Като изключение от точки 155, 156 и 157, ако очакваният брой участници не е достатъчен, за да се гарантира ефективна конкуренция и да не се допусне стратегическо оферирание, или ако конкурентната тръжна процедура, описана в точки 48 и 49, не може да бъде организирана, помощта може да бъде отпусната без конкурентна тръжна процедура. В такива случаи основният интензитет на помощта не трябва да надвишава 40 % от допустимите разходи. Интензитетът на тази помощ може да се увеличи с 10 процентни пункта за превозни средства с нулеви емисии и с 10 процентни пункта за средни предприятия или с 20 процентни пункта за малки предприятия.
159. По изключение, в зависимост от специфичните характеристики на мярката, държавата членка може да докаже, въз основа на анализ на недостига на финансиране, както е посочено в точки 47, 50 и 51, че е необходим по-голям размер на помощта. В такъв случай държавата членка трябва да извърши последващ контрол, за да провери предположенията относно необходимия размер на помощта и да въведе механизъм за възстановяване на предоставените средства, както е посочено в точка 53. Сумата на помощта не трябва да надвишава недостига на финансиране, определен съгласно точки 50 и 51.

4.3.1.5 Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне

160. Изискванията, определени в точки 161—166, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.2.
161. Комисията счита, че определени мерки за помощ имат отрицателни последици за конкуренцията и за търговията, които е малко вероятно да бъдат компенсирани. По-специално мерките, с които се предоставят стимули за нови инвестиции в превозни средства, работещи с природен газ (включително сгъстен природен газ и втечнен природен газ), може в краткосрочен план да доведат до намаляване на емисиите на парникови газове и на други замърсители, но в дългосрочен план да влошат отрицателните външни ефекти за околната среда в сравнение с алтернативните инвестиции. Освен това помощ за придобиване на чисти превозни средства може да доведе до неоправдано нарушаване на конкуренцията,

когато измества инвестициите в по-екологосъобразни алтернативи, вече съществуващи на пазара, или когато създава зависимост от определени технологии, спъвайки по-широкото развитие на пазара за по-чисти технологии и тяхното използване. Затова Комисията счита, че в такива случаи е малко вероятно да бъдат компенсирани отрицателните последици на помощта за придобиване или лизинг на чисти превозни средства, работещи с природен газ, например сгъстен или втечен природен газ, върху конкуренцията.

162. Може да се счита, че помощта за придобиване или лизинг на превозни средства, работещи със сгъстен или втечен природен газ, не води в дългосрочен план до създаването на зависимост и не измества инвестициите в по-чисти технологии, ако в момента, когато държавата членка уведоми Комисията за намерението си да приложи мярката за помощ или когато тази мярка се осъществява, държавата членка докаже, че на пазара липсват по-екологосъобразни алтернативи и не се очаква да бъдат налични в близко време⁷¹. Може също да се счита, че помощта не води до създаването на зависимост и не измества инвестициите в по-чисти технологии, когато държавата членка поеме ангажимент да гарантира, че тези превозни средства ще се експлоатират чрез смесване на биогаз или възобновяеми газообразни транспортни горива от небиологичен произход (най-малко 20 %).
163. Алтернативи на превозните средства, използващи най-силно замърсяващите изкопаеми горива (като дизелово гориво или втечен нефтен газ (ВНГ)), вече са налични на пазара и могат да бъдат ползвани в секторите на пътния транспорт, вътрешния воден транспорт, морския транспорт, транспорта в крайбрежни води и железопътния транспорт. По тази причина се счита, че помощ за придобиване или лизинг на такива превозни средства дори когато са от ново поколение и надвишават стандартите на Съюза, когато са приложими, няма да има същото положително въздействие като помощта за придобиване или лизинг на чисти превозни средства с по-ниски преки емисии на CO₂ (от отработени газове). Първо, незначителното подобрение от гледна точка на намаляването на преките емисии на CO₂ и на замърсители се неутрализира от продължаващото изпускане на въглеродни емисии, свързано с употребата на изкопаеми горива. Второ, предоставянето на помощ за придобиване на такъв тип превозни средства е свързано със значителен риск да се създаде зависимост от технологии, основани на изкопаеми горива, и да се изместят инвестициите в по-екологосъобразни алтернативи, налични на пазара, като се намали търсенето на превозни средства, работещи с алтернативни, неизкопаеми горива. Това също така би възпрепятствало по-нататъшното развитие на пазара за чисти, ориентирани към бъдещето технологии, които не се основават на изкопаеми горива. По тези причини Комисията счита, че отрицателните последици върху конкуренцията от помощта за превозни средства, които използват най-замърсяващите изкопаеми горива като дизелово гориво или ВНГ, е малко вероятно да бъдат компенсирани.
164. Когато оценява нарушаването на конкуренцията вследствие на помощ за придобиване на чисти превозни средства, Комисията ще вземе предвид дали

⁷¹ За такава преценка Комисията по принцип ще разглежда период от четири години след уведомлението или след изпълнението на мярката за помощ. Тя ще основава преценката си на представени от държавата членка независими пазарни проучвания или на други уместни данни.

въвеждането в експлоатация на нови превозни средства би довело до пазарна неефективност или би задълбочило съществуваща пазарна неефективност, като например свръхкапацитет в съответния сектор.

165. Що се отнася до железопътния транспорт, с оглед на допълнителните потребности от капацитет, свързани с целевото увеличаване на използването на този вид транспорт, държавите членки трябва да гарантират, че помощта не води до преждевременно бракуване на подвижен състав с нулеви емисии. За тази цел подвижният състав с нулеви емисии, който в резултат на помощта вече не се използва, следва да бъде предложен на пазара в период от най-малко три месеца чрез широко разгласена, открита, прозрачна, недискриминационна и необвързана с условия процедура за продажба на пазарна цена.
166. Що се отнася до въздушния транспорт, държавата членка трябва да гарантира, че когато помощта се предоставя на предприятие, което вече работи в съответния сектор, тя се използва за замяна на по-неблагоприятно за околната среда въздухоплавателно средство с чисто въздухоплавателно средство в съпоставим клас и не води до увеличаване на флота на бенефициера.

4.3.2 *Помощ за инсталирането на инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво*

4.3.2.1 *Обосновка на помощта*

167. За да се осигури възможност за широко навлизане на чисти превозни средства в употреба и за преминаване към мобилност с нулеви емисии е необходима цялостна мрежа от инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво. Всъщност особено критична пречка за навлизането на чисти превозни средства на пазара е ограниченото наличие на инфраструктура за тяхното зареждане. Освен това инфраструктурата за зареждане с електроенергия или с гориво не е равномерно разпространена в държавите членки. Същевременно, докато делът на чисти превозни средства в експлоатация остава ограничен, е възможно пазарът да не успее без външна намеса да осигури необходимата инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво.
168. С Директива 2014/94/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁷² се създава обща рамка от мерки за инсталирането на инфраструктура за алтернативни горива за транспорта в Съюза и се определят изисквания за държавите членки във връзка с инсталирането на такава инфраструктура. При това останалите политики, насърчаващи навлизането на чисти превозни средства на пазара, може вече да дават сигнали за инвестиции за инсталиране на инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво. Само тези политики обаче може да не са достатъчни, за да се коригира изцяло пазарната неефективност. По тези причини държавите членки може да предоставят помощ за справяне с тази остатъчна пазарна неефективност и за подпомагане на инсталирането на инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво.

⁷² Директива 2014/94/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 година за разгръщането на инфраструктура за алтернативни горива (ОВ L 307, 28.10.2014 г., стр. 1).

4.3.2.2 Обхват и подкрепяни дейности

169. Помощ може да се отпуска за изграждането и инсталирането или за модернизирането на инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво.
170. Проектите може да включват и инсталации за интелигентно зареждане или за производство на място на електроенергия или водород от възобновяеми източници, свързани към инфраструктурата за зареждане с електроенергия или с гориво чрез пряка връзка, както и съоръжения за съхранение на място на такава електроенергия и на водород, доставяни като горива за транспорта.

4.3.2.3 Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията

4.3.2.3.1 Необходимост от помощта

171. Държавите членки трябва да потвърдят необходимостта от помощ за насърчаване на инсталирането на инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво от същата категория⁷³ чрез предварително проведена открита обществена консултация или чрез независимо проучване на пазара. Държавите членки трябва по-специално да потвърдят, че в краткосрочен план не е вероятно да бъде изградена такава инфраструктура при търговски условия⁷⁴.
172. При оценка на необходимостта от помощ за инсталирането на инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво на превозни средства с нулеви емисии и на чисти превозни средства, която е отворена за достъп от трети страни, включително на публично достъпна инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво, може да се вземе под внимание навлизането на пазара на чисти превозни средства, които тази инфраструктура би обслужвала.

4.3.2.3.2 Целесъобразност

173. Изискванията, определени в точки 174 и 175, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.1.2.
174. При проверката на целесъобразността на алтернативни инструменти на политиката следва да се отчита възможността за нови регулаторни интервенции за насърчаване на преминаването към екологосъобразна мобилност, както и тяхното очаквано въздействие в сравнение с въздействието на предложената мярка. Държавата членка следва да вземе под внимание по-специално СТЕ, когато е приложима, и задължения като въведените с Директива 2014/94/ЕС.
175. Що се отнася до проверката на целесъобразността на различни инструменти за помощ, помощта за инсталирането на инфраструктура за зареждане с

⁷³ Например за инфраструктура за зареждане с електроенергия, при нормално или високо напрежение.

⁷⁴ За такава преценка Комисията по принцип ще вземе предвид дали се очаква инфраструктурата за зареждане с електроенергия или с гориво да бъде разгърната при търговски условия в рамките на тригодишен период. Тя ще основава преценката си на резултатите от предварителната обществена консултация, посочена в точка 171, на представени от държавата членка независими пазарни проучвания или на други уместни данни.

електроенергия или с гориво може да се предоставя във всякаква форма, включително безвъзмездни средства, заеми или гаранции. Държавата членка трябва да обоснове избора си на инструмент за помощ и да обясни защо инструменти за помощ, които по-малко нарушават конкуренцията, не биха дали толкова ефективни резултати.

4.3.2.3.3 Пропорционалност

176. Помощта не трябва да надвишава разходите, необходими за улесняване на развитието на дадената икономическа дейност по начин, който повишава нивото на опазване на околната среда. Помощта може да се счита за пропорционална, когато са изпълнени условията, изложени в точки 177 до 182.
177. Допустими разходи са разходите за инвестицията за изграждането и инсталирането или за модернизирането на инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво. Те може да включват разходите за:
- а) самата инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво;
 - б) инсталиране или модернизиране на електрически или други компоненти, например за технологична готовност, включително силови трансформатори, необходими за свързване на инфраструктурата за зареждане с електроенергия или с гориво към електрическата мрежа или към местно съоръжение за производство или съхранение на електроенергия или водород;
 - в) съответното техническо оборудване;
 - г) свързаните с инфраструктурата строителни работи;
 - д) съответно адаптиране на земя или пътища;
 - е) снабдяване със съответните разрешителни.
178. Когато даден проект включва производство на място на електроенергия или на водород от възобновяеми източници или съхраняване на място на такава електроенергия или на такъв водород, допустимите разходи може да включват инвестиционните разходи за съоръжения за производство на място на електроенергия или на водород от възобновяеми източници или за съхраняване на място на такава електроенергия или на такъв водород.
179. Помощта трябва да бъде предоставена след конкурентна тръжна процедура, проведена в съответствие с критериите, определени в точки 48 и 49. Конкурентната тръжна процедура трябва да е замислена така, че да гарантира достатъчно стимули кандидатите да представят предложения за проекти за инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво, осигуряваща електроенергия или водород само от възобновяеми източници. Прилагането на критериите за възлагане не трябва да води до това проектите, свързани с инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво, която доставя електроенергия или водород само от възобновяеми източници, да бъдат поставени в неравностойно положение в сравнение с проекти, свързани с

инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво, която доставя също електроенергия или водород с висок въглероден интензитет.

180. Като изключение от точка 179 помощта може да се отпуска въз основа на методи, различни от конкурентна тръжна процедура, в следните случаи:

- а) когато очакваният брой на кандидатите не е достатъчен за осигуряване на ефективна конкуренция или за избягване на стратегическо оферирание; или
- б) когато не може да се организира конкурентна тръжна процедура, описана в точки 48 и 49;

181. В случаите, изброени в точка 180, размерът на помощта може да се определи въз основа на анализ на недостига на финансиране както е посочено в точки 47, 50 и 51. Държавата членка трябва да извърши последващ контрол, за да провери предположенията относно необходимия размер на помощта, и да въведе механизъм за възстановяване на предоставените средства, както е посочено в точка 53.

182. Като алтернатива на предвиденото в точка 181 основният интензитет на помощта не трябва да надвишава респективно 30 % от допустимите разходи или 40 % от допустимите разходи, когато инфраструктурата за зареждане с електроенергия или с гориво доставя електроенергия или водород само от възобновяеми източници. Този интензитет на помощта може да се увеличи с 10 процентни пункта за средни предприятия или с 20 процентни пункта за малки предприятия. Интензитетът на помощта може да се увеличи с 15 процентни пункта за инвестиции в подпомагани региони, които отговарят на условията по член 107, параграф 3, буква а) от Договора, или с 5 процентни пункта за инвестиции в подпомагани региони, които отговарят на условията по член 107, параграф 3, буква в) от Договора.

4.3.2.4 Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне

183. Изискванията, определени в точки 184—189, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.2.

184. Помощ за инсталирането или модернизирането на инфраструктура за зареждане с горива може да доведе до неоправдано нарушаване на конкуренцията, когато измества инвестиции във вече съществуващи на пазара по-екологосъобразни алтернативи или когато създава зависимост от определени технологии, спъвайки по-широкото развитие на пазара за по-чисти технологии и тяхното използване. Затова Комисията счита, че в такива случаи е малко вероятно да бъдат компенсирани отрицателните последици за конкуренцията на помощта за инсталирането или модернизирането на инфраструктура за зареждане с горива на основата на природен газ като сгъстен или втечен природен газ.

185. Може да се счита, че помощта за инсталиране или модернизиране на инфраструктура за зареждане със сгъстен и втечен природен газ не създава зависимост в дългосрочен план и не измества инвестициите в по-чисти

технологии, ако в момента, когато държавата членка уведоми Комисията за намерението си да приложи мярката за помощ или когато тази мярка бъде приложена, държавата членка е в състояние да докаже, че на пазара не са налице по-екологосъобразни алтернативи и не се очаква да бъдат налични в близко време⁷⁵. Може също да се счита, че помощта за инсталиране или модернизиране на инфраструктура за зареждане със съгъстен и втечен природен газ не създава зависимост в дългосрочен план, когато държавата членка поеме ангажимент да гарантира, че съгъстеният и втеченият природен газ се смесва с биогаз или с възобновяеми газообразни транспортни горива от небиологичен произход (най-малко 20 %).

186. На пазара вече има алтернативи на изкопаемите горива, които може да се използват в секторите на автомобилния транспорт, вътрешния воден транспорт, морския транспорт, транспорта в крайбрежни води и железопътния транспорт. Затова се счита, че помощ за инсталиране или модернизиране на инфраструктура за зареждане с изкопаеми горива, като водород с произход от изкопаеми горива, няма същото положително въздействие като помощта за инсталирането на инфраструктура за зареждане с неизкопаеми горива. Първо, подобрението по отношение на намаляване на преките емисии на CO₂, постигнато в транспортния сектор, вероятно се неутрализира от продължаващото изпускане на въглеродни емисии, свързани с производството и употребата на изкопаеми горива. Второ, при липса на ангажимент от страна на държавата членка, че инфраструктурата за зареждане ще доставя водород от възобновяеми източници или поне с нисковъглеродни емисии, предоставянето на помощ за инсталиране на инфраструктура за зареждане с водород може да доведе до риск от зависимост от производството на водород с произход от изкопаеми горива, което ще доведе до изместване на инвестициите в по-екологосъобразни алтернативи, тъй като търсенето на производствени процеси, които не са основани на изкопаеми горива, ще намалее. Това също така би възпрепятствало по-нататъшното развитие на пазара за чисти, ориентирани към бъдещето технологии за мобилност с нулеви емисии, при които не се разчита на изкопаеми горива, и за производството на горива и енергия от неизкопаеми източници. По тези причини Комисията счита, че като цяло е малко вероятно да бъдат компенсирани отрицателните последици за конкуренцията на помощта за инсталирането или модернизирането на инфраструктура за зареждане с изкопаеми горива, като водород с произход от изкопаеми горива.
187. При липса на подходящи предпазни мерки помощта може да доведе до създаването или укрепването на позиции на пазарна мощ, което може да възпрепятства или да ограничи практически осъществимата конкуренция на зараждащите се или развиващи се пазари. Следователно държавата членка трябва да гарантира, че замисълът на мярката за помощ включва подходящи предпазни мерки за справяне с този риск. Такива мерки може да включват например определяне на максимален процент от бюджета на мярката, който може да бъде отпуснат на едно предприятие.

⁷⁵ За такава преценка Комисията по принцип ще разглежда период от четири години след уведомлението или след изпълнението на мярката за помощ. Тя ще основава преценката си на представени от държавата членка независими пазарни проучвания или на други уместни данни.

188. Всяка концесия или друго възлагане на трета страна на експлоатацията на инфраструктурата за зареждане с електроенергия или с гориво трябва да се извършва по конкурентен, прозрачен и недискриминационен начин, като се зачитат правилата на Съюза за възлагане на обществени поръчки, където е приложимо.
189. Ако се отпуска помощ за инсталиране или модернизиране на инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво, която е достъпна за трети страни, включително на публично достъпна инфраструктура за зареждане с електроенергия или с гориво, тази инфраструктура трябва да е достъпна за обществеността и да е осигурен недискриминационен достъп за потребителите, включително, ако е уместно, във връзка с тарифите, методите за идентификация и плащане и други условия на употреба. Освен това държавата членка следва да гарантира, че таксите, начислявани на ползватели от трети страни за използване на инфраструктурата за зареждане с електроенергия или с гориво, съответстват на пазарната цена.

4.4 Помощ за ефективно използване на ресурсите и за подпомагане на прехода към кръгова икономика

4.4.1 Обосновка на помощта

190. Планът за действие на ЕС за кръгова икономика⁷⁶ осигурява ориентирана към бъдещето програма, чиято цел е да се ускори преходът на Съюза към кръгова икономика като част от преобразуващата промяна, за която допринася Европейският зелен пакт. Планът за действие благоприятства за процесите на кръгова икономика, насърчава устойчивото потребление и производство и има за цел да се гарантира, че генерирането на отпадъци ще се предотвратява и използваните ресурси ще остават в икономиката на ЕС възможно най-дълго. Тези цели са и предпоставка за постигане на целта на Съюза за неутралност по отношение на климата до 2050 г. и на по-екологосъобразна и устойчива икономика.
191. В плана за действие специално се отбелязва необходимостта целите, свързани с кръговата икономика, да бъдат отразени при преразглеждането на насоките за държавната помощ в областта на околната среда и енергетиката. В това отношение финансовата подкрепа под формата на държавна помощ, съчетана с обстойни, ясни и последователни правила, може да има ключова роля за насърчаване на кръговост в производствените процеси като част от по-широка трансформация на промишлеността на Съюза към неутралност по отношение на климата и конкурентоспособност в дългосрочен план. Тя може също така да има определяща роля в подкрепа на създаването на добре функциониращ пазар на вторични суровини в ЕС, с което ще се намали натискът по отношение на природните ресурси и ще се създадат предпоставки за устойчив растеж и работни места.

⁷⁶ Съобщение на Комисията „Нов план за действие относно кръговата икономика — За по-чиста и по-конкурентоспособна Европа“, COM(2020) 98 final.

4.4.2 Обхват и подпомагани дейности

192. Помощ по настоящия раздел може да бъде предоставена за:

- а) инвестиции за повишаване на ефективността на ресурсите чрез следните мерки или чрез една от тях:
 - (i) нетно намаляване на ресурсите, изразходвани за производството на едно и също количество краен продукт⁷⁷;
 - (ii) замяна на първични суровини или изходни суровини с вторични суровини (за повторна употреба или рециклирани) или с изходни суровини;
- б) инвестиции за намаляване и предотвратяване на генерирането на отпадъци, подготовка за повторна употреба, подготовка за рециклиране и рециклиране на отпадъци⁷⁸, генерирани от бенефициера, или инвестиции за подготовка за повторна употреба, подготовка за рециклиране и рециклиране на отпадъци, които са генерирани от трети страни и в противен случай биха били обезвредени или третирани чрез дейности по третиране, които са по-ниско в приоритетния ред на йерархията на отпадъците⁷⁹ или при които ресурсите се използват по-неефективно⁸⁰, или които биха довели до рециклиране с по-ниско качество;
- в) инвестиции за подготовка за повторна употреба, подготовка за рециклиране и рециклиране на други продукти, материали или вещества⁸¹, които са генерирани от бенефициера или от трети страни и в противен случай биха били неизползвани, обезвредени или оползотворени по начин⁸², при който ресурсите се използват по-неефективно, или който би довел до рециклиране с по-ниско качество;

⁷⁷ Изразходваните ресурси могат да включват всички изразходвани материални ресурси, с изключение на електроенергията. Намалението може да бъде определено, като се измери или прогнозира потреблението преди и след прилагането на мярката за помощ, включително евентуална корекция за отчитане на външните условия, които може да засягат потреблението на даден ресурс.

⁷⁸ Вж. определенията за повторна употреба, подготовка за повторна употреба, рециклиране и отпадък в точки 18(54), (57), (66) и (79).

⁷⁹ Йерархията на отпадъците включва: а) предотвратяване, б) подготовка за повторна употреба, в) рециклиране, г) друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия, и д) обезвреждане. Член 4, точка 1 от Директива 2008/98/ЕО.

⁸⁰ Като се имат предвид инвестициите за повишаване на ефективността на ресурсите, описани в точки 192а)(i) и (ii).

⁸¹ Други продукти, материали или вещества може да включват странични продукти (описани в член 5 на Директива 2008/98/ЕО), земеделски отпадъци и отпадъци от горското стопанство, отпадъчни води, дъждовна вода и вода от повърхностен отток, минерали, хранителни вещества, остатъчни газове от производствени процеди, излишни продукти, части и материали и др. Излишните продукти, части и материали са продукти, части и материали, които вече не са нужни на техния собственик или не са му полезни, но са подходящи за повторна употреба.

⁸² Вж. бележка под линия 95.

- г) инвестиции за разделно събиране⁸³ и сортиране на отпадъци или други продукти, материали или вещества с оглед на подготовката им за повторна употреба или рециклиране.
193. При определени условия помощ за покриване на оперативните разходи може да се отпуска за разделното събиране и сортирането на отпадъци във връзка със специфични потоци от отпадъци или специфични видове отпадъци (вж. точка 216).
194. Помощта, свързана с оползотворяване на отпадна топлина от производствени процеси или с улавяне и използване на въглерод, ще се оценява при представените в раздел 4.1. условия, приложими за помощта за намаляване на емисиите на парникови газове.
195. Настоящият раздел не се прилага по отношение на мерките, посочени в точки 192а)—г), подпомагани с компенсации за услуги от общ икономически интерес.
- 4.4.3 Стимулиращ ефект**
196. Изискванията, определени в точки 197—201, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.1.2.
197. Държавата членка трябва да представи правдоподобен съпоставителен сценарий. Съпоставителният сценарий обикновено съответства на инвестиция със същия размер, жизнен цикъл, и когато е уместно, други важни технически характеристики като на екологосъобразната инвестиция.
198. Съпоставителният сценарий може да се състои и в поддържане на съществуващи инсталации или оборудване в експлоатация за период, съответстващ на жизнения цикъл на екологосъобразната инвестиция. В такъв случай следва да се вземат предвид дисконтираните разходи за поддръжка, ремонт и модернизация за същия период.
199. В определени случаи съпоставителният сценарий може да се изразява в подмяна на инсталациите или оборудването на по-късен етап и тогава следва да се вземе предвид дисконтираната стойност на инсталациите или оборудването, а разликата в съответния икономически жизнен цикъл на инсталациите или оборудването следва да бъде изравнена.
200. При оборудване, което е обект на споразумение за лизинг, дисконтираната стойност на лизинга на екологосъобразното оборудване следва да се сравни с дисконтираната стойност на лизинга на по-неблагоприятното за околната среда оборудване, което би било използвано при липса на помощ.
201. В ограничен брой случаи екологосъобразната инвестиция може да представлява инсталации или оборудване, което се добавя към съществуващ актив. В такъв случай всички инвестиционни разходи следва да бъдат допустими.

⁸³ Вж. определението за „разделно събиране“ в член 3, параграф 11 от Директива 2008/98/ЕО.

4.4.4 Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията

4.4.4.1 Необходимост от помощта

202. Изискванията, определени в точки 203—205, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.1.1.
203. Помощта може да се счита необходима само когато отпадъците или други вещества или материали в противен случай биха били обезвредени или третирани чрез дейност по третиране, която е по-ниско в приоритетния ред на йерархията на отпадъците или при която ресурсите се използват по-неефективно, или не биха били използвани.
204. Инвестицията, за която се отпуска помощ, не трябва да съответства на икономически изгодна практика. Следователно процесът или процесите, чрез който/които отпадъци или други продукти, материали или вещества се подготвят за повторно използване или рециклиране или се рециклират, не трябва да съответства/т на икономически изгодна или установена търговска практика. Когато е целесъобразно, това трябва да се потвърди от гледна точка на обикновено прилаганите в Съюза практики и на различните технологии⁸⁴.
205. При помощ за разделно събиране и сортиране на отпадъци или други продукти, материали или вещества държавата членка трябва да докаже, че разделното събиране и сортирането в тази държава е слабо развито. Когато се отпуска помощ за покриване на оперативни разходи, държавата членка трябва да докаже, че такава помощ е необходима по време на преходен период за подпомагане на прехода към кръгова икономика, включително, но не само за подготовка за повторна употреба, подготовка за рециклиране или рециклиране. Държавата членка трябва да вземе предвид евентуални задължения по схеми за разширена отговорност на производителя.

4.4.4.2 Целесъобразност

206. Изискванията, определени в точка 207, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.1.2.
207. В съответствие с принципа „замърсителят плаща“⁸⁵ предприятията, които генерират отпадъци, следва да не бъдат освобождавани от разходите за тяхното третиране. Следователно помощта не следва да освобождава предприятията, които генерират отпадъци, от никакви разходи и задължения, свързани с преработването на тези отпадъци, които те са задължени да поемат съгласно правото на Съюза или националното право, включително по схеми за разширена отговорност на производителя. Освен това помощта не следва да освобождава предприятията от разходи, които следва да се считат нормални за едно предприятие.

⁸⁴ От технологична гледна точка може да е уместно например да се провери дали планираната инвестиция би довела до по-голяма възможност за рециклиране или до по-високо качество на рециклирания материал в сравнение с обикновената практика.

⁸⁵ Вж. определението в точка 18(53).

4.4.4.3 Пропорционалност

208. Допустими са допълнителните инвестиционни разходи, състоящи се от разликата между разходите за подпомаганата инвестиция или дейност и разходите за инвестицията при съпоставителния сценарий, която може да се изразява в едно от следните:
- а) съпоставима инвестиция съгласно описаното в точка 197, която може да бъде надеждно реализирана без помощта и която не постига същото равнище на ефективност на ресурсите;
 - б) третиране на отпадъците чрез дейност по третиране, която е по-ниско в приоритетния ред на йерархията на отпадъците или при която ресурсите се използват по-неефективно;
 - в) конвенционалният производствен процес, свързан с първичната суровина или първичния продукт, ако е технически и икономически възможно повторно употребяваният или рециклираният (вторичен) продукт да бъде заместен с първичната суровина или първичния продукт; или
 - г) друг съпоставителен сценарий, основан на надлежно обосновани предположения.
209. Когато продуктът, веществото или материалът би представлявал отпадък, ако не бъде употребен повторно и няма законово изискване този продукт, вещество или материал да се обезвреди или третира по друг начин, допустимите разходи може да съответстват на инвестицията, необходима за неговото оползотворяване.
210. Основният интензитет на помощта не трябва да надвишава 40 % от допустимите разходи.
211. Интензитетът на помощта може да се увеличи с 10 процентни пункта за средни предприятия или с 20 процентни пункта за малки предприятия.
212. Интензитетът на помощта може да се увеличи с 15 процентни пункта за инвестиции в подпомагани региони, които отговарят на условията по член 107, параграф 3, буква а) от Договора, или с 5 процентни пункта за инвестиции в подпомагани региони, които отговарят на условията по член 107, параграф 3, буква в) от Договора.
213. Интензитетът на помощта може да се увеличи с 10 процентни пункта за екоиновацонни дейности, ако са спазени следните кумулативни условия:
- а) екоиновацонната дейност трябва да бъде нова или съществено подобрена в сравнение с върховете постижения на съответния сектор в Съюза⁸⁶;

⁸⁶ Новият характер може да бъде демонстриран от държавите членки например на базата на точното описание на нововъведението и на пазарните условия за неговото въвеждане или разпространение,

- б) очакваната полза за околната среда трябва да бъде значително по-голяма от подобрението, произтичащо от общото развитие на технологичния напредък при сравними дейности⁸⁷;
 - в) иновационният характер на дейността е свързан с ясна степен на риск в технологично, пазарно или финансово отношение, който е по-висок от риска, обичайно свързан със съпоставими неиновационни дейности⁸⁸.
214. Като изключение от точки 210 до 213 държавата членка може също така да докаже въз основа на анализ на недостига на финансиране, както е посочено в точки 47, 50 и 51, че е необходим по-голям интензитет на помощта. В такъв случай държавата членка трябва да извърши последващ контрол, за да провери предположенията относно необходимия размер на помощта и да въведе механизъм за възстановяване на предоставените средства, както е посочено в точка 53. Размерът на помощта не трябва да надвишава недостига на финансиране, определен съгласно точки 50 и 51.
215. Когато помощта се предоставя след конкурентна тръжна процедура, проведена в съответствие с критериите, посочени в точки 48 и 49, размерът на помощта се счита за пропорционален.
216. Помощта може също да покрива оперативните разходи, когато се отнася за разделно събиране и сортиране на отпадъци или други продукти, материали или вещества във връзка със специфични потоци от отпадъци или специфични видове отпадъци с оглед на подготовката им за повторна употреба или рециклиране, като в такъв случай трябва да са изпълнени следните условия:
- а) помощта трябва да се предоставя след конкурентна тръжна процедура, проведена в съответствие с критериите, посочени в точки 48 и 49, която трябва да е открита и недискриминационна за всички оператори, предоставящи услуги за разделно събиране и сортиране;
 - б) при значителна степен на несигурност относно бъдещото развитие на оперативните разходи през времетраенето на мярката условията на тръжната процедура може да включват правила, ограничаващи компенсациите при

сравнявайки го с технологичния напредък в процесите или организационните техники, използвани от други предприятия в същия промишлен отрасъл.

⁸⁷ Ако могат да бъдат използвани количествени параметри за сравнение на екоиновационните дейности със стандартни, неиновационни дейности, „значително по-голяма“ означава, че пределното подобрение, което се очаква от екоиновационните дейности, изразено като намален риск или замърсяване на околната среда, или повишена ефективност при енергията или ресурсите, трябва да бъде поне два пъти по-голямо от пределното подобрение, което се очаква от общото развитие на съпоставими неиновационни дейности. Когато предложеният подход не е подходящ за даден случай или не е възможно да се направи количествена съпоставка, формулярът за кандидатстване за държавна помощ трябва да съдържа подробно описание на използвания метод за оценка на този критерий, като се осигури стандарт, сравним с този на предложения метод.

⁸⁸ Този риск може да бъде доказан от държавата членка например по отношение на: разходите като съотношение от оборота на предприятието, времето, необходимо за разработката, очакваните печалби от екоиновационната дейност в сравнение с разходите и вероятността от неуспех.

определени ясно посочени обстоятелства, при условие че тези правила и обстоятелства са прозрачно определени предварително;

- в) всяка инвестиционна помощ, отпусната за инсталация, която се използва за разделно събиране и сортиране на отпадъци във връзка със специфични потоци от отпадъци или специфични видове отпадъци, трябва да се приспада от оперативната помощ, отпусната за същата инсталация, когато двете форми на помощ покриват едни и същи допустими разходи;
- г) помощта може да се предоставя за максимален период от пет години.

4.4.5 Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията

- 217. Изискванията, определени в точки 218—221, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.2.
- 218. Помощта не трябва да стимулира генерирането на отпадъци.
- 219. Помощта не трябва просто да води до повишаване в търсенето на отпадъчни и други материали и ресурси, предназначени за повторна употреба, рециклиране или оползотворяване, без да нараства събирането им.
- 220. Когато оценява въздействието на помощта върху пазара, Комисията ще вземе предвид потенциалните последици от помощта за функционирането на пазарите на първични и вторични материали, свързани със разглежданите продукти.
- 221. По-специално, когато оценява въздействието върху пазара на помощ за оперативни разходи, свързани с разделно събиране и сортиране на отпадъци или други продукти, материали или вещества във връзка със специфични потоци от отпадъци или специфични видове отпадъци с оглед подготовката им за повторна употреба или рециклиране, Комисията ще вземе предвид потенциалното взаимодействие със схеми за разширена отговорност на производителя в разглежданата държава членка.

4.5 Помощ за предотвратяване или намаляване на замърсяването от източници, различни от парникови газове

4.5.1 Обосновка на помощта

- 222. Амбицията за нулево замърсяване за нетоксична околна среда, залегнала в Европейския зелен пакт, следва да осигури намаляване на замърсяването до 2050 г. до равнища, които вече не са вредни за хората и природните екосистеми и са съобразени с границите, до които нашата планета е в състояние да се справи, като по този начин се създава нетоксична околна среда в съответствие с Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие⁸⁹ и с дългосрочните цели на Осмата

⁸⁹

Вж.

<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>.

програма за действие за околната среда⁹⁰. Съюзът е определил конкретни цели за намаляване на нивото на замърсяване, например за по-чист въздух⁹¹ и за нулево замърсяване на водоемите⁹², за по-малко шум, по-малко замърсяване с пластмасови отпадъци и микрочастици и генериране на по-малко отпадъци⁹³, както и целеви стойности за излишните хранителни вещества и торове, за опасните пестициди и за веществата, причиняващи антимикробна резистентност⁹⁴.

223. Финансовата подкрепа под формата на държавна помощ може да допринесе значително за постигането на целта по отношение на околната среда за намаляване на форми на замърсяване, различни от емисиите на парникови газове.

4.5.2 Обхват и подкрепяни дейности

224. Помощ за предотвратяване или намаляване на замърсяване, различно от причиненото от парникови газове, може да се предоставя за инвестиции, даващи възможност на предприятията да надвишават стандартите на Съюза за опазване на околната среда, да повишават нивото на опазване на околната среда при липса на стандарти на Съюза или да прилагат стандарти на Съюза, които още не са влезли в сила.

225. Когато помощта се предоставя под формата на квоти за емисии на парникови газове⁹⁵, мярката за помощ трябва да бъде изградена по начин, който позволява постигането на цели по отношение на околната среда, надвишаващи целите,

⁹⁰ Предложение за Решение на Европейския парламент и на Съвета относно Обща програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2030 г., COM(2020) 652 final.

⁹¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Програма за чист въздух за Европа“, COM(2013) 918 final. Вж. също Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2004 година относно съдържанието на арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух (ОВ L 23, 26.1.2005 г., стр. 3) и Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа (ОВ L 152, 11.6.2008 г., стр. 1) по отношение на приземния озон, суспендираните прахови частици, азотните оксиди, опасните тежки метали и редица други замърсители. Вж. също Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 година за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО (ОВ L 344, 17.12.2016 г., стр. 1) по отношение на най-важните трансгранични замърсители на въздуха: серни диоксиди, азотни оксиди, амоняк, неметанови летливи органични съединения и прахови частици.

⁹² Съгласно Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1), се изисква поддържането на добро химично състояние на всички повърхностни и подземни водни обекти, освен когато се прилагат изключения.

⁹³ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Път към здравословна планета за всички План за действие на ЕС: „Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата“, COM(2021) 400 final.

⁹⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Стратегия „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система“, COM(2020) 381 final.

⁹⁵ Квотите за емисии на парникови газове може да са свързани с държавна помощ, по-специално когато държавите членки предоставят разрешителни и квоти на по-ниска от пазарната им стойност.

които следва да бъдат постигнати въз основа на стандартите на Съюза, задължителни за въпросните предприятия.

- 226. Помощта трябва да е насочена главно към предотвратяване или намаляване на замърсяването, пряко свързано със собствената дейност на бенефициера.
- 227. Помощта не трябва да води просто до прехвърляне на замърсяването от един сектор към друг или от един компонент на околната среда към друг (например от въздуха към водите). Когато помощта е насочена към намаляване на замърсяването, тя трябва да води до цялостно намаляване на замърсяването.
- 228. Настоящият раздел не се прилага за мерки за помощ, попадащи в обхвата на раздел 4.1. Когато дадена мярка допринася както за намаляване на емисиите на парникови газове, така и за предотвратяване или намаляване на замърсяване, различно от причиненото от парникови газове, съвместимостта на тази мярка ще се оценява въз основа на раздел 4.1 или на настоящия раздел в зависимост от това коя от двете цели има превес.

4.5.3 *Стимулиращ ефект*

- 229. Изискванията, определени в точки 230 и 231, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.1.2.
- 230. Помощ за инвестиции, които дават възможност на бенефициера да надхвърли приложимите стандарти на Съюза, допринася за екологичните или енергийните цели. За да не се попречи на държавите членки да определят задължителни национални стандарти, които са по-строги от съответните стандарти на Съюза, мерките за помощ може да имат стимулиращ ефект независимо от наличието на задължителни национални стандарти, по-строги от стандартите на Съюза. Това включва например мерки за подобряване на качеството на водите и въздуха над задължителните стандарти на Съюза. Такъв положителен принос съществува и при наличието на задължителни национални стандарти, приети при липса на стандарти на Съюза.
- 231. Помощ с цел адаптиране към стандарти на Съюза, които са приети, но все още не са влезли в сила, ще се разглежда като имаща стимулиращ ефект, ако инвестицията е изпълнена и финализирана поне 18 месеца преди стандартите на Съюза да влязат в сила.

4.5.4 *Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията*

4.5.4.1 *Необходимост от помощта*

- 232. Изискванията, определени в точка 233, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.1.1.

233. За помощ под формата на квоти за емисии на парникови газове⁹⁶ държавата членка трябва да докаже, че са изпълнени следните кумулативни условия:
- а) тържната продажба на квоти води до съществено увеличение на производствените разходи за всеки сектор или категория отделни бенефициери;
 - б) същественото увеличение на производствените разходи не може да се прехвърля върху потребителите, без да доведе до значително намаляване на продажбите⁹⁷;
 - в) отделните предприятия в сектора нямат възможност да намаляват нивата на емисии, за да направят цената на сертификатите приемлива. Невъзможността за намаляване на консумацията може да бъде доказана чрез позоваване на равнища на емисии, произтичащи от най-добрата техника в Европейското икономическо пространство, и използването им като референтен показател. Всяко предприятие, което постигне най-добрата техника, може да се възползва в най-добрия случай от квота, съответстваща на увеличението в производствените разходи поради схемата за търгуеми разрешения при използването на най-добрата техника, което не може да бъде прехвърлено върху потребителите. Всяко предприятие, при което опазването на околната среда е на по-ниско равнище, ползва по-малка квота, съответстваща на неговите екологични резултати.

4.5.4.2 Пропорционалност

234. Допустимите разходи са допълнителните инвестиционни разходи, пряко свързани с постигането на по-високо равнище на опазване на околната среда.
235. Допълнителните инвестиционни разходи се състоят от разликата между подпомаганите инвестиционни разходи и разходите за инвестицията при съпоставителния сценарий, както е описано в точки 197—201. Когато проектът се изразява в предварително адаптиране към стандарти на Съюза, които още не са влезли в сила, съпоставителният сценария следва по принцип да бъде описаният в точка 199.
236. Основният интензитет на помощта не трябва да надвишава 40 % от допустимите разходи.
237. Интензитетът на помощта може да се увеличи с 10 процентни пункта за средни предприятия или с 20 процентни пункта за малки предприятия.

⁹⁶ Квотите за емисии на парникови газове може да са свързани с държавна помощ, по-специално когато държавите членки предоставят разрешителни и квоти на по-ниска от пазарната им стойност.

⁹⁷ Анализът може да бъде извършен въз основа на преценка на ценовата еластичност на продукта за съответния сектор, наред с други фактори, както и на преценка за пропуснатите продажби и тяхното въздействие върху печалбата на бенефициера.

238. Интензитетът на помощта може да се увеличи с 15 процентни пункта за инвестиции в подпомагани региони, които отговарят на условията по член 107, параграф 3, буква а) от Договора, или с 5 процентни пункта за инвестиции в подпомагани региони, които отговарят на условията по член 107, параграф 3, буква в) от Договора.
239. Интензитетът на помощта може да се увеличи с 10 процентни пункта за екоиновационни дейности, ако са спазени условията в точка 213.
240. Като изключение от точки 236 до 239 държавата членка може също така да докаже въз основа на анализ на недостига на финансиране, както е посочено в точки 47, 50 и 51, че е необходим по-голям размер на помощта. В такъв случай държавата членка трябва да извърши последващ контрол, за да провери предположенията относно необходимия размер на помощта и да въведе механизъм за възстановяване на предоставените средства, както е посочено в точка 53. Размерът на помощта не трябва да надвишава недостига на финансиране, определен съгласно точки 50 и 51.
241. Когато помощта се предоставя след конкурентна тръжна процедура, проведена в съответствие с критериите, посочени в точки 48 и 49, размерът на помощта се счита за пропорционален.
242. За помощ под формата на квоти за емисии на парникови газове Комисията ще провери също дали:
- а) разпределението на квотите се извършва по прозрачен начин въз основа на обективни критерии и на източници на данни с възможно най-високо качество;
 - б) общото количество квоти, предоставяни на всяко предприятие под пазарната им цена, не надвишава очакваните нужди според преценката за ситуация при липса на схемата за търговия.

4.5.5 Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията

243. Изискванията, определени в точка 244, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.2.
244. За помощ под формата на квоти за емисии на парникови газове Комисията ще провери също дали:
- а) изборът на получателите се основава на обективни и прозрачни критерии и по принцип помощта се отпуска по един и същ начин за всички конкуренти в един и същи сектор, ако те се намират в сходно фактическо положение;

- б) методиката за разпределение на квотите не облагодетелства някои предприятия⁹⁸ или сектори, освен ако това е оправдано от логиката за опазване на околната среда на самата схема или когато такива правила са необходими за постигане на съгласуваност с други политики, свързани с опазване на околната среда;
- в) новонавлизащите предприятия на пазара не получават разрешителни или квоти при по-благоприятни условия от съществуващите предприятия, действащи на същите пазари;
- г) евентуалното предоставяне на повече квоти на съществуващите инсталации в сравнение с новонавлизащите на пазара не води до създаването на неоправдани бариери за навлизане на нови предприятия на пазара.

4.6 Помощ за санирането на замърсени терени, за възстановяването на природната среда и екосистемите, за опазване на биологичното разнообразие и за природосъобразни решения

4.6.1 Обосновка на помощта

- 245. Стратегията за биологичното разнообразие за 2030 г.⁹⁹ е насочена към опазване на природата, обръщане на тенденцията на влошаване на състоянието на екосистемите и създаване на възможност биологичното разнообразие в Съюза да поеме по пътя към възстановяване до 2030 г. В стратегията, която представлява ключова част от Европейския зелен пакт, са определени амбициозни цели и ангажименти за 2030 г. с цел постигането на здрави и устойчиви екосистеми.
- 246. Финансовата подкрепа под формата на държавна помощ може значително да допринесе за целта по отношение на околната среда за опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите по няколко начина, включително чрез осигуряване на стимули да се възстановят щетите в замърсени терени, да се рехабилитират естествени местообитания и екосистеми с влошено състояние или да се предприемат инвестиции за опазване на екосистемите.
- 247. Стратегията на ЕС за адаптиране към изменението на климата¹⁰⁰ има за цел да се привлекат инвестиции в природосъобразни решения за адаптиране¹⁰¹, тъй като тяхното прилагане в голям мащаб би повишило устойчивостта спрямо изменението на климата и би допринесло за постигане на много от целите на Европейския зелен пакт.

⁹⁸ Например новонавлизащи предприятия на пазара или обратно, съществуващи предприятия или инсталации.

⁹⁹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. Да осигурим полагащото се място на природата в нашия живот“, COM(2020) 380 final.

¹⁰⁰ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Изграждане на устойчива на климатичните изменения Европа — новата стратегия на ЕС за адаптиране към изменението на климата“, COM(2021) 82 final.

¹⁰¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/nature-based-solutions-in-europe/>.

4.6.2 Обхват и подкрепяни дейности

248. Настоящият раздел обхваща правилата за съвместимост на мерките за помощ за саниране на замърсени терени, за възстановяване на природната среда и екосистемите, за опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и за природосъобразни решения за адаптиране към изменението на климата.

249. Настоящият раздел не се прилага по отношение на:

- а) техническата ликвидация и консервация след закриването на електроцентрали и прекратяването на миннодобивни дейности, обхванати от раздел 4.12;
- б) мерки, насочени към санирането на замърсени терени, възстановяването на природната среда и екосистемите, опазването/възстановяването на биологичното разнообразие и разработването на екологосъобразни решения за адаптиране към изменението на климата, които се подкрепят чрез компенсации за услуги от общ икономически интерес;
- в) помощ за възстановяване на щетите, причинени от природни бедствия и земетресения, лавини, свлачища, наводнения, торнадо, урагани, вулканични изригвания и естествено възникнали горски пожари¹⁰².

250. Помощ по настоящия раздел може да бъде предоставяна за следните дейности:

- а) саниране с цел отстраняване на щети върху околната среда, включително щети върху качеството на почвата или на повърхностните или подпочвените води;
- б) възстановяване на естествени местообитания и екосистеми във влошено състояние;
- в) инвестиции, допринасящи за опазването или възстановяването на биологичното разнообразие или на екосистеми, когато тези инвестиции допринасят за постигане на добро състояние на екосистемите или за опазването на екосистеми, които са в добро състояние;
- г) инвестиции в природосъобразни решения за адаптиране към изменението на климата.

4.6.3 Стимулиращ ефект

251. Изискванията, определени в точки 252—255, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.1.2.

252. Може да се счита, че помощта за санирането на замърсени терени, за възстановяването на природната среда и екосистемите, за опазването и

¹⁰² Помощта за компенсиране на такива щети попада в приложното поле на член 50 от Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията.

възстановяването на биологичното разнообразие и за разработването на екологосъобразни решения за адаптиране към изменението на климата има стимулиращ ефект само когато замърсителят не може да бъде установен или не може да бъде подведен под правна отговорност да финансира дейностите, необходими за предотвратяване и отстраняване на увреждането и замърсяването на околната среда в съответствие с принципа „замърсителят плаща“. Замърсителят е субектът, който носи отговорност съгласно приложимия закон във всяка държава членка, без да се засягат разпоредбите на Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹⁰³ или други значими правила на Съюза¹⁰⁴.

253. Без да се засяга принципът „замърсителят плаща“, помощ за субекта, който носи отговорност съгласно приложимото право на Съюза или национално право, може да има стимулиращ ефект, когато покрива допълнителните разходи, необходими за разширяване на обхвата или целите на проекта за обеззаразяване или възстановяване извън правните задължения съгласно приложимото право на Съюза или национално право. Държавата членка трябва да докаже, че са положени всички разумни усилия да бъде установен отговорният оператор. Когато субектът, който носи отговорност съгласно приложимо законодателство, не е установен или не може да бъде принуден да поеме разходите, може да се счита, че държавната помощ за всички дейности по обеззаразяване или възстановяване има стимулиращ ефект. Когато субектът, причинил замърсяването или други щети върху околната среда, е установен, държавата членка трябва да докаже, че са предприети всички законови мерки, включително по съдебен ред, замърсителят да бъде принуден да поеме разходите. Комисията може да приеме, че дадено предприятие не може да бъде принудено да поеме разходите за отстраняване на причинено от него замърсяване, когато правно то вече не съществува и никое друго предприятие не може да се счита за негов правопреемник¹⁰⁵ и когато не е налице финансово обезпечение за покриване на разходите за саниране или наличното обезпечение е недостатъчно.
254. Държавната помощ няма стимулиращ ефект, когато се предоставя за изпълнението на компенсаторни мерки по смисъла на член 6, параграф 4 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета¹⁰⁶. Може обаче да се заключи, че помощ за покриване на допълнителните разходи, необходими за разширяване на обхвата или целите на тези мерки извън правните задължения съгласно член 6, параграф 4 от посочената директива, има стимулиращ ефект.

¹⁰⁴ Вж. Известие на Комисията „Насоки за осигуряване на общо разбиране на понятието „екологични щети“, определено в член 2 от Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологичните щети“, 2021/C 118/01 (ОВ С 118, 7.4.2021 г., стр. 1).

¹⁰⁵ Вж. Решение на Комисията C(2012) 558 final от 17 октомври 2012 г. във връзка със случай SA.33496 (2011/N) — Austria — Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, съображения 65—69 (ОВ С 14, 17.1.2013 г., стр. 1).

¹⁰⁶ Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7).

255. Освен това помощ за санирането на замърсени терени и за възстановяването на природната среда и екосистемите се приема, че има стимулиращ ефект, когато разходите за саниране или рехабилитация надвишават увеличението на стойността на земята.

4.6.4 Пропорционалност

256. Допустимите разходи са:

- а) разходите за саниране с цел отстраняване на щети върху околната среда, включително щети върху качеството на почвата или на повърхностните или подпочвените води;
- б) разходите за дейности по рехабилитация;
- в) разходите за предприети дейности за опазване или възстановяване на биологичното разнообразие;
- г) разходите за дейности с цел прилагането на природосъобразни решения за адаптиране към изменението на климата.

257. Всички разходи за саниране или възстановяване на терена или за опазване или възстановяване на биологичното разнообразие, или за прилагане на природосъобразни решения може да се считат за допустими разходи за санирането или възстановяването на замърсени терени или за опазването или възстановяването на биологичното разнообразие.

258. Помощта може да покрива 100 % от допустимите разходи, минус увеличението на стойността на земята. Оценките на увеличението на стойността на земята, произтичащо от санирането или рехабилитацията, трябва да се извършат от квалифициран независим експерт.

4.7 Помощ под формата на данъчни облекчения или намаляване на парафискални такси

4.7.1 Помощ под формата на облекчения за екологичните данъци и парафискални такси

4.7.1.1 Обосновка на помощта

259. Целта на данъчното облагане и на парафискалните такси, свързани с опазването на околната среда, е да се увеличат разходите за дейности, нанасящи вреда на околната среда, и по този начин да се обезкуражи такова поведение и да се повиши нивото на опазване на околната среда. По принцип данъците и парафискалните такси, свързани с опазването на околната среда, следва да отразяват общите разходи за обществото и съответно размерът на данъка или на парафискалната такса за единица емисии, други замърсители или изразходвани ресурси следва да бъде еднакъв за всички предприятия, отговорни за дейности, нанасящи вреда на околната среда. Макар че облекченията за екологичните данъци или парафискалните такси може да има отрицателно въздействие върху тази цел, такъв подход може все пак да бъде необходим, ако в противен случай

бенефициерите биха били поставени в такова неизгодно по отношение на конкуренцията положение, че не би било възможно изобщо да се въведе данъкът за околната среда или парафискалната такса.

4.7.1.2 Обхват и подкрепяни дейности

260. Предоставянето на преференциално данъчно третиране на някои предприятия може да спомогне за по-високо общо равнище на свързаните с опазването на околната среда данъци или парафискални такси. В съответствие с това облекченията за екологичните данъци или такси могат поне косвено да допринесат за по-висока степен на опазване на околната среда. Не трябва обаче да се подронва основната цел на данъците и парафискалните такси, свързани с опазването на околната среда — да възпират дейностите, нанасящи вреда на околната среда.
261. Комисията ще счита, че данъчните облекчения или намаляването на таксите не подкопават общата преследвана цел и допринасят поне косвено за по-високо равнище на опазване на околната среда, ако държавата членка докаже, че се изпълнени и двете от посочените по-долу условия:
- а) данъчните облекчения са правилно насочени към предприятията, които са засегнати в най-голяма степен от по-високите данъци;
 - б) общоприложимата данъчна ставка е по-висока, отколкото би била без облекчението.
262. За тази цел Комисията ще оценява информацията, предоставена от държавите членки. Тази информация трябва да включва секторите или категориите бенефициери, за които се прилагат облекченията, и описание на положението на основните бенефициери във всеки разглеждан сектор, както и разяснения как данъчното облагане може да допринесе за опазването на околната среда. Секторите, които имат право на облекчения, следва да бъдат надлежно описани и следва да се предостави списък с най-големите бенефициери във всеки сектор (като се посочат по-специално оборотът, пазарните дялове и размерът на данъчната основа).

4.7.1.3 Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията

4.7.1.3.1 Необходимост

263. Изискванията, определени в точка 264, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.1.1.
264. Комисията ще счита помощта за необходима, ако са изпълнени следните кумулативни условия:
- а) изборът на получателите се основава на обективни и прозрачни критерии и по принцип помощта се отпуска по един и същ начин за всички конкуренти в един и същ сектор, ако те се намират в сходно фактическо положение;

- б) без облекчението данъкът или парафискалната такса, свързани с опазването на околната среда, водят до значително увеличение на производствените разходи, изчислени като дял от брутната добавена стойност за всеки сектор или категория отделни бенефициери;
- в) значителното увеличение на производствените разходи не може да бъде прехвърлено върху потребителите, тъй като би довело до съществено намаляване на продажбите.

4.7.1.3.2 Целесъобразност

- 265. Изискванията, определени в точки 266 и 267, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.1.2.
- 266. Комисията ще разрешава схеми за помощ с максимален срок от 10 години, след който държавата членка може да изпрати повторно уведомление за мярката, ако оцени отново целесъобразността на съответните мерки за помощ.
- 267. Държавите членки могат да предоставят помощ под формата на намаление на ставката на данъка или на налога или като фиксирана годишна сума за компенсация (възстановяване на данъци или налози) или като комбинация от двете. Предимството на възстановяването на платени данъци е, че предприятията остават изложени на въздействието на ценовия сигнал, който дава данъкът или налогът за околната среда. Ако това се използва, размерът на възстановяването на платени данъци следва да се изчислява въз основа на исторически данни, т.е. нивото на производството, както и потреблението или замърсяването, наблюдавани за предприятието през дадена базова година.

4.7.1.3.3 Пропорционалност

- 268. Раздел 3.2.1.3 раздел не се прилага за помощ под формата на облекчения за екологични данъци и парафискални такси.
- 269. Комисията ще счита помощта за пропорционална, ако е изпълнено поне едно от следните условия:
 - а) бенефициерите на помощта плащат поне 20 % от националния данък или парафискална такса, свързан/а с опазването на околната среда;
 - б) данъчното облекчение или намалението на таксата не превишава 100 % от националния данък или парафискална такса, свързан/а с опазването на околната среда, и е обвързано с условието да се сключат споразумения между държавата членка и бенефициерите или сдруженията на бенефициери, съгласно които бенефициерите или сдруженията на бенефициери се ангажират да постигнат цели за опазване на околната среда, които имат същия ефект, както ако плащат поне 20 % от националния данък или такса, свързан/а с опазването на околната среда. Тези споразумения или ангажименти могат да бъдат свързани, наред с други неща, с намаляване на потреблението на енергия, намаляване на емисиите и на други замърсители или с друга мярка в областта на околната среда.

270. Тези споразумения трябва да отговарят на следните кумулативни условия:

- а) съдържанието на споразуменията се договаря от държавата членка, като се посочват цели и се определя график за постигането им;
- б) държавата членка гарантира независим и редовен мониторинг на ангажиментите, поети в споразуменията;
- в) периодично се извършва преглед на споразуменията с оглед на технологични и други развития и се предвиждат ефективни санкции в случай на неспазване на ангажиментите.

4.7.2 Помощ за опазване на околната среда под формата на данъчни облекчения или намаляване на парафискални такси

4.7.2.1 Обосновка на помощта

271. Държавите членки може да разгледат възможността за увеличаване на нивото на опазване на околната среда чрез данъчни облекчения или намаляване на парафискални такси. Когато тези облекчения имат за цел да стимулират бенефициерите да предприемат проекти или дейности, водещи до по-малко замърсяване или потребление на ресурси, Комисията ще оцени мерките с оглед на изискванията, посочени в раздел 4.7.2.

4.7.2.2 Обхват и подкрепяни дейности

272. Настоящият раздел се отнася за помощ за екологосъобразни проекти и дейности, попадащи в обхвата на раздели 4.2—4.6, която е под формата на данъчни облекчения или намаляване на парафискални такси.

273. Когато намалението на данък или такса има за цел главно декарбонизация, се прилага раздел 4.1, а не раздел 4.7.2.

4.7.2.3 Стимулиращ ефект

274. Изискванията, определени в точки 275 и 276, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.1.2.

275. За всеки отговарящ на условията проект или референтен проект за категория бенефициери държавата членка трябва да представи количествена оценка, както е посочено в раздел 3.2.1.3 (точка 50), или равностойни данни за оценка от Комисията, в които се сравнява рентабилността на референтния проект или дейност със и без данъчното облекчение или намалението на парафискалната такса и в които се показва, че облекчението или намалението стимулират реализирането на екологосъобразния проект или дейност.

276. Приема се, че помощ за проекти, започнали преди подаването на заявлението за помощ, има стимулиращ ефект, когато са изпълнени следните кумулативни условия:

- а) мярката предвижда право на помощ в съответствие с обективни и недискриминационни критерии и без допълнителна преценка по собствено усмотрение от страна на държавата членка;
- б) мярката е приета и е била в сила преди започване на работите по подпомагания проект или дейност, освен в случай на последващи фискални схеми, когато дейността вече е била включена в предходните схеми под формата на данъчни или парафискални предимства.

4.7.2.4 Пропорционалност

- 277. Раздел 3.2.1.3 раздел не се прилага за помощ за опазване на околната среда под формата на данъчни облекчения или намаляване на парафискални такси.
- 278. Помощта не трябва да надвишава обичайната ставка или сума, която би била приложима в противен случай.
- 279. Когато облекченията за данъка или парафискалната такса са свързани с инвестиционни разходи, помощта ще се счита за пропорционална, при условие че не надвишава интензитетите и максималните размери на помощта, посочени в раздели 4.2—4.6. Когато съгласно посочените раздели се изисква конкурентна тръжна процедура, това изискване не се прилага за данъчни облекчения или за намаления на парафискални такси.
- 280. Когато чрез данъчно облекчение или намаляване на парафискална такса се намаляват регулярни оперативни разходи, размерът на помощта не трябва да надвишава разликата между оперативните разходи при екологосъобразното решение и тези при съпоставителния, по-малко екологосъобразен сценарий. Трябва да се вземат под внимание и потенциалните спестени разходи или допълнителните приходи, произтичащи от по-екологосъобразната дейност. Когато липсва съпоставителна дейност или инвестиция, размерът на помощта не трябва да надвишава разликата между оперативните разходи и приходите, включително разумна печалба, през съответния период и държавата членка трябва да въведе механизъм за възстановяване, за да гарантира възстановяването на надплатени средства.

4.7.2.5 Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията

- 281. Изискванията, определени в точки 282—283, се прилагат в допълнение към условията, посочени в раздел 3.2.2.
- 282. По принцип една и съща помощ трябва да се предоставя по еднакъв начин за всички отговарящи на условията предприятия от един и същи сектор или развиващи една и съща икономическа дейност, които са в еднакво или сходно фактическо положение по отношение на целите или задачите на мярката за помощ.
- 283. Когато данъчното облекчение или намаляването на парафискална такса се отнася за проекти, попадащи в обхвата на раздел 4.3.1, се прилагат точки 161—166; ако

се отнася за проекти, попадащи в обхвата на раздел 4.3.2, се прилагат точки 184—189.

4.8 Помощ за сигурността на електроснабдяването;

4.8.1 Обосновка на помощта

284. Пазарните и регулаторните неефективности може да означават, че ценовите сигнали не осигуряват достатъчно ефективни инвестиционни стимули, което води например до неподходящо съчетание, капацитет, гъвкавост или разположение на електроенергийните ресурси. Освен това значителната трансформация в електроенергийния сектор поради технологични промени и свързани с климата предизвикателства създава нови трудности при гарантиране на сигурността на доставките на електроенергия. Макар че все по-интегрираният пазар на електроенергия обикновено дава възможност за обмен на електроенергия в целия ЕС, като по този начин допринася за смекчаване на проблеми със сигурността на доставките на национално равнище, могат да възникнат ситуации, при които сигурността на доставките в някои държави членки или региони, дори на свързани пазари, може да не бъде гарантирана по всяко време. В резултат на това държавите членки може да разгледат възможността за въвеждане на мерки за гарантиране на определени равнища на сигурност на доставките на електроенергия.

4.8.2 Обхват и подкрепяни дейности

285. Настоящият раздел обхваща правилата за съвместимост на мерките за помощ, насочени към повишаване на сигурността на доставките на електроенергия. Това включва механизми за капацитет и схеми за прекъсваеми доставки за справяне с дългосрочни и краткосрочни проблеми в сигурността на доставките на електроенергия в резултат на пазарна неефективност, която спъва достатъчното инвестиране в мощности за производство на електроенергия, в съхранение или в оптимизация на потреблението, както и в мрежови резерви, насочени към коригиране на недостига на електропреносни и/или електроразпределителни мрежи.

286. Такива мерки може да са предназначени и за подпомагане на целите за опазване на околната среда, например чрез изключване на по-замърсяващи мощности или чрез мерки за даване на предимство на по-благоприятни за околната среда мощности в процеса на подбор.

4.8.3 Помощта трябва да улеснява развитието на икономическа дейност

4.8.3.1 Улесняване на развитието на определени икономически дейности

287. В своите уведомления държавите членки трябва да посочат икономическите дейности, които ще бъдат развити в резултат на помощта. Помощта за повишаване на сигурността на доставките на електроенергия пряко спомага за развитието на икономическите дейности, свързани с производството и съхранението на електроенергия и оптимизацията на потреблението, включително нови инвестиции и ефективно обновяване и поддръжка на

съществуващите активи. Тази помощ може също така косвено да подкрепя широк кръг икономически дейности, които разчитат на електроенергия като входящ ресурс, включително електрификацията на отоплителната и транспортната мрежа.

4.8.3.2 Стимулиращ ефект

288. Като изключение от точки 25, 26 и 27, поради общия характер на пазарната неефективност, водеща до потенциална необходимост да се стимулира допълнителна сигурност на доставките на електроенергия, държавите членки може да разчитат на данните, представени съгласно раздел 4.8.4.1, за да докажат стимулиращия ефект на предложената мярка. Оценката, която се изисква, за да се докаже, анализира и определи количествено необходимостта от мярка за сигурност на доставките на електроенергия, дава възможност да се сравни сигурността на тези доставки при прилагане на мярката и при съпоставителния сценарий без нея.
289. Прилагат се правилата за стимулиращия ефект, посочени в точки 28, 29, 30 и 31.

4.8.4 Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията

4.8.4.1 Необходимост

290. Раздел 3.2.1.1 не се прилага за мерки, насочени към сигурността на доставките на електроенергия.
291. Естеството и причините за проблемите със сигурността на доставките на електроенергия и съответно необходимостта от държавна помощ за гарантиране на такава сигурност трябва да бъдат анализирани и определени количествено по подходящ начин, включително когато и където се очаква да възникне проблем, във връзка с нормата за надеждност, определена в член 25 от Регламент (ЕС) 2019/943. Следва да се опише единицата мярка за количествено изразяване и да се представи методът за нейното изчисляване, във връзка с приложимите изисквания на секторното законодателство.
292. Когато е приложимо, установяването на проблеми със сигурността на доставките на електроенергия следва да съответства на последния анализ, направен от Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия съгласно законодателството за вътрешния енергиен пазар, по-специално:
- а) за мерки, насочени към адекватността на ресурсите — оценките на адекватността на европейските ресурси, посочени в член 23 от Регламент (ЕС) 2019/943;
 - б) за мерки във връзка със структурно претоварване — докладите относно структурни претоварвания и други значими физически претоварвания между и в рамките на пазарни зони, посочени в член 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2019/943.
293. Държавите членки може да разчитат и на оценки на адекватността на националните ресурси, за да докажат необходимостта от мерки за сигурност на

доставките на електроенергия, доколкото това е разрешено съгласно член 24 от Регламент (ЕС) 2019/943.

294. Мерките, свързани с риска от кризи в електроснабдяването в близко бъдеще, следва да бъдат определени в националния план за готовност за справяне с рисковете съгласно член 11 от Регламент (ЕС) 2019/941¹⁰⁷.
295. Държави членки, които предлагат няколко мерки, насочени към сигурност на доставките на електроенергия, трябва ясно да обяснят как тези мерки взаимодействат помежду си, за да бъде достигната (но не и надхвърлена) на нормата за надеждност.
296. Трябва да се установят регулаторните пропуски или пазарната неефективност, които пречат да се постигне достатъчно високо равнище на сигурност на доставките на електроенергия (и на опазването на околната среда, ако е уместно) при липса на външна намеса.
297. Трябва да се определят и вече съществуващите мерки, насочени към преодоляване на установената пазарна неефективност.
298. Държавите членки трябва ясно да покажат причините, поради които не може да се очаква пазарът да гарантира сигурност на доставките на електроенергия при липса на държавна помощ, като отчетат текущото и планираното пазарно и технологично развитие.
299. В своята оценка Комисията ще вземе под внимание следните елементи, които следва да бъдат предоставени от държавата членка:
- а) оценка на въздействието на променливото производство на електроенергия, включително от съседни системи;
 - б) оценка на въздействието на участието от страна на търсенето, включително описание на мерките за насърчаване на управлението на енергопотреблението;
 - в) оценка на действителното или потенциалното наличие на междусистемни връзки и на значителна инфраструктура на електропреносната мрежа, включително описание на проекти в етап на изграждане и планиране;
 - г) оценка на всички други елементи, които могат да доведат до възникване или изостряне на проблема със сигурността на доставките на електроенергия, например тавани на цените за търговия на едро или други прояви на регулаторни пропуски или пазарна неефективност. Когато се изисква съгласно Регламент (ЕС) 2019/943, Комисията трябва да даде становище по плана за изпълнение, посочен в член 20, параграф 3 от този регламент, преди

¹⁰⁷ Регламент (ЕС) 2019/941 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година за готовност за справяне с рискове в електроенергийния отрасъл и за отмяна на Директива 2005/89/ЕО (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 1).

да може да бъде отпусната помощта. Планът за изпълнение и становището ще бъдат взети предвид при оценката на необходимостта.

4.8.4.2 Целесъобразност

300. Раздел 3.2.1.2 не се прилага за мерки, насочени към сигурността на доставките на електроенергия.
301. Държавите членки следва на първо място да разгледат възможността за алтернативни начини за постигане на сигурност на доставките на електроенергия, по-специално по-ефективна структура на пазара на електроенергия, която може да смекчи пазарната неефективност, подкопаваща тази сигурност. Например подобряване на функционирането на механизма за уреждане на електроенергийния дисбаланс, по-добро интегриране на променливото производство, стимулиране и интегриране на оптимизацията на потреблението и на съхранението, осигуряване на възможност за ефективни ценови сигнали, премахване на пречките пред трансграничната търговия и подобряване на инфраструктурата, включително на междусистемните връзки. Помощ за мерки за сигурност на доставките на електроенергия може да се смята за уместна, когато въпреки подходящите подобрения в структурата на пазара и инвестиции в мрежови активи, било то осъществени или планирани, продължават да съществуват опасения относно сигурността на доставките.

4.8.4.3 Допустимост

302. Мярката за помощ следва да е отворена за всички бенефициери или проекти, които имат техническа възможност да допринесат ефективно за постигането на целта за сигурност на доставките на електроенергия. Това включва производство, съхранение, оптимизация на потреблението, както и обединяване на малки части от тези форми на капацитет в по-големи блокове.
303. Считат се за уместни ограниченията за участие в мерки за сигурност на доставките на електроенергия, чиято цел е да се гарантира, че тези мерки няма да оказат неблагоприятно въздействие върху опазването на околната среда (вж. точки 325 и 326).
304. Държавите членки се насърчават да включат в своите мерки за сигурност на доставките на електроенергия допълнителни критерии или характеристики, за да разширят участието на по-екологосъобразни технологии (или да ограничат участието на замърсяващи технологии), необходими за подпомагане на изпълнението на целите на Съюза за опазване на околната среда. Тези допълнителни критерии или характеристики трябва да са обективни, прозрачни и недискриминационни във връзка с ясно определени цели за опазване на околната среда и да не водят до свръхкомпенсиране на бенефициерите.
305. Когато е технически приложимо, мерките за сигурност на доставките на електроенергия трябва да са отворени за пряко трансгранично участие на доставчици на капацитет, намиращи се в друга държава членка. Държавите членки трябва да гарантират, че чуждестранен капацитет, който е в състояние да осигури равностойни на националния капацитет технически характеристики, има

възможност да участва в същите конкурентни процедури като националният. Държавите членки могат да изискват чуждестранният капацитет да бъде разположен в държава членка с пряка мрежова връзка между тази държава членка и държавата членка, която прилага мярката. Трябва да се спазват и съответните правила, определени в член 26 от Регламент (ЕС) 2019/943.

4.8.4.4 Обществена консултация

306. Освен при надлежно обосновани извънредни обстоятелства, преди да уведомят за помощта, държавите членки трябва да проведат обществена консултация относно мерките, за които се изпраща уведомление съгласно настоящия раздел. Това задължение не се прилага по отношение на изменения на вече одобрени мерки, които не променят техния обхват или допустимост, както и в случаите, посочени в точка 307. За да се определи дали дадена мярка е оправдана, като се имат предвид критериите, изложени в настоящите насоки, е необходимо да бъдат проведени следните обществени консултации:

- a) за мерки, при които прогнозната средногодишна помощ, която ще се предоставя, е ≥ 100 милиона евро на година — обществена консултация, която продължава най-малко осем седмици и обхваща следните аспекти:
 - (i) допустимост;
 - (ii) предложено използване на конкурентни тръжни процедури, техния обхват и предложени изключения, ако има такива;
 - (iii) основни параметри на процедурата за разпределение на помощта¹⁰⁸, включително относно осигуряване на възможност за конкуренция между различни видове бенефициери¹⁰⁹;
 - (iv) ако не се използва конкурентна тръжна процедура, предположенията и данните, въз основа на които е извършена количествената оценка, използвана за доказване на пропорционалността на помощта, включително разходи, приходи, оперативни предположения и жизнен цикъл, както и средна претеглена цена на капитала; както и
 - (v) когато се подпомагат нови инвестиции в производство на електроенергия на основата на природен газ, предложени гаранции за осигуряване на съгласуваност с целите на Съюза в областта на климата.

¹⁰⁸ Например процедурното време между конкурентната процедура и срока на доставка, правила за офертите/предложенията, правила за ценообразуване.

¹⁰⁹ Например ако има различна продължителност на договорите, различни методи за изчисляване на размера на допустимия капацитет / отдадената мощност при различните технологии, различни методи за изчисляване или изплащане на субсидии.

- б) за мерки, при които прогнозната средногодишна помощ, която ще се предоставя, е < 100 милиона евро на година — обществена консултация, която продължава най-малко четири седмици и обхваща следните аспекти:
- (i) допустимост;
 - (ii) предложено използване на конкурентни тръжни процедури, техния обхват и предложени изключения, ако има такива; както и
 - (iii) когато се подпомагат нови инвестиции в производство на електроенергия на основата на природен газ, предложени гаранции за осигуряване на съгласуваност с целите на Съюза в областта на климата.
307. Не се изисква обществена консултация за мерки, попадащи в обхвата на точка 306, буква б), когато се използват конкурентни тръжни процедури и мярката не подпомага инвестиции в производство на енергия на основата на изкопаеми горива.
308. Въпросниците за консултация трябва да се публикуват на публичен уебсайт. Държавите членки трябва да публикуват отговор на консултацията, в който се обобщават и разглеждат получените становища. В него следва да бъдат включени разяснения как чрез обхвата или допустимостта на предложената мярка се свеждат до минимум възможните последици за конкуренцията. Държавите членки трябва да предоставят линк към своя отговор на консултацията като част от уведомлението за мерките за помощ съгласно настоящия раздел.
309. В изключителни и надлежно обосновани случаи Комисията може да разгледа алтернативни методи на консултиране, при условие че становищата на заинтересованите страни се вземат под внимание при (продължаващото) прилагане на помощта. В такива случаи може да се наложи консултацията да се съчетае с коригиращи действия за свеждане до минимум на нарушаващия конкуренцията ефект на мярката.

4.8.4.5 Пропорционалност

310. Условиата, определени в точки 311, 312, 313 и 314, се прилагат в допълнение към условията, посочени в точки 48, 49 и 50.
311. Процедурното време между предоставянето на помощта и срока, в който трябва да бъдат изпълнени проектите, следва да дава възможност за практически осъществима конкуренция между различните проекти, отговарящи на условията.
312. Изключения от изискването отпускането на помощ и определянето на нейния размер да става чрез конкурентна тръжна процедура може да са оправдани само когато се представят доказателства, включително събрани чрез обществената консултация, че потенциалното участие в такава тръжна процедура ще е недостатъчно, за да се осигури конкуренция.

313. За индивидуална помощ, която не се предоставя чрез конкурентна тръжна процедура, държавите членки трябва да обосноват предложените равнища на помощта въз основа на индивидуалния бизнес план за конкретния проект, който ще бъде подпомогнат, като включат всички елементи, изброени в точки 50 и 51.
314. Държавите членки може също да използват конкурентни схеми, основани на сертификати или задължения на доставчици, при условие че:
- а) търсенето в схемата е определено на по-ниско ниво от потенциалното предлагане; както и
 - б) цената на изкупуване/санкция, прилагана по отношение на потребител/доставчик, който не е купил необходимия брой сертификати (т.е. цената, представляваща максималния размер на сумата, която може да бъде платена за подпомагане), се определя въз основа на стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването.

4.8.5 *Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне*

315. Раздел 3.2.2 не се прилага за мерки, насочени към сигурността на доставките на електроенергия.
316. Мерките за сигурност на доставките на електроенергия често имат за цел осигуряване на ефективни стимули за достатъчни цялостни инвестиции в системата, за да се достигне целевия стандарт за надеждност, и затова не винаги са свързани с конкретни инвестиции от всеки бенефициер, които могат да бъдат установени.
317. Помощта трябва да е структурирана така, че да допринася за ефективното функциониране на пазарите и за запазване на ефективните оперативни стимули и ценови сигнали.
318. Не трябва да се осигуряват стимули за производство на електроенергия, която би изместила по-малко замърсяващи видове електроенергия.
319. Изискванията в точки 317 и 318 обикновено се изпълняват, когато при дадена мярка се плаща за капацитет (в евро за мегават (MW), а не за отдадена електрическа мощност (EUR/MWh). Когато плащането е за MWh, е необходимо допълнително внимание, за да се гарантира, че ще се избягват неблагоприятни пазарни ефекти и няма да се изместват по-малко замърсяващи източници за производство на електроенергия.
320. Мерките за сигурност на доставките на електроенергия трябва да отговарят на всички приложими условия относно структурата, посочени в член 22 от Регламент (ЕС) 2019/943¹¹⁰.

¹¹⁰ За мерки, включени в плана за готовност за справяне с рискове, упоменат в Регламент (ЕС) 2019/941, вж. също член 16, параграф 1 от този регламент.

321. За стратегически резерви и за други мерки, при които се поддържа капацитет извън пазара, се прилагат следните допълнителни кумулативни изисквания, за да се гарантира, че не се изкривява формирането на пазарната цена:
- а) ресурсите на мярката следва да се диспечират само ако съществува вероятност операторите на преносни системи да изчерпят своите балансиращи ресурси за създаване на равновесие между търсенето и предлагането¹¹¹;
 - б) по време на периодите за уреждане на дисбаланса, когато ресурсите, включени в мярката, са били диспечирани, дисбалансите на пазара следва да се уреждат най-малко на стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването¹¹² или на стойност по-висока от техническия ценови лимит в рамките на деня¹¹³, в зависимост от това коя от двете стойности е по-висока;
 - в) резултатът от мярката след диспечирание трябва да бъде приписан на отговарящите за баланса лица чрез механизма за уреждане на дисбаланса;
 - г) ресурсите, включени в мярката, трябва да се държат извън енергийния пазар най-малко за срока на договора.
322. За механизмите за осигуряване на капацитет държавите членки трябва да гарантират, че задълженията за осигуряване на капацитет са прехвърляеми между отговарящите на условията доставчици на капацитет.
323. Мерките за сигурност на доставките на електроенергия не следва:
- а) да пораждат ненужни нарушения на пазара и да ограничават междузоновата търговия;
 - б) да намаляват стимулите за инвестиции в капацитет за междусистемни връзки, например като водят до намаляване на приходите от претоварване за съществуващи или нови междусистемни електропроводи;
 - в) да подкопават свързването на пазарите, включително пазарите в рамките на деня и балансиращите пазари;
 - г) да подронват инвестиционните решения за производствени мощности, предшестващи мярката.
324. За да се избегне подкопаване на стимулите за оптимизация на потреблението и утежняване на пазарните дефекти, водещи до необходимост от мерки за сигурност на доставките на електроенергия, и за да се гарантира, че намесата за

¹¹¹ Това изискване не засяга активирането на ресурсите преди действителното диспечирание, за да бъдат спазени ограничаващите условия за линейно изменение и експлоатационните изисквания на ресурсите. Производството на стратегическия резерв по време на активиране не трябва да се отдава на балансовите групи чрез пазарите на едро, нито да променя дисбалансите им.

¹¹² Определени съгласно член 11 от Регламент (ЕС) 2019/943.

¹¹³ Съгласно член 10, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2019/943.

сигурност на тези доставки е възможно най-ограничена по размер, разходите за мярката за сигурност на доставките на електроенергия следва да се поемат от участниците на пазара, които допринасят за необходимостта от тази мярка. Това може да се постигне например като разходите за мярка за сигурност на доставките на електроенергия се разпределят на потребителите на електроенергия в периоди на върхово потребление на електроенергия.

325. Комисията счита, че определени мерки за помощ имат отрицателни последици за конкуренцията и за търговията, които е малко вероятно да бъдат компенсирани. По-специално определени мерки за помощ може да утежнят пазарната неефективност, създавайки неефективност в ущърб на потребителя и на социалната система. Например мерки — включително мрежови резерви и схеми за прекъсваеми доставки — които нарушават прага на емисии, приложим по отношение на механизмите за осигуряване на капацитет, посочени в член 22 от Регламент (ЕС) 2019/943, и които може да стимулират нови инвестиции в електроенергия, основана на най-замърсяващите изкопаеми горива, като например въглища, дизел, лигнит, нефт, торф и битуминозни шисти, може да влошат отрицателните външни ефекти за околната среда на пазара.
326. Мерките, които насърчават нови инвестиции в производство на електроенергия на основата на природен газ, може да подпомагат сигурността на доставките на електроенергия, но в дългосрочен план влошават отрицателните външни ефекти за околната среда в сравнение с алтернативните инвестиции в технологии без емисии. За да дадат възможност на Комисията да се увери, че отрицателните последици от тези мерки може да се компенсират от положителни последици при сравнителния тест, държавите членки следва да обяснят как ще гарантират, че тази инвестиция допринася за постигане на целта на Съюза в областта на климата до 2030 г. и на целта за неутралност по отношение на климата до 2050 г. По-специално държавите членки следва да обяснят как ще се избегне създаването на зависимост от производството на енергия от природен газ. Това може да включва например задължителен ангажимент на бенефициера да приложи технологии за декарбонизация, например за улавяне и съхранение или улавяне и използване на въглерод, или да замени природния газ с нисковъглероден газ, или да закрие инсталацията в срок, съвместим с целите на Съюза в областта на климата.
327. За мерки за индивидуална помощ или за схеми в полза единствено на особено ограничен брой бенефициери или на заварен бенефициер, държавите членки следва да докажат също, че предложената мярка за помощ няма да доведе до увеличаване на пазарната мощ.

4.9 Помощ за енергийна инфраструктура

4.9.1 Обосновка на помощта

328. За постигане на целите на Съюза във връзка с климата ще са необходими значителни инвестиции и модернизиране на енергийната инфраструктура. Наличието на модерна енергийна инфраструктура е от решаващо значение за интегрирания енергиен пазар, който отговаря на целите във връзка с климата и същевременно гарантира сигурност на доставките на електроенергия в Съюза. Адекватната енергийна инфраструктура е необходим елемент от един ефективен

енергиен пазар. Подобряването на енергийната инфраструктура укрепва стабилността на системата, адекватността на ресурсите, интегрирането на различни енергийни източници и енергийните доставки в по-слабо развити мрежи.

329. Когато пазарните оператори не могат сами да изградят необходимата инфраструктура, може да е необходима държавна помощ, за да се преодолеят пазарните неефективности и да се гарантира задоволяване на значителните инфраструктурни нужди на Съюза. Един вид пазарна неефективност, която може да възникне в областта на енергийната инфраструктура, е свързана с проблеми в координацията. Различните интереси на инвеститорите, несигурността във връзка с резултата от сътрудничеството и мрежовите ефекти могат да възпрепятстват разработването на проект или изготвянето на ефективен проект. Същевременно енергийната инфраструктура може да генерира значителни положителни външни ефекти, при което разходите и ползите от инфраструктурата могат да бъдат разпределени по асиметричен начин сред отделните пазарни участници и държавите членки. Поради това Комисията счита, че помощта за енергийната инфраструктура може да е полезна за вътрешния пазар, тъй като допринася за справянето с пазарната неефективност. Това се отнася най-вече за инфраструктурни проекти с трансгранично въздействие като проектите от общ интерес съгласно определението в член 4 от Регламент (ЕС) № 347/2013.

4.9.2 Обхват

330. Настоящият раздел се прилага по отношение на подкрепата за изграждането или модернизирането на енергийна инфраструктура съгласно определението в раздел 2.4, точка 18 (35). Освен ако проектът е изключен от контрола върху държавната помощ (вж. точка 331), Комисията ще го оцени съгласно описаното в настоящия раздел.
331. Инвестициите в енергийна инфраструктура, направени в рамките на законен монопол, не са обект на правилата за държавната помощ. В енергийния сектор това важи по-специално за онези държави членки, в които изграждането и експлоатацията на определени инфраструктури по закон е запазено изключително за оператора на електропреносната система или на разпределителната мрежа.
332. Комисията счита, че законен монопол, при който се изключват нарушения на конкуренцията, е налице, когато са изпълнени следните кумулативни условия:
- а) изграждането и експлоатацията на инфраструктурата са обект на законен монопол, установен в съответствие с правото на Съюза; такъв е случаят, когато операторът на електропреносната система или на разпределителната мрежа е по закон единственият субект, който има право да прави определен вид инвестиции, и друг субект не може да експлоатира алтернативна мрежа¹¹⁴;

¹¹⁴ Законен монопол е налице, когато дадена услуга е запазена по закон или чрез регулаторни мерки за един-единствен доставчик в определен географски район (както в рамките на една държава членка) и съществува категорична забрана друг оператор да предоставя същата услуга (дори за

- б) законният монопол изключва не само конкуренцията на пазара, но и за пазара, с което се изключва всякаква евентуална конкуренция за функцията на изключителен оператор на въпросната инфраструктура;
 - в) услугата не се конкурира с други услуги;
 - г) ако операторът на енергийната инфраструктура извършва дейност на друг (географски или продуктов) пазар, отворен за конкуренция, кръстосано субсидиране е изключено; за това е необходимо да се водят отделни счетоводни отчети, разходите и приходите да се разпределят по подходящ начин и публичното финансиране, предоставено за услугата, предмет на законен монопол, не може да се ползва за други дейности. По отношение на инфраструктурата за електроенергия и за газ това изискване по всяка вероятност ще бъде изпълнено, тъй като съгласно член 31 както от Директива 2009/72/ЕО на Европейски парламент и на Съвета, така и от Директива 2009/73/ЕО на Европейски парламент и на Съвета се изисква вертикално интегрираните предприятия да водят отделни счетоводни отчети за своята дейност.
333. Също така Комисията приема, че не е налице държавна помощ при инвестиции, при които енергийната инфраструктура се експлоатира като „естествен монопол“, който се счита, че съществува, когато са изпълнени следните кумулативни условия:
- а) инфраструктурата няма пряка конкуренция, какъвто е случаят, когато енергийната инфраструктура не може да бъде икономически възпроизведена и по тази причина не участват други оператори освен операторът на електропреносната система или на разпределителната мрежа;
 - б) алтернативното финансиране в мрежовата инфраструктура в допълнение към финансирането за мрежата е незначително в разглеждания сектор и в разглежданата държава членка;
 - в) инфраструктурата не е проектирана така, че избирателно да облагодетелства конкретно предприятие или сектор, а осигурява ползи за цялото общество — какъвто обикновено е случаят при инфраструктурите за снабдяване с газ или с електроенергия.
334. Държавите членки трябва също така да гарантират, че финансирането, предоставено за изграждането на инфраструктурата на енергийната мрежа не може да се използва за кръстосано или косвено субсидиране на други стопански дейности, включително за експлоатация на инфраструктурата. За инфраструктурата за електроенергия и за газ вж. точка 332 г).

удовлетворяване на евентуално остатъчно търсене от определени групи потребители). При все това, фактът, че предоставянето на обществена услуга е възложена на конкретно предприятие, сам по себе си не означава, че това предприятие има законен монопол.

4.9.3 *Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията*

4.9.3.1 *Необходимост и целесъобразност*

335. Раздели 3.2.1.1. и 3.2.1.2 не се прилагат за помощ за енергийна инфраструктура.
336. Енергийната инфраструктура обикновено се финансира чрез потребителските тарифи. За много категории инфраструктура тези тарифи подлежат на регулиране, за да се осигури необходимото равнище на инвестиции, като същевременно се защитят правата на потребителите.
337. Отпускането на държавна помощ е начин за преодоляване на пазарна неефективност, която не може да бъде преодоляна чрез задължителните потребителски тарифи. Затова за доказване на нуждата от държавна помощ се прилагат следните принципи:
- а) Комисията счита, че за проектите от общ интерес съгласно определението в член 4 от Регламент (ЕС) № 347/2013, които са изцяло подчинени на законодателството за вътрешния енергиен пазар, пазарната неефективност, свързана с проблеми с координацията, е от такова естество, че финансирането посредством тарифи може да се окаже недостатъчно и може да се предоставя държавна помощ;
 - б) За проекти от общ интерес, които са частично или изцяло освободени от законодателството за вътрешния енергиен пазар, и за други категории инфраструктура Комисията ще извършва оценка на необходимостта от държавна помощ за всеки отделен случай. В своята оценка Комисията ще вземе под внимание следните фактори: i) доколко пазарната неефективност води до недостатъчно осигуряване на необходимата инфраструктура; ii) доколко инфраструктурата е отворена за достъп за трети страни и е предмет на тарифно регулиране; и iii) доколко проектът допринася за сигурността на енергийните доставки в Съюза.

4.9.3.2 *Пропорционалност на помощта*

338. Пропорционалността ще се оценява въз основа на принципа за недостиг на финансиране, както е определено в точки 47, 50 и 51. Както е обяснено в точка 51, по отношение на помощите за инфраструктура се приема, че съпоставителният сценарий представлява ситуация, в която проектът не би се осъществил. Въвеждането на механизми за възстановяване на предоставени средства е необходимо, когато съществува значителен риск от извънредни печалби, например когато размерът на помощта е близък до максимално допустимия, като същевременно се запазват стимулите за бенефициерите да сведат разходите си до минимум и да развиват дейността си по по-ефикасен начин във времето.

4.9.4 *Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне*

339. Раздел 3.2.2. не се прилага за енергийната инфраструктура. При анализа на въздействието на държавната помощ за енергийната инфраструктура върху конкуренцията Комисията ще следва описания по-долу подход.

- а) С оглед на съществуващите изисквания в законодателството за вътрешния енергиен пазар, насочени към засилване на конкуренцията, Комисията по принцип ще счита, че помощ за енергийна инфраструктура, която подлежи на пълно регулиране на вътрешния пазар, не води до неоправдано нарушаване на конкуренцията.
- б) За инфраструктурни проекти, които са частично или изцяло освободени от законодателството за вътрешния енергиен пазар, Комисията ще извършва оценка на потенциалните нарушения на конкуренцията за всеки отделен случай, като отчита по-специално степента на достъп на трети страни до подпомаганата инфраструктура, достъпа до алтернативна инфраструктура, изтласкването на частни инвестиции и конкурентната позиция на бенефициера или бенефициерите. За инфраструктурни проекти, които са частично или изцяло освободени от законодателството за вътрешния енергиен пазар, отрицателният нарушаващ ефект върху конкуренцията се счита за особено сериозен.
- в) В допълнение към описания по-горе подход Комисията счита, че за инвестиции в инфраструктура за природен газ положителните последици за конкуренцията явно надхвърлят отрицателните, когато инфраструктурата, изградена в резултат на тези инвестиции, е подходяща за използване за водород и възобновяеми газообразни или течни горива от небиологичен произход. Когато случаят не е такъв, за да се компенсират на отрицателните последици върху конкуренцията, е необходимо засегнатата държава членка да докаже следното: i) защо не е възможно проектът да бъде разработен така, че инфраструктурата да е подходяща за използване за водород и възобновяеми газообразни или течни горива от небиологичен произход; ii) защо проектът не създава зависимост от употребата на природен газ; и iii) по какъв начин инвестицията допринася за постигане на целите на Съюза в областта на климата до 2030 г. и за неутралност по отношение на климата до 2050 г.

4.10 Помощ за районни отоплителни и охладителни системи

4.10.1 Обосновка на помощта

340. Изграждането или модернизирането на районни отоплителни и охладителни системи може да има положителен принос за опазване на околната среда чрез подобряване на енергийната ефективност и устойчивостта на подпомаганата система. Външни ефекти за околната среда обаче, свързани с експлоатирането на районни отоплителни и охладителни системи, може да доведат до неефективни и недостатъчни инвестиции в изграждането и модернизирането на такива системи. Държавната помощ може да допринесе за преодоляването на тази пазарна неефективност, като създаде стимули за допълнителни ефективни инвестиции.

4.10.2 Обхват и подкрепяни дейности

341. Настоящият раздел се прилага по отношение на подкрепата за изграждането или модернизирането на енергийнонеэффективни районни отоплителни и охладителни системи. Подпомаганите инвестиции може да се отнасят за съоръжения за

производство и съхранение на енергия за отопление или охлаждане или за разпределителни мрежи, или и за двете.

342. Тези мерки за помощ обикновено обхващат изграждането или модернизирането на централи за производство, така че те да използват възобновяема енергия, отпадна топлина или високоефективно комбинирано производство на енергия, включително решения за топлинно акумулиране, или модернизиране на разпределителната мрежа, за да се намалят загубите и да се повиши ефективността, също и чрез интелигентни и цифрови решения.
343. Когато държава членка инвестира в модернизирането на районна отоплителна и охладителна система, без да е спазен стандартът за енергийна ефективност, е необходимо тя да се ангажира да започне работите за постигане на този стандарт в рамките на три години след дейностите за модернизация.

4.10.3 *Необходимост и целесъобразност*

344. Раздели 3.2.1.1 и 3.2.1.2 не се прилагат за помощ за районни отоплителни и охладителни системи. Комисията счита, че държавната помощ може да допринесе за преодоляването на пазарната неефективност, като създаде стимули за инвестициите, необходими за създаването на енергийноефективни районни отоплителни и охладителни системи. Освен това държавната помощ за енергийноефективни районни отоплителни и охладителни системи, при които за гориво се използват отпадъци, включително отпадна топлина, може да окаже положителен принос за опазване на околната среда, при условие че не се заобикаля принципът за йерархията на отпадъците¹¹⁵.

4.10.4 *Пропорционалност на мярката за помощ*

345. Пропорционалността ще се оценява въз основа на принципа за недостиг на финансиране, както е определено в точки 47, 50 и 51.
346. Както е обяснено в точка 51, за изграждането и модернизирането на разпределителни мрежи съпоставителният сценарий представлява ситуация, в която проектът не би се осъществил.

4.10.5 *Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията, съпоставяне*

347. Раздел 3.2.2. не се прилага за помощ за районни отоплителни и охладителни системи. Комисията счита, че модернизирането или изграждането на районни отоплителни и охладителни системи, които разчитат на най-замърсяващите изкопаеми горива, като въглища, лигнит, петрол и дизел, има негативни последици за конкуренцията и търговията, които не е вероятно да бъдат компенсирани, освен ако са изпълнени следните кумулативни условия:

¹¹⁵ Йерархията на отпадъците включва: а) предотвратяване, б) подготовка за повторна употреба, в) рециклиране, г) друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия, и д) обезвреждане. Вж. член 4, параграф 1 от Директива 2008/98/ЕО.

- а) подкрепата се ограничава до модернизиране на разпределителната мрежа;
- б) разпределителната мрежа е или става подходяща за пренасяне на енергия за отопление или охлаждане, произведена от възобновяеми източници;
- в) инвестицията не води до увеличено производство на енергия от най-замърсяващите изкопаеми горива (например чрез присъединяване на допълнителни потребители);
- г) има ясен срок с твърди ангажменти за преминаване към горива, различни от най-замърсяващите изкопаеми горива, в съответствие с целите на Съюза в областта на климата до 2030 г. и за неутралност по отношение на климата до 2050 г.

348. Що се отнася до изграждането или модернизирането на районни отоплителни инсталации, мерките, които стимулират нови инвестиции в производство на енергия на основата на природен газ, може в краткосрочен план да доведат до намаляване на емисиите на парникови газове, но в дългосрочен план влошават отрицателните външни ефекти за околната среда в сравнение с алтернативните инвестиции. За да се приеме, че такива инвестиции в природен газ имат положителни последици за околната среда, държавите членки следва да обяснят как биха гарантирали, че инвестицията допринася за постигане на целите на Съюза в областта на климата до 2030 г. и за неутралност по отношение на климата до 2050 г., и по-специално как ще се избегне създаването на зависимост от това производство на енергия с гориво природен газ или от оборудването за такова производство. Това може да включва например задължителен ангажмент на бенефициера да приложи технологии за улавяне и съхранение или улавяне и използване на въглерод или да замени природния газ с нисковъглероден газ, или да закрие инсталацията в срок, съвместим с целите на Съюза в областта на климата.

349. При анализа на въздействието на държавната помощ за районни отоплителни и охладителни системи върху конкуренцията и при съпоставянето му с подпомаганата икономическа дейност Комисията ще направи оценка на всеки отделен случай, като съпоставя ползите от проекта, изразени в енергийна ефективност и устойчивост, с отрицателните последици за конкуренцията и особено с евентуалното отрицателно въздействие върху алтернативни технологии или доставчици на услуги за отопление и охлаждане, и алтернативни мрежи.

4.11 Помощ под формата на намаляване на таксите за електроенергия за енергоемки потребители

4.11.1 Обосновка на помощта

350. Трансформацията на икономиката на Съюза в съответствие с Европейския зелен пакт частично се финансира чрез такси върху потреблението на електроенергия. За изпълнението на Европейския зелен пакт е необходимо държавите членки да приемат амбициозни политики за декарбонизация, за да се намалят значително емисиите на парникови газове в Съюза до 2030 г. и да се постигне неутралност по отношение на климата до 2050 г. В този контекст вероятно държавите членки ще

продължат да финансират такива политики чрез такси и затова е възможно тези такси да нараснат.

351. В определени стопански сектори, които зависят в голяма степен на международната търговия и разчитат основно на електроенергия, за да създават стойност, задължението тези такси да се плащат в пълен размер може да доведе до значителна допълнителна тежест. Тази тежест може са увеличи риска от изнасяне на дейности в тези сектори извън Европейския съюз, към места, където не се предприемат мерки за опазване на околната среда или целите в тази област не са толкова амбициозни. Освен това тези такси увеличават разходите за електроенергия в сравнение с разходите за преки емисии и по тази причина може да възпрепятстват електрифицирането на производствени процеси, което е от основно значение за успешната декарбонизация на икономиката на Съюза. За да се смекчат тези рискове, държавите членки може да предоставят облекчения за тези такси за дружества, развиващи дейност във въпросните стопански сектори.
352. В настоящия раздел са изложени критериите, които Комисията ще прилага, когато оценява развитието на дадена стопанска дейност, стимулиращия ефект, необходимостта, целесъобразността, пропорционалността на такива облекчения и въздействието върху конкуренцията на намаляването на таксите върху електроенергията за определени енергоемки потребители. Критериите за съвместимост в глава 3 се прилагат само за онези критерии, за които в настоящия раздел не са предвидени специфични правила.
353. Комисията използва подходящи мерки, за да определи секторите, които са изложени в особено голяма степен на рисковете, посочени в точка 351, и въведе изисквания за пропорционалност, като взе предвид, че ако намалените такси са твърде високи или се предоставят на твърде много потребители на електроенергия, общото финансиране на подкрепата за енергията от възобновяеми източници може да бъде застрашено и нарушенията на конкуренцията и търговията могат да бъдат особено големи.

4.11.2 Обхват: Такси, за които може да се предоставят облекчения

354. Съгласно настоящия раздел държавите членки може да предоставят облекчения на таксите върху потреблението на електроенергия, с които се финансира дадена цел на енергийната политика. Това включва такси за подпомагане на възобновяеми източници или на комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия и такси за финансиране на социални тарифи или на цените на електроенергията в изолирани райони. Настоящият раздел не обхваща такси, които отразяват част от разходите за електроснабдяването на въпросните бенефициери. Например освобождаването от мрежови такси или от такси за финансиране на механизми за осигуряване на капацитет не са включени в този раздел. Разделът не обхваща и такси върху потреблението на други видове енергия, по-специално природен газ.
355. Въздействието на таксите, за които може да бъде предоставено облекчение, върху риска от изнасяне на дейността извън Съюза зависи от общия финансов ефект на всички съответни такси и от облекченията за тях, предоставяни на отговарящите на условията бенефициери. Следователно държавите членки, желаещи да въведат

мярка, която ще бъде оценявана съгласно настоящия раздел, трябва да включват всички такива облекчения в единствена схема и в уведомлението да информират Комисията за кумулативния ефект на всички допустими такси и всички предложени облекчения. В случай че държава членка на по-късен етап реши да въведе допълнителни облекчения на таксите, обхванати от настоящия раздел, тя трябва да уведоми за изменение в съществуващата схема.

356. Комисията счита, че държавите членки може да предоставят облекчения на таксите съгласно настоящия раздел само когато общия кумулативен размер на тези такси (преди облекченията) е най-малко [...] EUR/MWh.

4.11.3 *Свеждане до минимум на нарушаването на конкуренцията и търговията*

4.11.3.1 Допустимост

357. Помощта съгласно настоящия раздел следва да се ограничава само до сектори, които са в значителна степен в неизгодно конкурентно положение и съществува риск да изнесат дейността си извън Съюза поради допустимите такси. Този риск от изнасяне на дейността зависи от електроенергийната интензивност на въпросния сектор и от зависимостта му от международната търговия. Поради това помощта може да се предостави само ако предприятието спада към сектор с интензивност на търговията най-малко 20 % на нивото на Съюза и електроенергийна интензивност най-малко 10 % на нивото на Съюза. В допълнение Комисията счита, че такива рискове съществуват за сектори, в които електроенергийната интензивност е поне 7 %, а интензитет на търговията поне 80 %. Секторите, които отговарят на тези критерии за допустимост, са изброени в приложение 1.
358. В случай че дадена държава членка предоставя помощ само на подгрупа от отговарящите на условията бенефициери или предоставя различни равнища на облекчения на различни категории отговарящи на условията бенефициери, тя трябва да докаже, че това решение е взето въз основа на обективни, недискриминационни и прозрачни критерии и че по принцип помощта се отпуска по един и същи начин за всички конкуренти в един и същи сектор, ако те се намират в сходно фактическо положение.

4.11.3.2 Пропорционалност на мярката за помощ

359. Комисията ще счита помощта за пропорционална, ако бенефициерите заплащат минимум 25 % от разходите, генерирани от таксите за електроенергия, които държава членка включва в своята схема.
360. Собствен принос в размер на 25 % от допустимите такси за електроенергия може обаче да е извън възможностите на предприятията, които са особено засегнати от тази тежест. По тази причина държавата членка може вместо това да ограничи допълнителните разходи, произтичащи от таксите за електроенергия, до 1,5 % от brutната добавена стойност на съответното предприятие.
361. За целите на точка 360 brutната добавена стойност на едно предприятие е brutната добавена стойност по факторна себестойност, която представлява

брутна добавена стойност по пазарни цени, намалена с косвените данъци, както и с всички субсидии. Брутна добавена стойност по факторна себестойност може да се изчисли на базата на оборота плюс капитализираното производство, плюс друг оперативен приход, плюс или минус изменението в материалните запаси, минус закупените стоки и услуги¹¹⁶, минус други данъци върху продукти, които са свързани с оборота, но не се признават за разход, минус таксите и данъците, свързани с производството. Като алтернатива тя може да бъде изчислена и от брутният оперативен излишък, като се прибавят разходите за персонала. Приходите и разходите, които се класифицират като финансови или извънредни във фирмените сметки, се изключват от добавената стойност. Добавената стойност към факторна себестойност се изчислява на брутно равнище, тъй като корекциите на стойността (като амортизация) не се приспадат¹¹⁷.

362. За целите на точка 361 се използва средноаритметичната стойност от последните 3 години, за които има налични данни за брутна добавена стойност.

4.11.3.3 Форма на държавната помощ

363. Държавите членки могат да предоставят помощта под формата на намаление на такси, като фиксирана годишна сума на компенсация (възстановяване на сума) или като съчетание от двете¹¹⁸. Когато помощта се предоставя под формата на намаление на таксите, трябва да се създаде механизъм за последващ контрол, за да се гарантира, че всяка надплатена помощ ще бъде възстановена преди 1 юли следващата година. Когато помощта се отпуска под формата на възстановяване на суми, трябва да бъде изчислена на базата на наблюдаваните нива на потребление на електроенергия и ако е приложимо, брутна добавена стойност за периода, през който са били прилагани допустимите такси.

4.11.3.4 Енергийни обследвания и системи за управление на енергията

364. За помощта, предоставена съгласно раздел 4.11, държавата членка трябва да поеме ангажимент да провери дали бенефициерът изпълнява задължението си да извършва енергийно обследване по смисъла на член 8 от Директива 2012/27/ЕС. Това обследване може да се извърши под формата на самостоятелно обследване на енергийната ефективност или в рамките на сертифицирана система за управление на енергията или система за управление на околната среда, например Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS)¹¹⁹.

¹¹⁶ Понятието „стоки и услуги“ не включва разходите за персонал.

¹¹⁷ Код 12 15 0 в правната рамка, установена с Регламент (ЕО, Евратом) № 58/97 на Съвета от 20 декември 1996 година относно структурната бизнес статистика (ОВ L 014, 17.1.1997 г., стр. 1).

¹¹⁸ Използването на фиксирани годишни компенсации (възстановяване на суми) има предимството, че увеличението на пределните разходи за електроенергия (т.е. на разходите за електроенергия за всеки допълнителен потребен MWh) е едно и също за предприятията, които се ползват от помощта, като по този начин се ограничава потенциалното нарушаване на конкуренцията в рамките на сектора.

¹¹⁹ Регламент (ЕО) № 1221/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 година относно доброволното участие на организации в Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 761/2001 и на решения 2001/681/ЕО и 2006/193/ЕО на Комисията (ОВ L 342, 22.12.2009 г., стр. 1).

365. Държавите членки трябва също така да се ангажират да наблюдават дали бенефициерите, подлежащи на задължението да извършат енергийно обследване съгласно член 8, параграф 4 от Директива 2012/27/ЕС, осъществяват една или повече от следните дейности:

- а) изпълняват препоръките от доклада от обследването, доколкото срокът на възвръщаемост на съответните инвестиции не надхвърля 3 години и разходите за техните инвестиции са пропорционални;
- б) намаляват въглеродния отпечатък на своето потребление на електроенергия, така че да покриват най-малко 30 % от своето потребление на електроенергия от източници без въглеродни емисии;
- в) инвестират значителен дял от най-малко 50 % от размера на помощта в проекти, които водят до съществено намаляване на емисиите на парникови газове от инсталацията; където е уместно, инвестицията следва да води до намаляване на емисиите доста под съответния референтен показател, използван за безплатно разпределяне на квоти в СТЕ на Съюза.

4.11.3.5 Преходни разпоредби

366. Комисията счита, че помощ, за която не е постъпило уведомление, предоставена под формата на намалени такси за електроенергията за енергоемки потребители в периода преди влизането в сила на настоящите насоки, може да се счита съвместима с вътрешния пазар при следните условия:

- а) помощта да е била необходима за развитие на извършваните от бенефициерите стопански дейности; и
- б) да е избегнато прекомерно нарушаване на конкуренцията.

4.12 Помощ за прекратяване на употребата на въглища, торф и битуминозни шисти

367. В раздели 4.12.1 и 4.12.2 са представени правилата за съвместимост, приложими за два вида мерки, които държавите членки могат да предприемат, за да подпомогнат закриването на електроцентрали, изгарящи въглища (включително антрацитни и лигнитни въглища), торф или битуминозни шисти, и евентуално също прекратяването на дейности по добиването на тези горива (наричани заедно „дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти“).

368. В следващите два раздела са изложени критериите, които Комисията ще прилага, когато оценява стимулиращия ефект, необходимостта, целесъобразността, пропорционалността и влиянието върху конкуренцията и търговията. Критериите за съвместимост в глава 3 се прилагат само за онези критерии, за които в следващите два раздела не са предвидени специфични правила.

4.12.1 Помощ за ранно закриване

4.12.1.1 Обосновка на помощта

369. Преустановяването на употребата на въглища, торф и битуминозни шисти за производство на електроенергия е един от най-важните фактори за декарбонизацията на енергийния сектор на Съюза. Този преход е до голяма степен резултат от пазарни сили като например влиянието на цените на въглеродните емисии и на конкуренцията от страна на възобновяеми енергийни източници с ниски пределни разходи.
370. Държавите членки обаче може да решат да ускорят този воден от пазара преход, като забранят употребата на въглища, торф и битуминозни шисти за производство на електроенергия след определена дата. При подобна забрана може да се наложи рентабилни дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти да бъдат преустановени, преди да е изтекъл икономическият им жизнен цикъл, и следователно може да се стигне до пропусната печалба.

4.12.1.2 Обхват и подпомагани дейности

371. В настоящия раздел се посочват правилата за съвместимост за мерки, предприети за компенсиране за преждевременното закриване на рентабилни дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти.
372. Мерките, обхванати в настоящия раздел, могат да бъдат насочени към улесняване на развитието на определени икономически дейности или сектори. Такива могат да бъдат например мерките за създаване на възможности за развитие на други дейности, които е вероятно да бъдат по-екологосъобразни, за да се компенсира намаляването на мощностите за производство на електроенергия, причинено от преждевременното закриване. Без предприемането на такива мерки подобни дейности може да не се развият в същата степен. Освен това правната сигурност и предсказуемостта, които се създават с такива мерки, може да допринесе за добре организираното закриване на рентабилни дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти.

4.12.1.3 Стимулиращ ефект

373. Мярката трябва да предизвика промяна в стопанското поведение на операторите, които прекратяват дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти преди да е изтекъл икономическият им жизнен цикъл. За да определи дали това е така, Комисията ще сравнява последиците от мярката със съпоставителен сценарий без задължителното закриване и съответна компенсация. Съпоставителният сценарий следва да се базира на обосновани предположения в съответствие с прогнозираното развитие и да отразява прогнозните приходи и разходи на въпросните инсталации. Дейностите по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти следва да бъдат закрити не по-късно от една година след отпускането на компенсацията, освен когато е въведен корекционен механизъм за актуализиране на изчисленията въз основа на най-новите предположения. При извънредни обстоятелства държавата членка може да обоснове необходимостта

от по-дълъг период дори без корекционен механизъм. Мярката не следва да води до заобикаляне на правилата, приложими за мерки за сигурност на доставките.

4.12.1.4 Необходимост и целесъобразност

374. Компенсацията за пропусната печалба поради преждевременното закриване на рентабилни дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти често помага да се избегнат правни спорове с операторите и гарантира правна сигурност и предсказуемост. Компенсация за пропуснати печалби, предоставена по решение на национален съд в съответствие с националното право, приложимо за всеки ищец в подобна ситуация, поради своето естество е възможно да попада извън обхвата на контрола върху държавната помощ. Това правило не се прилага за компенсация, предоставена по решение на органите на държава членка или договорена с предприятията. В такива случаи Комисията не може да изключи, че тези форми на компенсация представляват държавна помощ, тъй като не може да провери дали предоставената компенсация е равна на тази, която би била предоставена съгласно националното право.

4.12.1.5 Пропорционалност

375. По принцип помощта трябва да се предоставя чрез конкурентна тръжна процедура въз основа на ясни, прозрачни и недискриминационни критерии, в съответствие с раздел 3.2.1.3.¹²⁰ Това изискване не се прилага когато държавата членка докаже, че тръжната процедура е малко вероятно да бъде конкурентна по основателни причини. Такъв може да е случаят например, когато броят на потенциалните кандидати е ограничен, при условие че това не се дължи на дискриминационни критерии за допустимост.
376. Ако помощта се предоставя чрез конкурентна тръжна процедура, Комисията ще приеме, че тя е пропорционална и се ограничава до минимално необходимото.
377. При липса на конкурентна тръжна процедура Комисията ще оценява пропорционалността за всеки случай поотделно. В този контекст Комисията ще анализира подробно предположенията, използвани от държавата членка за определяне на пропуснатата печалба и допълнителните разходи в резултат на преждевременното закриване, като сравни очакваната рентабилност в действителния и в съпоставителния сценарий. Допълнителните разходи не могат да включват разходи, които биха били направени също и в съпоставителния сценарий, например разходи за разглобяване. Когато дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти се закриват повече от една година, след като е била отпусната компенсация, държавата членка трябва да въведе механизъм за актуализиране на изчисленията въз основа на най-новите предположения, освен когато може да докаже защо използването на такъв механизъм не е оправдано поради извънредни обстоятелства в дадения случай.

¹²⁰ Изискването за 25 %, посочено в точка 49 от насоките, не се прилага за тръжни процедури съгласно настоящия раздел 4.12.

4.12.1.6 Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията

378. Държавата членка трябва да определи и да изрази количествено очакваните ползи за околната среда от мярката, използвайки, когато е възможно по отношение на субсидията, метричната мярка тон CO₂ еквивалент на избегнати емисии. Когато оценява ползите от дадена мярка от гледна точка на декарбонизацията, Комисията ще вземе предвид също така дали мярката включва доброволно анулиране на квоти за емисии на CO₂ на национално равнище.
379. Важно е да се гарантира, че мярката е структурирана по начин, който свежда до минимум нарушаването на конкуренцията на пазара. Ако помощта се предоставя чрез конкурентна тръжна процедура, отворена на недискриминационна основа за всички оператори, извършващи дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти, Комисията ще приеме, че нейният нарушаващ ефект върху конкуренцията и търговията е ограничен. При липса на конкурентна тръжна процедура Комисията ще оцени последиците на помощта за конкуренцията и търговията въз основа на структурата на мярката и нейното въздействие върху съответния пазар.

4.12.2 Помощ за извънредни разходи

4.12.2.1 Обосновка на помощта

380. Закриването на неконкурентоспособни дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти може да доведе до значителни социални разходи и разходи за околната среда на нивото на електроцентралите и миннодобивните дейности. Държавите членки може да вземат решение да покрият тези разходи, за да намалят социалните и регионалните последици от процеса на закриване.

4.12.2.2 Обхват и подпомагани дейности

381. В настоящия раздел се посочват правилата за съвместимост за мерки, предприети за покриване на извънредни разходи, възникнали поради закриването на неконкурентоспособни дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти.
382. Мерките, обхванати в настоящия раздел, могат да бъдат насочени към улесняване на прехода на съответния сектор от социална гледна точка, както и от гледна точка на опазването на околната среда и на безопасността.
383. Този раздел се прилага доколкото мярката не попада в приложното поле на Решение на Съвета от 10 декември 2010 г. относно държавната помощ за улесняване на закриването на неконкурентоспособни въглищни мини¹²¹.

¹²¹ Решение на Съвета от 10 декември 2010 година относно държавната помощ за улесняване на закриването на неконкурентоспособни въглищни мини (ОВ L 336, 21.12.2010 г., стр. 24—29).

4.12.2.3 Необходимост и целесъобразност

384. Комисията ще счита помощта за покриване на такива извънредни разходи необходима и целесъобразна, доколкото тя може да спомогне за смекчаване на социалното въздействие и въздействието върху околната среда на закриването на неконкурентоспособни дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти в засегнатия район и в засегнатата държава членка.

4.12.2.4 Стимулиращ ефект и пропорционалност

385. Държавна помощ за извънредни разходи може да се предоставя само за покриване на разходи, възникнали поради закриването на неконкурентоспособни дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти.
386. Категориите допустими разходи са определени в приложение II. Разходите в резултат на неспазване на нормативната уредба за околната среда и разходите, свързани с настоящото производство, не са допустими.
387. По-специално помощ за покриване на извънредни разходи за околната среда може да се предоставя само когато замърсителят не може да бъде установен или не може да бъде подведен под правна отговорност да покрие тези разходи в съответствие с принципа „замърсителят плаща“. Замърсителят е субектът, който носи отговорност съгласно приложимия закон във всяка държава членка, без да се засягат разпоредбите на Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹²² или други значими правила на Съюза¹²³.
388. Без да се засяга принципът „замърсителят плаща“, държавна помощ може да бъде предоставена на субекта, който носи отговорност съгласно приложимите правила на Съюза и национални правила, само за покриване на извънредни разходи за околната среда, които са извън правните задължения съгласно приложимите правила на Съюза и национални правила или съгласно предишни/договорни ангажименти.
389. Когато субектът, който носи отговорност съгласно приложимото право не е установен или не може да бъде принуден да поеме разходите, държавна помощ може да се предостави за целия размер на извънредните разходи за околната среда. Държавата членка трябва да докаже, че са положени всички разумни усилия да бъде установен отговорният субект. Когато субектът, причинил замърсяването или други щети върху околната среда, е установен, държавата членка трябва да докаже, че са предприети всички законови мерки, включително по съдебен ред, замърсителят да бъде принуден да поеме разходите. Комисията може да приеме, че дадено предприятие не може да бъде принудено да поеме разходите за отстраняване на причинено от него замърсяване, когато правно то вече не съществува и никое друго предприятие не може да се счита за негов

¹²² Вж. Известие на Комисията „Насоки за осигуряване на общо разбиране на понятието „екологични щети“, определено в член 2 от Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологичните щети“, 2021/C 118/01 (ОВ С 118, 7.4.2021 г., стр. 1).

правоприемник и/или когато не е налице финансово обезпечение за покриване на разходите за саниране или наличното обезпечение е недостатъчно.

390. Размерът на помощта трябва да е ограничен до покриване на извънредните разходи на бенефициера и не трябва да надхвърля действително направените разходи. Комисията ще изиска от държавите членки да определят ясно размера на помощта за всяка категория допустими разходи поотделно, както е описано подробно в приложение II. В случай че държавата членка покрива такива разходи въз основа на прогнозни оценки, преди бенефициерът действително да ги е направил, тя трябва да извърши последваща проверка на направените разходи въз основа на подробни отчети, представени на предоставящия помощта орган от бенефициера, включително фактури или документи за направените извънредни разходи, и да коригира предоставените суми съобразно с това.

4.12.2.5 Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията

391. При условие че помощта е ограничена до покриване на извънредните разходи на бенефициера, Комисията счита, че тя има ограничени последици за нарушаване на конкуренцията и търговията.
392. Получената помощ следва да се отрази в отчета за приходите и разходите на бенефициера като отделен приход, различен от оборота. Когато бенефициерът продължава да търгува или да извършва дейност след закриването на съответните дейности по добиването на въглища, торф и битуминозни шисти, той трябва да поддържа точни и отделни счетоводни отчети за тази дейност. Предоставената помощ трябва да се управлява по такъв начин, че да не е възможно тя да се прехвърля към други стопански дейности на същото предприятие.

4.13 Помощ за проучвания или консултантски услуги по въпроси, свързани с опазването на околната среда и енергетиката

4.13.1 Обхват и подкрепяни дейности

393. Този раздел се прилага по отношение на помощ за проучвания или консултантски услуги, пряко свързани с проекти или дейности, обхванати от настоящите насоки. Помощ може да се предостави независимо от това дали проучването или консултантската услуга е следвано от инвестиция, обхваната от настоящите насоки.

4.13.2 Стимулиращ ефект

394. Изискването, определено в точка 395, се прилага в допълнение към условията, посочени в раздел 3.1.2.
395. Може да се счита, че помощ за енергийно обследване съгласно изискванията на съгласно Директива 2012/27/ЕС има стимулиращ ефект само доколкото енергийното обследване се извършва в допълнение към задължителното енергийното обследване по посочената директива. Ако обаче енергийното обследване се извършва в допълнение към задължителното енергийно обследване

по посочената директива, може да се счита, че помощта за допълнителното енергийно обследване има стимулиращ ефект.

4.13.3 Пропорционалност

396. Допустими са разходите за проучването или консултантските услуги, свързани с проекти или дейности, обхванати от настоящите насоки. Когато само част от проучването или консултантската услуга се отнася за инвестиции, обхванати от настоящите насоки, допустими са разходите за онези части от проучването или консултантската услуга, които са свързани с тези инвестиции.
397. Интензитетът на помощта не трябва да превишава 60 % от допустимите разходи.
398. Интензитетът на помощта може да се увеличи с 20 процентни пункта за проучвания или консултантски услуги, предприети в интерес на малки предприятия, и с 10 процентни пункта за проучвания или консултантски услуги, предприети в интерес на средни предприятия.

5. Оценка

399. За да гарантира в допълнителна степен, че нарушаването на конкуренцията и търговията е ограничено, Комисията може да изиска подлежащи на уведомяване схеми за помощ да бъдат подложени на последваща оценка. Оценки следва да се извършват за схеми, при които потенциалът за нарушаване на конкуренцията и търговията е особено голям, т.е. когато съществува риск от значително ограничаване или нарушаване на конкуренцията, ако прилагането на схемите не бъде своевременно подложено на преглед.
400. Последваща оценка се изисква само за схеми за помощ с големи бюджети на помощта, схеми с нови характеристики или когато се предвиждат значителни пазарни, технологични или регулаторни промени. Във всеки случай последваща оценка ще се изисква за схеми, при които бюджетът за държавната помощ или отчетените разходи надвишават 150 милиона евро за дадена година или 750 милиона евро за общата продължителност на схемите. Общата продължителност на схемите включва продължителността на съответната схема и на евентуална предхождаща схема, насочена към сходна цел и географска област, считано от 1 януари 2022 г. Предвид целите на оценката и за да не се налага прекомерна тежест върху държавите членки, както и по отношение на проекти с по-малък размер на помощта, изискването за последваща оценка се прилага само за схеми за помощ, чиято обща продължителност надхвърля три години, считано от 1 януари 2022 г.
401. Предвид целите и за да не се налага прекомерна тежест върху държавите членки, както и по отношение на помощ с по-малък размер, изискването подлежащите на уведомление схеми за помощ да бъдат предмет на последваща оценка се прилага само за схеми с големи бюджети, за схеми с нови характеристики или когато се предвиждат значителни пазарни, технологични или регулаторни промени.
402. Изискването за последваща оценка може да бъде отменено по отношение на схеми за помощ, които са пряк приемник на схема, насочена към сходна цел и

географска област, която е била предмет на оценка, за която е представен окончателен доклад за оценка в съответствие с плана за оценка, одобрен от Комисията, и в него не се съдържат отрицателни заключения. Всяка схема, за която окончателният доклад за оценка не е в съответствие с одобрения план за оценка, трябва незабавно да бъде прекратена.

403. С оценката следва да се провери дали са се осъществили хипотезите и условията, върху които се основава съвместимостта на схемата, по-специално каква е необходимостта от мярката за помощ и ефективността ѝ с оглед на нейните общи и конкретни цели. В допълнение оценката следва да предоставя ориентировъчна информация по отношение на въздействието на схемата върху конкуренцията и търговията.
404. Държавата членка трябва да изпрати проект на плана за оценка, който ще бъде неразделна част от оценката на Комисията на схемата, както следва:
- а) заедно със схемата за помощ, ако нейният бюджет надхвърля 150 милиона евро за дадена година, или 750 милиона евро за общата продължителност на схемата; и
 - б) в рамките на 30 работни дни след всяка значителна промяна, с която бюджетът на схемата се увеличава до стойност над 150 милиона евро за дадена година, или 750 милиона евро за общата продължителност на схемата; и
 - в) в рамките на 30 работни дни след отчитане в официалните сметки на разходи, които надвишават 150 милиона евро за предходната година.
405. Проектът на плана за оценка трябва да съответства на общите методологични принципи, предоставени от Комисията¹²⁴. Планът за оценка, одобрен от Комисията, трябва да бъде оповестен публично.
406. Последващата оценка трябва да бъде извършена въз основа на плана за оценка от експерт, независим от органа, предоставящ държавната помощ. Всяка оценка трябва да включва поне един междинен и един окончателен доклад за оценка. И двата доклада трябва да бъдат оповестени публично.
407. В случай на схеми за помощ, изключени от приложното поле на регламент за групово освобождаване само на основание на техния голям бюджет, Комисията ще оцени тяхната съвместимост единствено въз основа на плана за оценка.
408. Окончателният доклад за оценка трябва да бъде представен на Комисията своевременно, за да може тя да оцени възможното удължаване на схемата за помощ, и поне девет месеца преди изтичането на срока на схемата. Този срок може да бъде съкратен за схеми, при които изискването за оценка се задейства през последните две години от тяхното изпълнение. Точният обхват и условията на всяка оценка ще бъдат изложени в решението за разрешаване на схемата за

¹²⁴ Работен документ на службите на Комисията „Обща методика за оценка на държавната помощ“, 28.5.2014 г., SWD(2014) 179 final.

помощ. При всяка последваща мярка за помощ със сходна цел трябва да се представи обяснение как са взети предвид резултатите от оценката.

6. ДОКЛАДВАНЕ И МОНИТОРИНГ

409. В съответствие с Регламент (ЕО) № 2015/1589 и Регламент (ЕО) № 794/2004 държавите членки трябва да представят годишни доклади на Комисията.
410. Държавите членки трябва да водят подробна документация за всички мерки за помощ. Документацията трябва да съдържа цялата информация, необходима, за да бъде установено, че са изпълнени условията за допустимост на разходите и максималния интензитет на помощ. Тази документация трябва да се съхранява в продължение на 10 години от датата на отпускане на помощта и при поискване да бъде предоставена на Комисията.

7. ПРИЛОЖИМОСТ

411. Комисията ще прилага настоящите насоки от 1 юли 2022 г.
412. Настоящите насоки заменят Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014—2020 г.¹²⁵
413. Комисията ще прилага настоящите насоки при оценката на съвместимостта на всяка помощ, за която е постъпило уведомление и за която тя трябва да вземе решение след 1 януари 2022 г. Неправомерната помощ ще се оценява в съответствие с правилата, приложими към датата, на която е отпусната помощта.
414. Комисията предлага на държавите членки следните подходящи мерки в съответствие с член 108, параграф 1 от Договора:
- а) държавите членки трябва при необходимост да изменят своите съществуващи схеми за помощ за опазване на околната среда и за енергетиката, за да ги приведат в съответствие с настоящите насоки, не по-късно от 31 декември 2023 г.;
 - б) държавите членки следва да изразят своето изрично и безусловно съгласие с подходящите мерки, предложени в точка 414а), в срок от два месеца от датата на публикуване на настоящите насоки в Официален вестник на Европейския съюз. При липса на отговор Комисията ще приеме, че въпросната държава членка не е съгласна с предложените мерки.

8. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ

415. Комисията може да реши да преразгледа или измени настоящите насоки по всяко време, ако това е необходимо по причини, свързани с политиката в областта на конкуренцията, или за да се вземат предвид други политики на Съюза и международни ангажименти, или по други основателни причини.

¹²⁵ Съобщение на Комисията — Насоки относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014 — 2020 г. (ОВ С 200, 28.6.2014 г., стр. 1).